

A KEGYES-TANÍTÓRENDIEK
BUDAPESTI FŐGYMNASIUMÁNAK
ÉRTESÍTŐJE

AZ 1898/99-IKI TANÉVRŐL

KÖZLI

JANKY KÁROLY

IGAZGATÓ

BUDAPEST,
HORNYÁNSZKY VIKTOR CS. ÉS KIR. UDVARI KÖNYVNYOMDÁJA.
1899.

A KEGYES-TANÍTÓRENDIEK
BUDAPESTI FŐGYMNASIUMÁNAK
ÉRTESÍTŐJE

AZ 1898/99-IKI TANÉVRŐL

KÖZLI

JANKY KÁROLY

IGAZGATÓ.

BUDAPEST,
HORNÝÁNSZKY VIKTOR CS. ÉS KIR. UDVARI KÖNYVNYOMDÁJA.
1899.

KALAZANCIUS ISKOLÁJÁNAK TÖRTÉNETÉBŐL.

I.

KALAZANCIUS NEVELŐINTÉZETE.

(*A Collegium Nazarenum.*)

Jelentősége. Megalapítása. Michelangelo Tonti biboros. Az intézet szabályai. Fontosságuk. Az intézet célja. Vezetése. A növendékek felvétele, beöltözése. A studium. Az olasz nyelv szerepe. Az akadémiák. Üdülés. Kirándulások. Az ellátás. A hálószobák, ruházkodás. Az intézet szelleme. A szeretet mint nevelő. Továbbfejlődése. Scasellatis. Mária-társulat. Academia Incultorum. Kiváló tanárok az intézetben. A Collegium Nazarenum és a magyar oktatásügy. Pártfogók. II. József az intézetben. Jelene.

Arómai Collegium Nazarenum a piarista konviktusok mintája, melynek szabályai a piarista konvikтусi nevelést irányítják s a mely általában is nagy hatást gyakorolt a piarista iskolaügy fejlődésére.

Kiváló jelentőségre később emelkedett ugyan, de szervezője, Kalazancius jól tudta, hogy mily kiváló fontosságú intézet lesz az rendje életében; ez a többi között abból is kitűnik, hogy míg iskoláinak tervét is csak vázlatosan írta meg s nevelési és tanítási elveit is nagyrészt leveleiből kell összeállítanunk, addig ez intézetének szervezetét a részletekben is kidolgozva hagyta hátra.

Kalazanciusnak ezen, hogy úgy mondjam egyetlen pedagógiai munkálata igen fontos és érdekes nemcsak azért, mert kiegészíti mindazt, mit Kalazancius pedagógiai jelentőségéről megismertünk, hanem azért is, mivel módot nyújt betekintenünk egy XVII. századbeli mintaszerű konviktus belső életébe.

Megalapítása. A Collegium Nazarenum megalapításának története sem közönséges; élénk világot vet arra a hatásra, melyet Kalazancius iskolái, s az ő szent buzgalmú működése a nemes lelkekben felkeltettek. Ha a mult ködéből élénk lépnek egyes intézeteink áldozatra kész, lelkes alapítói, ha a régi fakó oklevelek betűiből élénk varázsolódik az ifjúság javát célzó igyekvésük, más világban érezzük magunkat s a legbensőbb elismeréssel adózunk emléköknek. Megihlette ezeket a lelkes embereket Kalazancius nagy lelke, ezt pedig az isteni szeretet lelkesítette. Valóban, itt minden megható.

A kollégium megalapításának története is sok tekintetben ilyen megható jelenség.

1621-ben történt, hogy Kalazancius rendjének megírt Constitutióit a pápa elé terjesztvén, ez az ügy tanulmányozását a Sacra congregatióra bízta. E congregatio *Michelangelo Tonti bitorost*, nazareti érseket kéri fel az előadó szerepére. Míg a pápai udvarban Kalazancius mindenütt a legnagyobb buzdítással találkozott, úgy hogy szerzetének ügyét szinte biztosítva látta, eddig Tonti bíboros, ki Kalazanciust, eddigi lelkes törekvéseit még nem ismerte, a congregatio előtt általános meglepetésre feleslegesnek és időszerűtlennek akarta nyilvánítani a megalapítandó szerzetet s indítványt akart beterjeszteni, hogy ne adják meg az új szerzetnek a megalakulás engedélyét; e helyett inkább a meglévő hasonló célú intézményeket kell fejleszteni.

Kalazancius szerény és alázatos lelkű ember volt ugyan, de ép oly lelkesedés is lakott benne minden nemes ügyért. Mikor hosszú biztatás után, legyőzve szerény lelkének aggodalmaskodását, végre határozottan munkálkodni kezd iskolái, rendje megalapításában, midőn tisztába jön saját magának, rendjének jövő hivatásával, nem hagyja magát könnyen eltántorítani kitűzött céljától. A hogy meghallja Tonti bíborosnak elhatározását, rögtön neki ül s egy szépen kidolgozott *memorandumot* nyújt be a bibo-

roshoz. Ebben bemutatja a piarista iskolák valódi célját; bebizonyítja, hogy a piaristákhoz hasonló szerzet nincsen a létezők között s hogy a jezsuiták tanítanak ugyan, de a szegény gyermekek elemi tanításával nem foglalkoznak, míg a piaristáknak ez lesz a főcéljuk.

Tonti megismerkedik Kalazanciussal, áttanulmányozza memorandumát s bámulva hajol meg Kalazancius szent egyénisége s nemes eszméje előtt; egyszerre, szinte hirtelenül, mint a ki gyorsan megismerte az igazságot, a legnagyobb pártfogója lesz Kalazanciusnak és szerzetének, megváltoztatja indítványát s a congregatio csakugyan a szerzet javára dönt. De Tonti nemcsak ez esetben mutatta ki új irányba tért indulatát; ezentúl is folytonosan a legjobb barátja marad Kalazanciusnak, a szerzetnek hivatalos protectora lesz s így napról-napra nyílik alkalma jóindulatát bebizonyítani.

Semmisem tanusítja jobban a piaristák iránti lelkesedését, szeretetét, mint az a szívós határozata, hogy a rendre hagyja összes vagyonát. Kalazancius azonban állandóan ellenszegült Tonti határozatának. Többször is megtette, hogy nagy alapítványokat is visszautasított, attól való félelmében, hogy a rend megfeleledkeznék eredeti hivatásáról, ha bővében rendelkeznék az anyagiakkal. Mikor azonban a bíboros állandóan sürgette vagyonának elfogadására, Kalazancius azt tanácsolta neki, hogy alapítson Rómában *szegény nemes ifjak számára konviktust*. Kalazanciusnak ez kedves eszméje volt; még akkor, mikor nem is voltak iskolái, Róma város tanácsának azt javasolta, hogy alapítson a szegény gyermekek számára gymnasiumot vagy hogy a tanítóknak a szegény gyermekek gondozásáért is fizessen bizonyos díjat. Tervét azonban mint kivihetetlen mellőzték.¹ Tonti elfogadta Kalazancius tervét azon feltétellel, hogy a felállítandó konviktus min-

¹ Bartlitius : Annales, 15. §.

denkor a piaristák vezetése alatt marad s így létesült a *Collegium Nazarenum* név alatt ismeretes intézet.

Íme ez röviden a kollégium megalapításának története. Kalazancius a szegények érdekében áldozta fel életét, úgy illett, hogy ez a fontos intézete is a szegények szeretetén alapuljon.

Nazarenum nevét Michelangelo Tonti bíborosnak és cesenai püspöknek címzetes nazareti érsekségétől kapta. A bíboros maga is szegény család gyermeke volt s így annál könnyebben ragadhatta meg őt Kalazancius nemes eszméje; jóformán saját erejének köszönhette magas méltóságát s élénk emlékezetében maradt az a sok nélkülözés, melyben mint szegény család gyermekének nagy része volt s így bizonyos részvétellel viseltetett mindig a szegény gyermekek iránt; látta, hogy az életben mennyi jeles tehetségű ifjú marad tudatlanságban a miatt, mert nincs módjában tanulnia. Így határozta el magát, hogy a vagyont, melyet magas egyházi hivatala nyújtott, teljesen ily szent célra, az egyház és haza javára és dicsőségére fogja fordítani. Végrendelete 1622. ápril 19-én kelt; ekkor már súlyos beteg volt. Halálos ágyán kifejezte Kalazancius előtt forró vágyát, hogy mint piarista akar meghalni, hogy ezzel is bizonyítsa a rend iránti odaadó szeretetét. Csakugyan mint piarista halt meg, három nappal később. — Kalazancius maga látta el a szent útravalóval.

Az intézetnek felállítása azonban nem ment könnyen, mert Tontinak rokonai kifogásokat tettek a végrendelet ellen; majd újabb nehézségek merültek fel az alapítvány dolgában, a melyek nagyon késleltették az intézet megalkotását. Kalazancius azonban égvén a vágytól, hogy a bíboros szándékát végrehajtsa, 1630. január 1-én megnyitotta a kollégiumot *nyolc* ifjúval.

Még sokáig kellett ugyan küzdeni a kezdet nehézségeivel, az anyagi ügyek rendezése még sokáig függőben maradt; mi azonban ezen dolgokra itt nem terjeszkedhe-

tünk ki, hogy annál jobban foglalkozhassunk az intézetnek minket különösen érdeklő szervezetével.

Az intézet szabályai. Mikor Kalazancius tisztában volt az intézet megalapításával, szervezésének módjával, megírta szabályait, mintegy az intézet törvénykönyvéül. *Kalazancius ezen munkálata igen fontos az ő pedagógiai jelentőségének tárgyalásánál.* Sajnos, ez sem maradt meg egészen, de még így is igen becses, mert az intézetnek szervezete teljesen kiviláglik abból is, a mi ránk maradt. A Collegium Nazarenumban őrzik becses kéziratát s a szentnek ünnepén nyilvánosan kiteszik. — Címe: *Constituzioni del Collegio Nazareno*; a fenmaradt hét fejezet a következő kérdésekkel foglalkozik: a felveendő növendékek kellékeiről (1), a növendékek számáról és a kollégium kormányzásáról (2), a növendékek felvételéről és beöltöztetéséről (3), a ruházkodásról (4), az ebédlőről és az étkezésről (5), a szabadidőről (6) és a studiumról (7); a 8. fejezetnek csak a címe maradt meg: az officium divinumról és a lelki gyakorlatokról.

Az intézet életének ismertetésénél legnagyobb részben Kalazancius ezen munkálatára támaszkodunk, felhasználván még különösen *Leonetti*-nek, a kollégium volt rektorának e konviktusról szóló munkáját.¹

Az intézetnek célja, az alapító bíboros végrendelete szerint,² hogy legalább tizenkét növendék, kiknek száma 20-ig növekedhetik, bármilyen is a származásuk, ha szegények és igazán tehetségesek, ez intézetben neveltesse nek a vallásban és a tudományokban, még pedig ingyenesen, megkapván úgy az élelmet, mint a ruházatot; az intézetet mindenkor a kegyesrendiek vezetik. A kollégium

¹ Andrea *Leonetti* d. S. P.: *Memorie del Collegio Nazareno eretto in Roma da S. Giuseppe Calasanzio per volonta e per opera di Michelangelo Tonti cardina di Nazaret.* Bologna, tipographia Pont. Mareggiani, 1882.

² Particula del Testamento del Cardinal Tonti per l'erezione del Collegio Nazareno. *Leonetti* művében 193. l.

tehát egészen a szegények számára alapított s kezdetben csak szegény tanulókat, alumnusokat vettek fel az intézetbe. Mikor azonban elterjed az intézet híre s az ott működő tanárokat mint a rend legkiválóbb erőit ismerik meg, sokakban felébred a vágy, hogy ott neveltessék gyermekeiket. Kalazancius kezdetben szívélyesen ragaszkodik az alapító szándékához s visszautasítja a jelentkezőket. Mikor azonban olyanok kezdik sürgetőleg kérni, kiknek nagy érdemeik voltak az Egyház és a rend irányában, bajosabb lett a visszautasítás s Kalazancius végre is meggondolván, hogy az intézetnek semmiképen sem lesz kárára, ha benne konviktot is létesít, s mivel az anyagi ügyek tekintetében is sokat lendíthettek a kollégium sorsán oly növendékek, kik nem szorulván a bíboros jótéteményére, áldozhattak a köznek javára, Kalazancius végre beleegyezett s felvette a jelentkező előkelő származású ifjakat a Collegium Nazarenumba. Az intézet fejlődésével természetes, hogy a konviktorok száma tetemesen felülmulta az alumnusokat.

Vezetése. A kollégium főkormányzója a kegyesrend generálisa s ő intézkedik az intézetet vezető szerzetes személyzetről; az intézetet többször meglátogatja, vigyáz, hogy az előirt szabályokat pontosan megtartsák.

A kollégium feje, a rektor, legyen bölcs és lelkes férfiú, a kinek az összes személyzet feltétlenül engedelmeskedik. A növendékek tanításáról lektor gondoskodik, oktattván őket a grammatikában, humanitásban és a retorikában. A növendékeket közvetlenül két praefectus vezeti, a kik szeretet és erényes élet által a növendékeknek példát adjanak; felügyelnek a studiumteremre, a hálószobákra s a növendékeket követik, ha szabad levegőre mennek. Ezeken kívül még egy *repetitort* is rendel Kalazancius a növendékek mellé, a ki előkészíti őket a leckékre.

Azonkívül még laikus testvérek gyanánt vannak a kollégiumban a *kapus* és a *szakács egy segítővel*.

Az intézet vagyonát nem a piaristák kezelik, hanem egy a praelatus-testületből kinevezett vagyongondozó (*economus*), ki az intézetnek mindennemű külső vagyoni ügyeit vezeti s erről minden évben beszámol a Rotta praelatusainak.

Ez a praelatusi testület gyakorolta ugyanis a főfelügyeletet az intézet felett egészen 1717-ig, a mikor a praelatusok lemondtak az intézet iránti jogaikról.

Az ingyenesen felveendő növendékek kellékeit pontosan előírja Kalazancius az alapító szándéka szerint.

A növendékek felvétele, beöltöztetése. A kollégiumban csak törvényes származású növendékek kaphatnak helyet, a mit keresztlevéllel igazolnak; az intézet anyakönyvébe pontosan bevezetendő a növendék neve, hazája és a belépés napja. A növendék ne legyen 12 évnél fiatalabb s 18 évnél idősebb s tudjon jól olvasni, írni és legyen jó alapja a deklinálásban és a konjugálásban. Látni való, hogy az intézet elemi tanítással nem foglalkozott. Mintegy eleven cáfolata ez azoknak, kik rá akarták a rendre bizonyítani, hogy a rend csak elemi tanításra alapított. Ezt az intézetet már maga Kalazancius alapította tisztán gymnasiumi oktatásra.

A felveendő növendékeket egészségi szempontból is megvizsgálták, ép úgy, mint manapság. Ne legyenek tehát hibás növésűek, vagy betegesek s azért megvizsgálandók, hogy bírják-e a tanulást.

Legyenek *jó tehetségűek, jó magaviseletűek és a leghűségesebbek*, és azok, a kik ezt a három kelléket a legfőbb fokban felmutathatják, a többi elé helyezendők; ez az alapító bíboros akarata.

Hogy azonban a növendékeket kellőképen meg lehessen ismerni, szükséges, hogy előzőleg legalább egy évig a piarista atyák iskolájába járjanak s előleges vizsgálaton essenek keresztül.

A kik ezen vizsgálatot kiállották, azok neveit jegy-

zékbe foglalják s ezt a felveendőkkel együtt a Rotta-ról címzett praelatusi testület elé küldik. A testület azután kijelöli a beveendő ifjakat, s a dékán erről értesíti a kolégium rektorát.

A növendékek beöltöztetése ünnepélyesen történt. A belépés után 4—6 napig megismertetik a növendéket az intézet szabályaival, a napirenddel s előkészítik az általános gyónásra. A beöltöztetés ünnepnap történik. Az intézet kápolnájában az összes tagok és növendékek jelenlétében a rektor mondja a misét, mely alatt az új növendék is megáldozik. A mise után térdenállva mondja el a hitvallást és megfogadja, hogy az intézet szabályait meg fogja tartani. Ezután a rektor állva mondja a következő imát:

Oremus. Da, quaesumus omnipotens Deus, ut hic famulus tuus N. qui, ut tibi ferventius deservire et proximis utilis esse possit, ad studia litterarum in hoc collegio incumbere desiderat, plena fide ac forti animo in sancto proposito permaneat; tribue ei, Domine humilitatem, castitatem, charitatem, obedientiam, omniumque virtutum incrementa, ut ad meritum aeternae gloriae pervenire dignus inveniatur. Per Dominum nostrum etc.

Ekkor a növendék felveszi az intézet öltözetét s ezután az előljáró így imádkozik:

Oremus. Omnipotens sempiternae Deus, concede huic famulo tuo N., quem vestimenti honore dignatus es decorare inchoati operis consummatum effectum, et ut perfectam tibi offerat plenitudinem, haec initia tua perducere mereatur ad finem. Per Christum D. n. etc.

Ekkor a növendékek eléneklik a Te Deumot s ezután a ház feje még a következő imát mondja:

Oremus. Omnipotens sempiternae Deus, qui facis mirabilia magna solus, praetende super hunc famulum tuum N. spiritum gratiae salutaris et ut in litteris et timore Sancto tuo plurimum proficere possit, perpetuum ei rorem tuae benedictionis infunde. Per Christum D. n. etc.

Végül mindnyájan rövid imát mondanak az új növendékért s ezzel az ünnepies beöltöztetés véget ér. Az egyenlő intézeti ruha, melyet ekkor vett fel a növendék először gesztenyeszinű talár-féle öltözet volt minden diszítés nélkül.

Kalazancius a növendékeket mindjárt eleinte két csoportra osztotta, tehát már a nyolc növendéket is; látszik, hogy nagy fontosságot tulajdonított annak, hogy a kisebbek és a nagyobbak külön legyenek s külön irányításban részesüljenek. Pedig kis számú növendéknél kellő ellenőrzés mellett még nincs oly fenyegető veszedelem, azonban Kalazancius ezzel az intézkedésével is tanúsítani akarta említett fontos nevelési elvét.

A studium. Lássuk most már Kalazancius szabályait a növendékek tanulására vonatkozólag.

Mindenekelőtt hangsúlyozza, hogy a növendékeket figyelmeztetni kell, hogy a kollégiumban nemcsak a tudományokat kell tanulniok, hanem az Úr félelmét is, mert e két dolog kiegészíti egymást. Legyenek tehát a növendékek szorgalmasak úgy tanulmányaik elsajátításában, mint a keresztény igazságok tanulásában, valamint lelki gyakorlataik végzésében.

A kollégiumban a növendékek *grammatikát, humanitást, retorikát* és a *görög nyelvet* tanulják; azonkívül gyakorolják a helyesírást is.

Minden csoportnak van külön tanulóterme s külön iskolája. Az iskolában 2¹/₂ órát vannak délelőtt és ugyanannyi ideig délután; a nagy melegekben csak 2—2 óráig vannak az iskolában, ez különben az előljáró intézkedésétől függ.

A tanulók iskolai vezetésére, tanulmányaikra vonatkozólag ugyanazon elvek irányadók, melyeket a rend más iskolái követnek.

A növendékek iskolai könyveiken kívül is kapnak könyveket olvasás végett, ezek azonban válogatott jó könyvek legyenek.

Az egyik rendtag ügyel, hogy mindenkinek meglegyenek a szükséges könyvei, papirosa, tintája, tolla; a növendékek kötelesek tisztán tartani könyveiket, nem szabad azokat összefirkálni vagy másképen bemocskolni.

A kollégium tanéve egészen sz. Ferenc napjáig tart (okt. 4.), ettől egészen halottak napjáig, tehát mintegy négy hétig egyfolytában van az évi nagy szünidő. Szent Ferenc napján ünnepies Te Deumot mondanak. Az év végén a legszorgalmasabbakat nyilvános évrzáró ünnepen jutalmakban részesítik; erre a célra körülbelül 5 scudo (25 lira) álljon évenként az intézet rendelkezésére.

A szünidőben ne hagyják abba egészen tanulmányait, tartsanak többször közösen disputatiókat, hogy el ne felejtsek a tanultakat.

Az új tanév halottak napjával kezdődik.

A rendes iskolai gyakorlatokon kívül a növendékek havonként mutassák be ügyességüket beszédek és versek készítésében; azonkívül vasárnaponként *olasz nyelven* mondjon egy-egy növendék beszédet az evangélium szövegéről vagy más tárgyról, különösen a Boldogságos Szűz erényeiről.

Látni való, hogy Kalazancius a rendes iskolai gyakorlatokon kívül is nagy gondot fordít a növendékek munkálkodására. E munkálkodás egyik része a vasárnapokra esett, mikor a tanulók *olasz nyelven* mondtak beszédek. Kalazancius nagy gondot fordított a gymnasiumban is a tanulók anyanyelvének gyakorlásában. „Megható látni — írja a Coll. Naz. ismertetője¹ — hogy ez a szent spanyol mily buzgalommal mozdítja elő olasz nyelvünknek studiumát, a mely az ő példájára ezentúl főrésze irodalmi oktatásunknak“. A piarista iskoláknak ez is egyik jellemzője, természetesen nemcsak Olaszországban, hanem másutt is. Tudjuk, hogy a magyar piaristák iskoláiban is korán megjelenik a magyar nyelvű oktatás.

¹ Leonetti i. m. 41. l.

A Collegium Nazarenum növendékei magánmunkálkodásának lényeges részei voltak az úgynevezett akadémiák, melyeket Kalazancius a színdarabok helyett honosított meg iskoláiban.

Ilyen akadémiákról több feljegyzést őrzöttek meg a kollégium Annalesei. Kalazancius különösen egyes érdemes férfiak tiszteletére rendeztet ünnepet. Így a lengyel nagykövet tiszteletére, a ki igen-igen sokat tett a piarista iskolákért Lengyelországban, többször is rendeztek akadémiákat. A tanulók előadták saját szerzeményeiket: így egy alkalommal a következő műsorról gyönyörködtették a meghívott előkelő közönséget: előadtak egy latin verset, egy kidolgozott beszédet, epigrammákat, anagrammákat és még más szerzeményeket és sonetteket olasz nyelven, sőt még spanyol nyelven is. Más alkalommal még zenedarabokat is előadtak, melyeket a Szent Péter kápolnájának jeles karmestere szerzett.

Egyes egyházi ünnepek szintén alkalmat adtak ilyen előadásokra. A programokban változatosan szerepel vers, próza, komoly, tréfás és enyelgő darab, szavalat, felolvasás, ének, zene. Kalazanciusnak gondja volt, hogy ez utóbbiakban is képezze növendékeit.

Üdülés. Ha Kalazancius kellőképpen el is foglalta növendékeit, gondoskodott arról is, hogy meglegyen kellő üdülésük, szorakozásuk s hogy egyáltalában el legyenek látva mindennel, a mi testi, lelki javukra szolgál. Ő a testi neveléssel ép oly sokat törődött, mint a szellemi képzéssel s csodálkozva olvassuk az ő szabályait, mert nem is úgy tűnek fel, mintha a XVII. századból maradtak volna ránk, hanem mintha valami modern intézet törvénykönyvét lapozgatnók. Valóban nincs intézkedése, melyet a haladó kor fölöslegessé, avulttá tett volna, de van sok olyan, melyet a modern pedagógia, mint újabb vívmányt emleget.

A növendékeknek napjában két órájuk van szórakozásra; az egyik ebéd után, a másik vacsora után.

Délután mindegyik csoport visszavonul a maga szobájába s ott játszanak valamit a praefectus jelenlétében; az egyik szobából nem szabad a másikba menni, játszás végett.

Az üdülés ideje alatt senkinek sem szabad félrehuzódni sem magánosan, sem más társsal, hanem mindenki részt vesz a játékokban; a játék legyen illedelmes s vigyázni kell, nehogy a gyermekek egymást kezeikkel illessék.

A növendékeknek minden héten van egy szabad napjuk, a mikor azonban szintén megvan a kiszabott napi-rend s az imádságokat, misét nem szabad elhagyni. Két óra hosszat studium van, egy óráig tart az e napra kitűzött vitatkozás s más, az előljárótól meghatározott ilyes gyakorlat; a többi fenmaradó idő azután szabadon felhasználható, nincs silentium, azonban ügyelni kell, nehogy a növendékek visszaéljenek szabadságukkal, mert a szabályok e napon nincsenek felfüggesztve, hanem csak mérsékelve. Nem szabad ennél fogva a növendékeknek egyik szobából a másikba futkosni, szeleskedni, mert könnyen megeshetik, hogy egészségökben véletlenül kárt szenvednek. A szabad időben beszélgessenek a növendékek latinul úgy bent, mint séta idején.

Ha a szabad nap alkalmával jó idő van, így ha nyáron nincs túlságos meleg s télen nincs nagy hideg, vagy köd, a növendékeket el lehet vinni az egész napra ki a szabadba, ha valamely az intézet iránt barátságos indulatú egyén meghívja őket (pl. szőlőjébe, vagy villájába); az azonban csak a generalis engedélyével történhetik s a mise hallgatását nem szabad elmulasztani ekkor sem. Ilyenkor a növendékek ne kapadozzanak ajándékok után, nem is szabad elfogadniok semmit a praefectus engedelmével nélkül.

Kalazancius nagyon ajánlotta a szabadba való kirándulást s nagyon szerette volna, ha kedvelt kollégiumának rendelkezésére állott volna egy kényelmes villa. Ez csak halála után létesült: a városon kívül a Porta del Popolótól

nem messze szereztek 10,000 scudoért egyet, hol a növendékek heti szabad napjokat pompásan eltölthették. A villa mellett volt nagy kertjük, hosszú fasoros utakkal, játszótérrel, hol szabadon futkoshattak, játszhattak, üthették a labdát, melyet Kalazancius mint alkalmas gyermekjátékot igen ajánl. Megengedte, hogy a szobában is labdázhassanak alkalmas módon.

Az ellátás. Kalazancius vigyázott, hogy a növendékek megfelelő ellátásban is részesüljenek. Az étkezés rendjét és a viselkedés módját szintén pontosan leírja.

A meghatározott időben a csengetyű szavára, kettésével megindulnak az ebédlő felé, elől mennek a kicsinyek, hátrább az idősebbek. Kezüket az ebéd előtt mindnyájan megmossák. Az ebédlőbe érve, mindegyik a maga helyére megy, mire a rektor megkezd az imádságot; az egyik növendék, a ki hetes, halkán mondja: Jube Domne benedicere; az asztali áldás után mindnyájan leülnek, adott jelre kibontják az asztalkendőt s illedelmesen megkezdik az étkezést. Az asztalnál egy növendék szolgál, hétről-hétre más, a ki gondosan s udvariasan igyekszik tisztét teljesíteni.

Érdekes Kalazanciusnak ez az intézkedése; ez az udvarias szolgálat némi gyakorlat az alázatosságban s hozzászoktatja a gyermeket ahhoz, hogy kész legyen mindenkor szolgálatára állani nemcsak feljebbvalóinak, hanem hozzá hasonló társainak is. A ki ismeri a gyermekeket, tudja, hogy ez sokat jelent. Bizonyynal nem lesz nevelő, ki e szolgálatban megütődjék; hiszen forrása a Megváltó tanácsa: A ki első akar lenni közöttetek, legyen mintha utolsó volna.

A modern konviktusok között az angol internatusokban most is divik még a szolgálat, még pedig nem ily szelíd alakban; ott a nagyobb tanulók körül a kisebbek végzik a szolgálai teendőket (fagging-rendszer). Míg Kalazancius eszméje szerint a tőle elrendelt szolgálat szeretet-

ből ered s szeretetet okoz, addig pl. az etoni kis fag az ütlegtől való félelemből abban a reményben engedelmeskedik idősebb társának, hogy majd neki is lesz kin kitöltenie bosszúját.¹ Igaz, hogy a tanulók megtanulják a tűrést, szenvedést, de véleményem szerint nagy áron.

De térjünk vissza az ebédlőbe. Mindenkinnek saját pohara van s külön tányérja, a melyre a megszabott mennyiségű ételt kapja. Senkinek sem szabad inni másnak poharából, nem szabad adni a maga részéből másnak. A növendékek illedelmesen, mohóság nélkül esznek, és csendben, figyelvén a felolvasóra, a ki egy szentnek életét vagy más alkalmas szöveget olvas.

Az ebéd fél óráig tart; ezután összehajtják az asztalkendőket s a rektor jelére mindnyájan felkelnek; a lektor ekkor fenhangon mondja; Tu autem Domine miserere nobis, mire a többiek ezt felelik: Deo gratias s következik a hálaadás. Megmossák kezöket s azután szabad idejük van egy óra hosszát. Vacsoránál ugyanilyen a rend.

A növendékek reggelire kenyeret és egy pohár jól megvizezett bort kaptak.

Ebédjőknél is kijárt a jól megvizezett bor, mint most is az olasz és francia konviktusokban az úgynevezett *abondance*.²

A növendékeknek ebédje elegendő mennyiségű kenyér, mindennap más-másféle leves, azután valami főzelék-féle, egy napon hús, majd tojás, hal; végül, ha van, gyümölcs és sajt; este a leves helyébe saláta-félét kapnak. Ünnepeken, vagy más alkalomkor az előljáró ezen rend alól kivételt is tehet. Az intézetben mindnyájan egyformán étkeznek, még az előljárók is, kivéve a betegeket vagy lábadozókat, kikre Kalazanciusnak mindig nagy gondja volt.

¹ Dr. Erődi Béla: Angol internatusok. 9. l. A m. k. Ferencz-József-nevelő-intézet 1892—93-iki értesítője.

² Rochelle Ernő: A francia nevelőintézetek. 8. l. A Ferencz-József-nevelő-intézet 1891—92. értesítője.

A növendékeknek nincs megengedve, hogy a kollégiumon kívül egyenek, vagy valami ennivalót behozzanak. Úgyszintén nem szabad a növendékeknek az ebédlőből kivinni semmit, sem szobáikban tartani ételneműt.

A hálószobák, ruházkodás. A mint gondoskodott Kalazancius növendékei kellő ellátásáról, úgy gondoskodott arról is, hogy egyéb egészségi szükségleteik is kielégíttessenek.

Minden csoportnak külön hálószobája van, a hol minden tanulónak megvan a maga tisztán tartott ágya; az ágy hossza hét arasz, szélessége négy; a gondozott tiszta ágyneműn kívül legyen a növendéknek egy kis asztalkája, széke a szükséges dolgokkal, azonban semmi fölöslegest ne tartsanak. A növendékeknek 8 órájuk van az alvásra és még nyáron a nagy hőségek idejében egy, ebéd után. A növendékek egymás hálószobáiba nem mehetnek, s ha valaki ez ellen vét, szigorúan megbüntetendő.

Legyenek mindnyájan tiszták, rendesen öltözöttek, mosakodjanak meg jól minden reggel, nyiratkozzanak havonként. Tartsák tisztán asztalukat, széküket, könyveiket s porolják ki öltözetüket.

Ha valamely ruhadarab elszakad, ki kell javíttatni; ha azonban a javítás nehezen eszközölhető, újat kell szerezni helyébe. Egyébiránt a növendékek jól vigyázzanak ruházatukra, melyet az intézettől kapnak, mert ha gondatlanságból vagy könnyelműségből szaggatják el öltönyüket, büntetést érdemelnek előljáróiktól.

Gondoskodni kell elegendő és az időjárásnak megfelelő ruházatról, így tehát más legyen nyáron és más télen, úgy az alsó ruha mint a felső, még a cipő is könnyebb nyáron, mint télen. Úgyszintén más ruhát vesznek fel, ha kimennek s másban járnak otthon.

Íme a keret, mely Kalazancius konviktusát magában foglalja.

Az intézetnek szervezete sokat haladt azóta, azonban

Kalazancius ez intézkedései mostanig sem avultak el. A tanulókról minden irányban gondoskodik; a testi nevelés fontosságát ép úgy átérezte, mint a szív és elme képzésének kötelességét. A tisztaság szeretetét az aprólékosság határáig fejlesztette, nem tűrte, hogy a tanulók akár testükön, akár ruháikon, könyveiken, a használatukra bizott tárgyakon a szennyet, piszkot megszenvedjék. A mosdást többször ajánlotta s egyébként is gondoskodott arról, hogy a tanulók rendezhez, tisztasághoz szokjanak.

Ép úgy tudta, hogy a még fejletlen gyermeknek mily nagy szüksége van üdülésre, játéokra szórakozásra s gondoskodott arról is, hogy a gyermekek konviktusában megtalálják kedves játékaikat. A konviktus növendékeinek több szabad időt engedett, mint a rendes bejáró gymnasiumi tanulóknak, mert tudta, hogy azoknak inkább módjukban van játszani, szórakozni, a friss levegőn tartózkodni, mint egy intézetben fegyelem alatt álló fiúknak. Ugyanazért a konviktoroknak minden héten kijutott a csütörtök mint szabad nap, míg egyebütt csak félnapi szünetet engedett.

Az intézet szelleme. Mindezek élénken megvilágítják Kalazancius pedagógiai működését, lássunk azonban némit abból is, hogy milyen volt ez intézetnek szelleme, milyenek voltak az eszközök, melyekkel az intézet bámulatos eredményeket tudott elérni, úgy hogy tagadhatatlanul a XVII. század egyik nevezetes konviktusa volt Európában.

Az intézet szellemi vezetése, lelki élete egy elven épült fel, *a szeretet* elvén; ez a szeretet pedig az élő hitnek, a benső vallásos meggyőződésnek a gyümölcse.

Kalazancius főszabálya minden rendű tanítónak, nevelőnek s a Collegium Nazarenum vezetőinek is így szólt: igen-igen szeressétek a gyermekeket.¹

¹ Constitutioni del Collegio Nazareno, cap. 2.

Minden rendű növendéket csak szeretettel lehet nevelni, ez világos dolog, nem szorul fejtegetésre; de, ha ez áll általában a tanulókra, kétszeresen áll az intézetben nevelkedő ifjúságra. A gyermeki léleknek szeretet a természetes légköre, a melynek hatása alatt fejlődhetik; a család a szülők természeti vonzalmával rendes körülmények között rendelkezik ezzel a légkörrel. Már most, ha a gyermeket ebből kivonjuk, szükséges, hogy pótoljuk azt a szeretetet; ugyanazért minden internatusnak ezen az alapon, ezen a szilárd sziklán kell felépülnie. A gyermek sóvárog, eped a szeretet után, gyöngéd szive önkéntelenül megnyílik a szerető szóra s ő is boldog, ha szerethet valakit. Szeretet a gyermeki szív főtápláléka.

Kalazancius jeles ismerője a gyermekeknek s azért akarja, hogy intézményét át- meg áthassa a szeretet. És valóban ez nevelte nagygyá intézeteit. A növendékeket úgy tekintették, mintha csak a szerzetes-családhoz tartoznának s úgy bántak velök, mint a hogy a család bánik gyermekeivel. A piarista konviktusban nincs az a rideg elkülönítés, a mi másféle konviktusban rendes. A konviktorok együtt étkeznek nemcsak praefectusaikkal, hanem a többi rendtaggal is; ennek az együttlétnek bizonyos gyermeteg bizalom, őszinteség a következése, a gyermek hozzátartozónak látja magát a házhoz s ragaszkodik nevelőihez. Ez a piarista konviktusoknak egyik hagyománya; ez a családiasság okozta azután, hogy egyes konviktorok annyira megszerették a rendet, hogy állandó vágyuk lett a piaristaság. A múlt században a nyitrai híres konviktusnak nem egy előkelő növendéke lett piarista. Ez csak bizonynyal a szerető nevelésnek következménye, itt tanulták megszeretni a nevelésért munkálkodó rendet. A fésztelen bizalom, a nyíltszívűség s szerető ragaszkodás tünt fel nekem legjobban a Collegium Nazarenumban, mikor ott jártam; hogy ez a hatalmas nevelő érzés oly nagy mértékben uralkodik az intézetben, bizo-

nyítja legjobban, hogy a Collegium Nazarenum hű maradt a mult hagyományaihoz.

A szerető nevelés sok mindent pótol, s ezt nem pótolják ékes falak, a legkényelmesebben berendezett termek s bármi más, leghangzatosabb cégérű rendszer. Kísérletezhetnek s állíthatnak fel töméntelen intézetet, ragyogó palotákat a hagyományos szerető neveléssel versenyzésül: azért ezek üresek maradnak, ha csak hivatalnok-nevelőket állítanak a gyermekek közé. Egy olasz konviktusokról szóló tanulmányban olvasom, hogy az állam az egyházi konviktusok ellensúlyozására katonai rendszer szerint berendezett konviktusokat állít fel. Az olasz közoktatásügyi minister véleménye szerint „a polgári elem nem képes oly erélyes fegyelmezést kifejteni mint a katona, és nevelése sem oly szigorú, oly pontos, mint a katonáé; pedig a papság hatalmával szemben egyedül a katonai erélyt és kérlelhetetlen szigort (!) tartja célravezetőnek.“¹

A vallásos neveléssel azonban nem lehet versenyezni; még az atheista szülő is borzad attól, hogy gyermekét a maga elvei szerint neveltesse, s az intézet, hol a vallásos nevelést mellőzik, sohasem oly keresett, mint az ellenkező irányú. Mutatják ezt a francia intézetekben szerzett tapasztalatok is.

Kalazancius véleményét, elveit, a vallásos nevelésről másutt kifejtettük;² kell-e mondanunk, hogy azokat konviktusában a legapróbb részletig megvalósította: azért említi főszabályul, hogy intézetében az Isten félelme tanulásához kapcsolódnak a többi tudományok.

Az intézet fejlődése. Így indult Kalazancius intézete fejlődésnek; eszméi igazán, mint a bibliai mustármag, terebélyes fává fejlődöztek. Intézetét az ő szellemében fejlesztette utóda, a még Kalazancius életében az intézet élére állított Camillo Scasellatis, ki 27 évig vezette a kon-

¹ Külföldi internatusok. I. Az olaszországi convictusok 7. l.

² A piarista-iskolák kezdete, IV. f.

viktust. Mindazon feljegyzésekben, melyeket róla olvasunk, nyoma van annak, hogy ez a kiváló ember Kalazancius gondolatát igyekezett tovább fejleszteni. Két, az intézetre nézve fontos intézkedését emelem ki itten: egy vallásos és egy önképzésre irányuló társulatot alapított az intézetben.

A mint tudjuk Kalazancius kiváló tisztelője volt szűz Máriának s az ő szándéka szerint történt, hogy a Collegium Nazarenumban még 1644-ben, tehát az ő életében egy Mária-társulat alakult,¹ első a rend e nemű társulatai között. A lorettói szűz Mária tiszteletére, jócselekedetek gyakorlására, hibák irtogatására alakult; a társulat ünnepe december 10-én volt. Az egyesület még ma is virágzik, a konviktorok nagy lelki hasznára. Megvan a maga határozott szervezete a különféle szokásos tisztviselőkkel; a konviktus régi kápolnáját is a lorettói Szűz képe ékesíti.

A másik társulat is Scasellatis buzgóságának, lelkesedésének bizonyítéka; módot akart nyújtani, hogy a növendékek egy társulat keretében annál több tűzzel munkálkodjanak. Azért a Collegium Nazarenum két kiváló tanárával² 1658. december 10-én, az intézet ünnepén, megalkotja az Academia Incultorum című ifjúsági önképző-társulatot. A két tanárral együtt alkotja meg a társulat szervezetét, törvényeit.³

A társulat Kalazancius eszméje szerint munkálkodott, tehát beszédek, versek készítésében, auctorok magyarázásában vagy méltatásában gyakorolta magát. Követte Kalazancius gondolatát abban is, hogy nagy helyet adott az olasz nyelvnek, ellenkezőleg az akkori közszokással; a mit nem lehet eléggé méltányolni. A kollégium történetírója kellően hangsúlyozza is e körülményt, megemlítvén, hogy mielőtt az olasz nyelv művelésére társaság alakult

¹ L. az erről szóló pápai brevet, Leonetti 216.

² Giuseppe Pennazzi és Alessio Armini.

³ Az intézet igen érdekes törvényeit 1747-ből közli Leonetti 223. l.

volna, a Collegium Nazarenumban már élénken folyt a munkásság ez irányban is.

Ez a két egyesület büszkesége lesz a kollégiumnak s hatalmas fejlesztője a növendékek lelki világának. Bizonyos, hogy az ilyen intézeti társulatok nagy hatással vannak a növendékekre, nemcsak azzal, hogy munkásságra serkentik őket, hanem mert benső kapcsul szolgálnak az intézet és a növendék között. A növendékre feledhetetlen lesz mindig, hogy az intézeti egyesületnek milyen tisztviselője volt, az egyes üléseken miképen szerepelt; az ártatlan ambíció is egy ilyen egyesületben alkalmas kielégítést nyerhet; nagy ösztönzése az önérzetes, törekvő fiúnak, hogy előljárója megbizik benne s érdemesnek találja bármi csekély tisztségre is.¹

Kiváló tanárok az intézetben. Nem céloim az intézetnek további fejlődését bemutatni. Virágzásának tetőpontjára Paolo Chelucci rektorsága alatt jutott (először 1718—27, másodszer 1730—33), kit nagy tudománya, kiváló erényei „második Kalazancius“ elnevezésre érdemesítenek.² De az intézet mindenkor szerencsés körülmények között teljesítette hivatását, a rendnek kitünőségei állottak egyébként is élén, kiváló tanárok működtek ott s oly élénk szellemi élet fejlődött ki ez intézet falai között, hogy kitüntetés volt ott tanítani. Nemcsak a tanulók részesültek itt kiváló nevelésben és tanításban, hanem jeles tanároknak iskolája is volt ez: a külföldi provinciák szívesen küldték ide a kiválóbb rendtagokat, hogy ott a tudomány és tanügy újabb kérdéseiről tájékozást nyerje-

¹ A kalocsai jezsuita konviktusban, a Stephancumban, az ilyen egyesületi tisztviselőkön kívül még sok más apró hivatal is van, a rendnek és pontosságnak bizonyára nagy javára. Már túlzásnak tartjuk az angol konviktusoknak intézkedését, hogy egyes szakaszokat jóformán teljesen egyes captain-ek vezetésére és felügyeletére bíznak. A fejletlen ifjú még nem alkalmas arra, hogy társainak irányt adjon, őket nevelje s köztük fegyelmet tudjon tartani. Az ilyen vezetésnek sok fattyúhajtás lesz a következése.

² Leonetti 62. l.

nek s azokat hazájukban hasznosítsák. A Collegium Nazarenumnak volt két évig tanára a híres Konarski Szaniszló, ki a lengyel iskolaügynek vezére volt korában s a piarista iskoláknak reformátora. Így kerültek a múlt században kiváló magyar piaristák is Rómába, itt tanultak és tanítottak s tapasztalataik után nem egy fontos újítást hoztak be a hazai iskolákban. Megfordultak itt Bajtay Antal, a két Cörver báró, a kik az újabb philosophiát a Collegium Nazarenum kezdeményezése után kezdték tanítani hazánkban s kik ottani tanulmányaik alapján tanterveket készítettek a hazai tanügy fellendítésére; nem egy intézkedésük lépett életbe s az ő tanterveik az állami tantervre is hatással voltak.¹

Íme itt érintkezik hazai oktatásügyünk a Collegium Nazarenum történetével s emnyiben volt hatással ez az intézet a mi múlt századbeli iskoláinkra is.

Pártfogók. Az intézet fejlődésére jótékonyan hatott az a sok kedvezés, a melyben minden oldalról részesült. Az egyházi és világi nagyok, hálás szülők, magas polcra jutott lelkes tanítványok elhalmozták az intézetet jóakaratauk nyilvánításával. Ezekből csak egyet említek, mint minket is érdeklő dolgot. Meglátogatta a Collegium Nazarenumot II. József is, pontosan megnézett mindent, részletesen tudakozódott az intézeti tanításról s megelégedését fejezte ki. S hogy ez nem volt az a bizonyos megszokott fejedelmi tetszésnyilvánítás, bebizonyította azzal, hogy 1785-ben az intézet számára egy válogatott ásványgyűjteményt küldött, melyhez az ásványokat éppen hazánkban szedette össze. Nagyon feltűnő tett ez II. Józseftől, különösen, ha meggondoljuk, hogy nálunk 1784-ben beszűntette a konviktusokat s ím egy év múlva egy egyházi vezetés alatt álló ilyenmű intézetnek még becses ajándékot is küld. Van valami meglepő ebben a méltánylandó következetlenségben.

¹ L. Csaplár B.: Révai Miklós élete. I. 57.. 215.

A jelen század sok viszontagságot hozott a Collegium Nazarenumra; elég utalnunk Olaszország újabb politikai alakulására, az Egyházat elnyomó törekvésekre. A kegyesrend sok és igen érzékeny veszteséget szenvedett s a piaristák hajdani virágzása helyén szerény állapotokat találunk. A Collegium Nazarenum is megérezte ugyan a szerencsétlen változást, de mégis, mintha szelleme diadal-maskodott volna az elnyomó törekvéseken: ez az intézet az olasz piaristák legvirágzóbb iskolája, menedéke és legfőbb büszkesége.¹

¹ 1896-ban 130 növendéke volt a konviktusnak s a vele kapcsolatos elemi iskolában, gymnasiumban és lyceumban 555 növendék nyert oktatást. A konviktust vetélkedve keresik a vallásos nevelésért lelkesedő minden rangú szülők, úgy hogy a konviktus helyiségét meg kellett bővíteni, a mit a Collegiumnak fáradhatatlan buzgóságú rektora, Raffaele Cianfrocca eszközölt. Az intézetben minden a nagy mult dicsőségét hirdeti, falain, gazdagon diszitett folyosóján, igazán nagyszerű dísztermében ott van emléke, képe az ott működő sok jeles tanárnak és a legkiválóbb növendékeknek.

Új kápolnája IX. Pius bőkezűségét dicséri, falfestményei Kalazancius életének legfontosabb mozzanatait örökítik meg művészi kivitelben. A konviktus, a mellett, hogy a mult hagyományait megőrizte, teljesen modern nevelésben részesíti növendékeit, versenyezvén Róma számos e nemű intézetével. Az intézet kiválóságát az állami ellenőrzés is elismeri és feltűnő kiváltságokban is részesíti.

A konviktust a rektoron kívül két főpraefectus vezeti, a növendékek 12-es csoportokba vannak osztva s egy ilyen csoportnak ismét külön praefectusa van. Az ilyen praefectusságra alkalmazzák a rend növendékeit, kik a gyermekekkel együtt vannak, velük egy asztalnál étkeznek (minden csoport külön asztalnál) s velük sétálnak.

Érdekes, hogy a növendékek helyiségei a növendékek kora szerint változnak; a kisebbek tanulótermekbe vannak osztva, a nagyobbak külön szobákba, azonban a cellák első fala hiányzik és helyét rácsozat foglalja el, úgy hogy a praefectus a folyosó végéről átlátja az összes cellákat. A legnagyobbaknak végre egészen külön kis szobáik vannak, melyeket némelyik ügyesen tud felékesíteni. (L. Raffaele Cianfrocca: Il nobile Collegio Nazareno di Roma diretto dai Padri Scolopi. Külön lenyomat a *La Vera Roma*-ból.)

II.

KALAZANCIUS ELSŐ MUNKATÁRSAI.

Névtelen munkások. Antonio Brendani. Gellio Ghellini. Glicerio Landriani. Buzgósága. Jámbor halála. Boldoggá avatása. Gaspare Dragonetti. Csatlakozása Kalazanciushoz. Dragonetti és a pápa. Mint grammatikus. Viviano Viviani. Pietro Casani. Sokoldalúsága. Tevékeny élete. Érdemei a rend iránt. Onofrio Conti. Sikerei Morvaországban. Conti Lengyelországban. Podolinban. E ház megalapítása, az iskolák megnyitása. Halála. Domenico Franchi, az első podolini rektor. Eredményes működése. Francesco Micheli, Francesco Castelli, Giovanni Garzia, Vincenzio Berro, Gabriele Bianchi, Camillo Scasellatis, Giuseppe Apa.

Kalazancius iskolája jó nevét, gyors elterjedését nemcsak az alapító lelkes munkálkodásának, akadályokon győzedelmeskedő szellemének köszönhette, hanem azon kiváló munkatársaknak is, kiket az isteni Gondviselés segítségére küldött. Kalazancius eszméje lényüket teljesen áthatotta, ennek munkásai lettek önfeláldozó lemondással, minden gondjuk az lévén, hogy megállják helyüket ott, hova vezetőjük őket állította. Ez a kezdetben kicsiny, de folytonosan növekedő gárda veszi körül Kalazancius, osztozkodik lelkesedésében, a kezdet nehézségeinek elhárításában; ismernünk kell e kiváló emberek közül legalább egy-kettőt, hogy Kalazancius igazán megismerhessük; egymás fényében látjuk így őket, a mi az egyiknek dicsősége, dicsősége az mindegyiknek.

Legnagyobb részük természetesen névtelen munkás, a kik mint a nevelés közkatonái munkájokat végzik, míg az Isten erőt ad nekik, hogy aztán másoknak adjanak helyet. De még a kiválók közül is sokakat csak nagyon

hézagosan ismerhetünk meg a róluk szóló feljegyzések szűkszavúsága miatt; jeligéjük ezeknek az embereknek „omnia ad maiorem Dei gloriam“ és saját szerény egyéniségükkel a háttérbe vonulnak, nem akarván egyebet szolgálni, mint a közérdeket; „haszontalan szolgák vagyunk, mondják, a mit meg kellett cselekednünk, azt cselekedtük“ (Luk. 17, 10.).¹

Antonio Brendani. Jóformán csak a nevét tudjuk *Antonio Brendani* dr.-nak, a Szent-Dorothea plebánosának, ki lehetővé tette az első piarista iskola megnyitását, sőt maga is két évig tanított ez iskolában; különösen jámborságával adott példát a kicsinyeknek. Kalazancius karjaiban halt meg.

Gellio Ghellini. Egyike az elsőeknek, kik Kalazancius-hoz csatlakoztak, *Gellio Ghellini* (1602-ben), előkelő szülőktől származó igen képzett pap; tanulmányait a ferrarai egyetemen végezte s a hittudományok doktora is volt. Égett a vágytól, hogy használjon embertársainak, s azon gondolkozott, hogy valami társulatot alapít mások lelki javának előmozdítására. Midőn meghallja Kalazancius törekvéseit, rögtön csatlakozik hozzá s képzettségével nagy tekintélyt szerez iskoláinak éppen akkor, mikor a Kalazancius sikereit irigylő tanítók rágalmakat szórtak iskolái ellen a világba. Buzgósága még más társakat is hoz Kalazancius iskolájába. Jeles szónok volt s úgy a népet, mint az ifjúságot elragadta ékes előadásával. *Ő volt az oratio perpetua első praefectusa.* Kalazancius egyik levelében

¹ Kalazancius első munkatársairól a Kalazancius életrajzaiban előforduló szórványos adatokon kívül a következő munkákban olvashatunk: *Memorie storiche intorno ai venerabili delle Scuole Pie del P. Giuseppe Jericho della Concezione* (Versione dallo spagnuolo del P. G. B. Cereseto d. S. P. Genova, 1846. Spanyol kiadása 1751-ből való): e munka különösen az életszentségükkel kiváló piaristák életrajzeit foglalja magában. Különösen az író piaristákra vonatkozólag találunk adatokat Horányi ismeretes művében: *Scriptores Scolarum Piarum stb.* Az első piaristák közül többnek közli életrajzát *Nicht* id. műve függelékében. Végül röviden megemlékezik egy párról Canata munkája is (többnyire Jericho-Cereseto után). Egyik-másik piaristára jellemző adatokat találunk Kalazancius leveleiben is.

úgy jellemzi, mint a ki angyali tisztaságával rendkívül hatott az ifjúságra, annyira, hogy szinte nem tudtak betelni jelenlétével és társalgásával. Meghalt 1616-ban, 57 éves korában.

Glicerio Landriani. Kalazanciusnak kedveltje volt a szentéletű *Glicerio Landriani*. Milánóban született (1588) a legelőkelőbb családból, melynek hagyománya volt a benső vallásos élet. Borromei Szent Károlynak másodunokája anyja után s más kiváló szent is volt ősei között; természetes, hogy a gyermek szive kezdettől fogva a jámborságban nevelődött. Még mint gyermek a Boldogságos Szűz oltára előtt lehúzta ujjáról gyűrűjét s az oltárra vetve azt, eljegyezte magát Szűz Máriának. Egyetemi tanulmányait Bolognában végezte, szép képzettséget szerzván magának a philosophiában s az egyházi és világi jogban. 19 éves korában jött Rómába s a theológiát kezdte tanulni. Itt előkelő rokonsága és összeköttetései révén némileg alábbhagyott vallásos gyakorlataival s e változást hivalkodóbb külső megjelenése is elárulta. Midőn azonban egy buzgó kardinális figyelmeztette e hibájára, magába száll s rendkívüli jelét adja megbánásának; a legdurvább öltözetet haszualja s szive alázatosságában a legalacsonyabb szolgálatokat végezi s elhatározza, hogy magát teljesen felebarátjai lelki javának szenteli.

Mikor megismeri Kalazancius és intézményét, csatlakozik hozzá 1612-ben, 24 éves korában; Kalazancius katechetának rendeli, majd az oratio perpetua vezetésével bízza meg. Mikor a tanulók gyors szaporodása költözésre kényszeríti Kalazancius, Glicerio 2000 scudot ajánl fel örökségéből az új iskola épületére s a költözéskor maga is beáll az iskolaszereket, padokat vivő szolgák közé s a napokig tartó költözködésben mindvégig részt vesz.

Nem elégszik meg azzal, hogy tanítványait oktatja a keresztény hit igazságaiban a legnagyobb buzgósággal, hanem teendői elvégzése után engedelmet kér, hogy a

szegények közé menjen hirdetni az Isten igéjét. Össze-
gyűjti a munkásokat, a munkásnőket, képekkel, olvasók-
kal ajándékozza meg őket s megnemesíti szivüket. A sze-
gények iránt igazán bámulatos szeretettel viseltetik; ha
koldust lát, nem állhatja meg a nélkül, hogy valamivel
meg ne ajándékozza, s nem egyszer megesett, hogy saját
jobb ruháját kicserélte a koldus rongyaival. „Többször
megfosztotta magát ingétől, hogy odaadja a szegénynek,
a kinek nem volt; és egy napon három köpönyeget is
adott a szegényeknek és nekem más hármat kellett neki
adnom“, írja róla Kalazancius.

Közben a legmélyebb alázatossággal és legbensőbb
buzgósággal végezte ájtatossági gyakorlatait; elment Lo-
retóba is zarándokútra.

Mikor az iskolák terjednek s már Frascati is kér
piaristákat, Kalazancius őt küldi el oda Dragonettivel és
Francesco Fabróval az iskolák megalapítására. Glicerio
Landriani itt is a hittan tanítását vállalta magára, azon-
ban nem sokáig maradt itt, mert a kis társulat ügyei
Rómába szólítják. 1617. január 25-én emeli V. Pál Kala-
zancius testületét congregatióvá, a mi végtelen örömmel
tölti el Landriant s különösen a szegénység fogadalma
okoz neki nagy örömet, úgy, hogy a pápai okiratot kezé-
ben lobogtatva, lelkenedve siet Kalazanciushoz jelenteni
ezt a jó hírt. Két hónapra rá beöltözik az első tizennégy
piarista, azonban ezek között nem volt Landriani; vagy
gyóntatója akarta próbára tenni, vagy pedig a pápa nem
akarta elfogadni piacenzai apátságáról való lemondását.
Ő azonban nem nyugszik s júliusban végre beöltözik „Gli-
cerio di Cristo“ néven.

Ezután a noviciatusban tölti életét bámulatos önmeg-
tagadások között; ruhástul alszik puszta deszkán, alig
eszik száraz kenyéرنél egyebet s egyébként is folytono-
san sanyargatja magát. Az imában, elmélkedésben csodás
buzgóságot tud kifejteni; a szakadatlan ájtatosság, szám-

talán erénygyakorlat egész lényét szinte átszellemíti, valósággal angyal volt emberi testben.

Az ilyen lénynek nem hazája e föld és siet égi hona felé: Glicerio megbetegszik s öt hónapig szenved, ismét jelét adván hősi türelmének s jámborságának. Harminc éves volt ekkor. Nem szerette, ha a felgyógyulás reményével vigasztalták, legfőlebb azt kérte, hogy olvassanak neki valami jámbor könyvet, a zsoltárokat, elmélkedéseket Krisztus Urunk szenvedéséről, vagy pedig Szent Gergely és Szent Ágoston erkölcstani munkáit, melyeket egész életében mindig nagyrabecsült és magával hordott.

Baja súlyosbodván, örömmel veszi fel az utolsó kenetet s ezután megkapván az engedelmet, leteszi az ünnepélyes fogadalmat a rend protectora kezébe. Ő volt tehát a rendnek *első ünnepélyes fogadalmú* tagja, ebben Kalazanciust is megelőzte.

Kalazancius meglátogatja e napon is a noviciatus házában, mint egyébkor (Kalazancius a Pantaleonban lakott) s távozásakor félig-meddig enyelegve mondja: „Glicerio atya, aztán ne távozzék az égbe engedelmem nélkül“. Tíz órakor este Kalazancius ír az asztalánál, egyszer csak kopogást hall ajtaján, majd pedig Glicerio hangját: „Áldjon meg atyám, megindultam már az ég felé!“ Kalazancius térdre esik s könnyes szemmel felel: „Áldjon meg az Isten, boldog lélek, imádkozzál értem az Úr trónusánál!“ Aztán felkel, összehívja a rendtársakat, tudatván velük a csodálatos esetet. Alig olvastunk meghatóbb történetet a szerzetesi engedmességéről.

Halála után két évre a szentszék boldoggá avatta a piarista-rendnek ezen első halottját, kit Kalazancius életében úgy szeretett, mint testvérét. halála után mint szentet tisztelt.

Gaspare Dragonetti. Kalazanciusnak egyik legbuzgóbb és legnevesebb munkatársa volt a tudós *Gaspare Dragonetti.* Siciliában született 1509-ben s szelíd hajlamai

a papi pályára vonták. Gazdag kanonoki stallumot kapott, azonban tanítói hivatása nem engedte őt nyugodni és iskolát nyitott, a melyben a grammatikát tanította. Titkos intésre ő is Rómába jön, ép úgy, mint Kalazancius, s itt ingyen kezdi tanítani a humanitást és a rhetorikát. Iskolája csakhamar híres lett s a legelőkelőbb szülők adják hozzá gyermekeiket. Összeköttetései révén alkalma lett volna emelkedésre és kínáltak is neki előkelő egyházi hivatalokat, ő azonban nem akart egyéb lenni, mint iskolájának tanítója. Az ő élete valóban egy hivatásáért élőhaló tanárnak az élete.

Már 94 éves és még mindig valósággal ifjú erővel tanít. Ekkor történt, hogy Kalazancius veszedelmes lábtörést szenvedvén, Dragonetti meglátogatja őt. Kalazancius most arra kéri, karolja fel az ő fejlődő intézményét, mely most az ő betegsége miatt nagy kárt szenved; isteni szeretettől buzgó szavakkal hívja őt meg eszméje munkásul. Dragonettit szíven találja ez a lelkes beszéd s rögtön Kalazancius iskolájába áll. Saját tanítványait is ide küldi, a kiktől úgy bucsuzik, hogy viszontlátásra a kegyes iskolákban. Kalazancius ennek az esetnek úgy megörül, hogy azt mondja, immár nem fél a haláltól, mert tudja, hogy lesz, a ki intézményét folytassa.

Dragonetti kitünő munkásnak bizonyult a piarista iskolákban is. Mint szerzetes alázatos, türelmes és buzgó ember volt s tanítványait is ezen erényekben igyekezett kiművelni. Kalazancius igen nagyra becsülte; mikor Frascatiban megbetegszik, rendkívül meleg hangon ír róla s mindent kész elkövetni meggyógyítására. Majd, mikor visszahívja Rómába, örül viszontlátásának s utitársat rendel melléje, a ki gondot viseljen útközben az aggasztánra.

Nem lehet csodálni, hogy ez a férfiú, a kin az idő nem tud diadalmaskodni, általános bámulat tárgya. Egykor VIII. Orbán pápa megy el a Szent Pantaleon előtt s

meglátja a hatalmas, sűrű ősz szakálú férfiút a többiek között. Mikor megmondják kíséretében, hogy ez Gaspare Dragonetti, ki már 118 éves, oda megy hozzá s megkérdezi, mit tanít s mióta. Megmondja, hogy a grammatikát, humanitást és a retorikát; elbeszéli élete körülményeit, honnan való, s hogy csak Rómában 60 év óta tanít, pedig Siciliában is volt iskolája. A pápa ekkor felszólítja, hogy magyarázzon egy pár verset Vergiliusból. Dragonetti leül s szokás szerint, mintha tanítványai előtt volna, elkezd: In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen.¹ Aztán figyelemre szólítja fel a hallgatókat s elolvassván a kijelölt részt, a jelenlevők bámulatára mythologiai, történelmi, régiségtani, poetikai magyarázatot fűz hozzá oly alapos-sággal, hogy a pápa nem tudja, képzettségét, vagy pedig öreg korában ifjúi elmeélet csodálja-e jobban. Felszólítja, kérjen tőle valami különös kegyet, hogy kitüntethesse. Mire a szent aggastyán szinte fensőbb nyugalommal így felel: „Szent atyám, húsz pápát láttam már szentségeddel együtt az Egyház kormányán. Egytől sem kívántam s nem kértem mást, csupán áldásukat bűneim bocsánatára, mint Krisztus Urunk helytartóitól. Csupán ezt kérem Szentségedtől is“. A pápa egyik bámulatból a másikba esik, megáldja őt s ezt mondja környezetének: „Valóban ez csodálatos egy ember a földön“.²

Igen dicsérik Dragonettinek jeles módszerét a humanus tudományok tanításában; röviden és velősen szólott mindig s a tanítás után szokásos erkölcsi intelmek közlésében rendkívül közvetlen tudott lenni. Tanítványa volt *Emmanuel Alvarez*, a híres jezsuita grammatikus, kinek könyve a piarista iskolákban is kötelező volt. Azt mond-

¹ A piarista iskolákban minden leckeórát rövid ima előzött meg.

² Horányi úgy mondja el ez esetet, hogy a pápa magához hívta s ott történt ez a jelenet. Ugyanő hozzátéveszi még, hogy távoztában egy igen ügyes epigrammát rögtönzött a pápára, melyet elmésségénél fogva mindenki megcsodált. L. Horányi: *Scriptores S. P. I.* 705.

ják, hogy Alvarez egészen Dragonetti után alkotta a „*Grammaticae linguae latinae Institutiones*“ című művét.¹

Dragonetti 120 éves korában halt meg; még ekkor is elég jó erőben volt, huzamosabb ideig sohasem betegeskedett, egy foga sem hiányzott. Kalazancius halála után is igen megbecsülte, szobáját úgy hagyta, a mint benne a szentéletű férfiú lakott s holmiját is megőriztette. Megjegyezzük még, hogy Dragonetti a rend kötelékéhez tartozott ugyan, de világi papi ruháját nem vetette le mind haláláig.

Viviano Viviani egyike az először beöltözött piaristáknak. Az egyházi és római jognak doktora volt, a retorikában nagy jártasságot szerzett s oly kiváló szónoki hírnévre tett szert, hogy széltében kora Cicerójának nevezték. Magas egyházi hivatalokat viselt már, mikor követve hivatása szózatát, Kalazanciushoz csatlakozott. Rendkívüli alázatosságát jellemzi az a körülmény, hogy bár oly alapos képzettsége volt a humánus tudományokban, mégis egyszerű operarius testvérként akart a rendben szerepelni. Kalazancius először vágya szerint a legkisebbeket bízta rá, majd a retorika tanítására alkalmazta s ez a tér felelt meg legjobban tehetségének. Tanítványai között érezte magát legjobban e mindenkitől kedvelt férfiú s nem szerette a nyilvános szereplést. Jellemző rá nézve, hogy mikor Kalazancius Narni-ba küldi az újonnan alapított iskola retorika-tanárává, őt bízzák meg, hogy az iskolát megnyitó beszédet mondja s a túlságosan szerény férfiú mindenáron vissza akar vonulni; jóformán úgy kellett ráparancsolni, hogy a beszédre vállalkozzék: s mikor fellép, mindenkit elragad remek beszédével. Ez nyomta-

¹ Horányi többet mond ennél. Két igen jeles piaristára, Corsini-re és Quadrius-ra hivatkozva állítja, hogy Alvarez, nem tevén ki a szerző nevét s nem említvén tanítóját sem, saját neve alatt adta ki Dragonetti munkáját. Ezt azonban nem tartjuk valószínűnek.

tásban is megjelent s a neves római szónokok is megcsodálták. Nemsokára visszahívták Rómába.

Írt még latin verseket, retorikai dolgozatokat tanítványai használatára.

Assistens is lett s mint ilyen halt meg 60 éves korában, szentség hírében.

Pietro Casani. Mint a kegyesrend második alapítóját emlegetik *Pietro Casani*-t, Kalazancius leghívebb munkatársát, ki résztvett emberfeletti munkájában, szenvedéseiben, sőt elkísérte a börtönbe is, mikor a rend ellenségei emyire megalázták a szent férfiút.

Casani a Giovanni Leonardi társaságának volt tagja s mikor a piarista iskolák elkülönülnek e társulattól, Casani követi Kalazanciust. Sokoldalú tudós volt, egyformán jártas az olasz és latin irodalomban, jeles theologus és egyike a legképzettebb matematikusoknak, a mint fenmaradt dolgozatai bizonyítják. Azonkívül mint szónokot is igen dicsérik életírói. Ilyen sokoldalú ember egy fejlődő intézménynek nagy hasznára vált.

Mint tanító hasonlóképen kitűnő. Bár amnyira képzett férfiú, mégis legszívesebben a kicsinyek közé megy, hogy ott tanítsa a hitnek igazságait. Tanítványaira rendkívüli módon tudott hatni, lehet azért, mert nagyon tudott alkalmazkodni a gyermekkor felfogásához s leereszkedni lelki világukhoz. De a nagyobbak is áhitattal lesték minden szavát s számosakkal megkedveltette szeretetreméltó egyéniségével magát a piarista intézményt is. A szülők szinte féltékenykedtek rá, s azt mondták, hogy elég egyszer beszélni Casanival, hogy valaki piarista legyen.

Mikor Kalazancius megkapja az engedelmet a rend szervezésére, megnyitja a noviciatust s Casanit bízza meg a noviciusok vezetésével. Ő tehát a rend első noviciusmagistere. Ekkor még nem lévén a noviciatusnak kidolgozott szabályzata, Casani szedte össze tíz pontban a noviciusok kötelességeit. A teljes megalázódás, a bűn-

bánat, lemondás és az Isten iránti odaadás hangja szö-
ebből a rövid szabályzatból.¹

1618-ban Narui-ba küldik az ott újonnan megalapi-
tott iskola vezetésére. Azonban itt sem maradhat sokáig.
A rend kormányának szervezése után assistens lesz s mint
ilyen Kalazanciusnak valósággal jobb keze; ha valahol új
házat alapítanak, rendszeren őt küldi el a tárgyalások veze-
tésére. Mikor a rend iskolái annyira elszaporodnak, hogy
szükségessé válik a provinciákra osztás, Casani lesz a
genuai provinciális; ő volt az első rendi tag e címmel;
majd elrendezvén az ügyeket, a nápolyi provinciában fog-
lalja el az első helyet.

Mikor Kalazancius generalisságának kilenc éve letelik,
Casanit akarná utódjául, ki azonban ellenkezik s a pápa
újából Kalazanciusra bizza e nehéz tisztelet. Kalazancius ekkor
maga mellett tartja Casanit, hogy nemsokára Morvaországba
küldje a rend ügyeinek vezetésére; ekkor már 68 éves volt,
de még mindig ifjú lelkesedés lakta szívet s fáradhatat-
lanul működött a rend javára. Az ő kezdeményezésének
lehet tulajdonítani, hogy Morvaországban a protestánsok
is szívesen látták a piaristákat, sőt rövid idő alatt két-
ezeren a katolikus hitre tértek át.

1641-ben a rendi nagygyűlésre Rómába jön s bete-
geskedése most már végleg Rómában fogja. Részt vesz
Kalazancius szenvedéseiben, együtt búslakodik vele a rend
szerencsétlen állapotán, s vele együtt sóhajtoz a Gond-
viseléshez. A mily szép volt az élete, oly szép volt a halála
is; 1647-ben szenderült jobb létre Kalazancius jelenlétében.
Sírfelirata kiemeli, hogy szent alapítónak „első társa“ volt.
Az ő tevékeny élete, mindenre kiterjedő figyelme, lanka-
datlan buzgalma mindenkor elismerésre, méltányásra szá-
míthat rendjétől, a melynek szervezésében, terjesztésében
majdnem olyan nagy része volt, mint Kalazanciusnak.

¹ Közli Jericho-Cereseto 152 - 153. l.

Onofrio Conti. A magyar rendtartományt is érdekli *Onofrio Conti* élete, mert ő volt az, ki mint provinciális a podolini ház alapításában részt vett. 1629-ben lépett a rendbe Nápolyban, huszonhárom éves korában. Egyideig Siciliában is működött, mint vicarius generalis. Megnövekedvén a morvaországi provincia, Kalazancius Casanival együtt e tartományba küldi; Conti előbb mint másod-provinciális szerepel, majd Casani távozása után ő lesz a provinciális. Fenmaradt egy levele, melyet a piarista rend patronusához intézett, melyből sokat megtudunk az akkori viszonyokról. Többi között azt is írja, hogy philosophiát is tanítanak s hogy nagy gondjuk van a más vallásúak megtérítésére; dicsekszik, hogy a piaristák buzgósága, prédikálása következtében körülbelül ezersen tértek a katólikus vallásra.

A tartomány előkelői hamar megkedvelték a piaristákat; s így kapnak egymásután ajánlatokat új házak alapítására. Csehországba is maga Conti provinciális vezette be az intézményt; Litomisl volt az első állomás, a hol oly meghatározó és lélekemelő volt az iskolák megnyitása, hogy ez alkalommal harminc protestáns tért a katólikus hitre. A nikolsburgi kollégiumnak pedig oly nagy a hire, hogy maga a *császárné* is kitünteti látogatásával.

Mikor a svédek Morvaországba nyomulnak, a piaristáknak is menekülniök kellett: Varsóba mennek, a hol IV. Ulászló lengyel király kitünteti őket s *Onofrio Contit* s a vele levő tizennégy szerzetest magáéinak mondja ki s Varsóban házat alapít számokra.

Mikor megkezdődnek a római áskálódások a rend ellen, Kalazancius visszahívja *Contit*, rövid idő múlva azonban újból a morva tartomány élén találjuk.

Míg Rómában foly az aknamunka a rend összedöntésére, a morva, cseh és lengyel tartományokban a rend nagy népszerűségnek örvend s hatalmas pártfogók egyengetik terjedésének útját. S ebben nagy része volt *Conti*

szeretetreméltó személyének s önzetlen, az emberiség javát célzó működésének. De hadd beszéljenek itt is a tények. A királyi udvarban oly igen lelkesedtek a piaristákért, hogy magának IV. Ulászlónak öcsese, Kázmér, a rendbe akar lépni. Conti azonban nem enged az ifjú herceg kérésének s kijelenti neki, hogy az Istennek más szándéka van vele. Igaza is volt: Ulászló halála után Kázmér következett a trónra. Természetes, hogy mint király sem feledkezett meg kedveltjéről s koronázásán ott kellett lennie a jó Onofrio paternek is.

A piaristák hatalmas pártfogói közé tartozott Lubomirszky Szaniszló, a ki nem szünt meg ostromolni Conti provinciálist, hogy fogadjon el tőle alapítványt a kegyes iskolák részére. A rendnek érdeke összeegyeztetett Lubomirszky kívánságával, mert birtokai távol estek az ellenséges betöréseknek kitett részekről s mentőhelyül szolgálhattak a morva részekből kiüldözött szerzetesek számára. Másrészt Lubomirszky is inkább oly védett helyen akart emelni iskolát, mely távol legyen a belső zavargásoktól, mindenféle beavatkozástól s azért szemelte ki e célra hazánknak akkor elzalogosított városát, a szepesi *Podolint*. 1642. október 14-én jött Conti Podolinba, az első piarista, ki magyar földre lépett. A helyet alkalmasnak találta s elfogadta az alapítványt. Jellemző az akkori viszonyokra, hogy az alapító a legnagyobb örömmel kész áldozni, a mit csak kívánnak s öröme annál nagyobb, mennél többet adhat.

A szerzetes családot november 20-án vezette Conti Podolinba; a következő napon mondotta az első misét, majd kijelölte rektorul és a noviciusok magisteréül P. Dominico Franchi-t (a S. Cruce); kivüle volt még két felszentelt áldozópap, három fogadalmas növendékpap, tíz novicius és három operarius frater, tehát összesen tizenkilencen. Conti december 11-ig marad Podolinban az ügyek elintézésére; e napon összegyűjti a rendtagokat s meg-

ható beszédet intéz hozzájuk, figyelmeztetvén őket nagy hivatásukra, kötelességeik teljesítésére. Végül kinek-kinek kiszabja teendőjét. Ezután visszautazott a morva rendtartományba.

A podolini iskola megnyitására — habár a ház és az iskolaépület még nem kész — a provinciális mégis megadja az engedélyt; 1643. június 10-én nyitották meg az első piarista iskolát hazánkban. Nagy ünnep volt ez abban a kis városban, ott volt az egész előljáróság, sok nép s meghatva vettek részt mindnyájan a kegyes iskolák helyfoglalásában. Az ünnep eseményeiből kiemeljük, hogy a lublói alkapitány e nap emlékére a jelenlevő tanulók mind-egyikének egy-egy *katekizmust* ajándékozott.¹ — Ez az ajándék jelezte az alapot, melyen ez iskola tovább fejlődik.

Conti az alatt, míg Rómában a rend rohamosan hanyatlott, a cseh-morva-lengyel részeken újabb és újabb biveket szerez az iskolának s a pártfogók elhalmozzák jóakaratak nyilvánításával. Maga I. Lipót császár adja meg az engedelmet, hogy az austriai tartományokban a rend iskolái az elnyomó törekvések ellenére terjeszkedhessenek. Kalazanciust sokféle keservei között e hírek igaz örömmel töltötték el.

Conti életének utolsó éveit teljesen Istennek szentelve tölti Nápolyban: ott is halt meg 1686-ban, körülbelül 80 éves korában.

Kalazancius szentté avatásának okmányai róla is megemlékeznek, mint a piarista iskolák nagy terjesztőjéről, ki sok tartománynak világított bölcseségével és szent életével. Beatificatiója is szóban forgott.

Giovanni Domenico Franchi. Helyén való lesz meg-

¹ A podolini ház megalapítását részletesen elmondja a podolini „historia domus”: Liber Archivii Collegii Podoliniensis Scholarum Piarum, in quo origo fundationis Collegii huius, tum incrementa, acta praecipua et gratiae adnotata sunt ab anno Domini 1642 ad annum 1702. — Az iskola gyorsan fejlődött s a tanulók száma folyton nőtt: 1643-ban 178 tanuló iratkozott be (Nomina discipulorum, ab anno 1643. Pod.).

emlékeznünk az első podolini rektorról is, a már említett *Giovanni Domenico Franchi*-ről, ki a lengyel tartomány szervezése után e tartománynak első provinciálisja lett. Maga Kalazancius öltöztette be és nevelte őt jeles szerzetessé. Felszenteltetése után nemsokára a carcerei ház vezetését bízzák rá s jó ideig ott marad, míg a rend ügyei Lengyelországba nem szólítják. A podolini alapítvány elfogadása után őt bízzák meg az előljárói tiszttel. Kalazanciust szorgalmasan értesíti az iskolák fejlődéséről és a sok jóakaratról, melylyel a rendet lépten-nyomon elhalmozzák. Kalazancius sokszor ír neki, e levelek meg is maradtak a podolini archívumban. Az egyikben a rendház építéséről kérdezősködik: „Örülnék, ha tudósítana, hogy a ház építése hogy halad, mikor fogják befejezni s szükséges lesz-e szaporítani a magistereket az iskolában?”¹ Jó tanácsokkal, buzdításokkal serkenti a podolini rendtársakat s örömmel írja, hogy a küldött jó híreket még a propaganda fidei előtt is bemutatta.² Egyáltalában nagy vigasztalására szolgált később is az a nagy pártfogás, melynek bizonyosságai még a pápai udvarba is eljutottak. Ulászló király semmikép se akart beleegyezni abba, hogy a rendet eltöröljék s minden követ megmozdított fenntartására; Lengyelországnak püspöki testülete (maga az érsek és még más hét püspök is aláírta), úgyszintén a főnemesség is felírt a pápához a rend érdekében.³ Hiába adták meg Rómából az engedélyt a szerzeteseknek a távozásra, helyét e részeken nem hagyta el egy sem.

Nem csoda, hogy Domenico megszerette működési helyét, s bár olasz ég alatt született, mégis gyönyörködik a podolini kies vidékben is. Kalazanciusnak is megírja, hogy milyen szép e részeken a tavasz.

¹ Lev. 1644. ápr. 23. Pod.

² Lev. 1643. jún. 27. Pod.

³ Ezek s más erre vonatkozó okmányok másolatban a podolini ház historia domusában.

Podolinban halt meg 66 éves korában s ugyanott van eltemetve *a szegények atyja és a fejedelmek barátja*, a hogy Franchit elnevezték.¹

Legalább rövid utalás tüntesse fel még a következő úttörő piaristák érdemeit: *Francesco Michelin*it, a híres matematikust, Galilei tanítványát és tanárutódját már említettük is;² ő tanította II. Ferdinánd nagyherceg két öcscsét is a matematikára. *Francesco Castelli*, V. Pál pápa unokaöcsse, Casani egy szóoklatára lett híve a piarista intézménynek, odahagyva fényes előnyökkel kecsegtető pályáját; Kalazanciusnak tanácsosa volt, assistens és a liguriai meg a toscanai provinciának megalapítója. *Giovanni Garzia*, Kalazanciusnak hű társa, gyóntatója. szintén assistens, a rendi tagok nevelésében tünt ki, a rend *második generálisa*. *Vincenzio Berro*, Kalazancius titkára, bizalmasa, *ki először írta meg a szentnek életrajzát*; ő sürgette először szentté avatását s nagy része volt a szentté avatási pörben. Ugyancsak Kalazancius titkára volt *Gabriele Bianchi*, ki szintén megírta életrajzát is, mely kéziratban van meg Rómában.³ Kalazanciusnak harmadik utóda volt *Camillo Scasellatis* (Scassellis), kit nagy tudományáért s jellemének határozottságáért Kalazancius igen nagyra becsült s rábízta szemefényének, a Collegium Nazarenumnak vezetését. E kitünő férfiú nevével a piarista tankönyvírók között is találkozunk: különösen rhetorikai könyveket írt. Jeles piarista volt a fiatalon meghalt *Giuseppe Apa*, a nikolsburgi kollégiumnak dicsért poezis-tanára, Ditrichstein kedveltje, ki olasz létére oly rövid idő alatt tanulta meg a német nyelvet, hogy

¹ Canata 205.

² A piarista-iskolák kezdete. III. f.

³ Ilyes kézirati életrajzokat találtam a podolini ház archívumában is: az egyik 1669-ből s szerzője Nicolaus a Conc. B. M. V. eseh piarista: a másik 1688-ból, esinos címlappal, gyönyörű irással kiállítva, szerzője Georgius Michael a Jesu-Maria. E rövid életrajz ügyes szerkezete s világos előadása határozott írói tehetségnek mutatja a szerzőt.

prédikálhatott, sőt verseket is írt e nyelven. Ilyen ember nagy hasznára volt a rendnek akkor, mikor még nem voltak német anyanyelvű piaristák.

Sokakat kellene még felsorolnunk, ha az érdeemesek közül senkit nem akarnánk elhagyni; de azt hiszszük, e néhánynak élete is bizonyítja, mily lelkes, művelt és jámbor társak segítették Kalazanciust nagy hivatása teljesítésében. Az egyik ott hagyja a fényt, pompát, hogy az iskolának egyszerű napszámosa legyen; a másik jámborságával példaképpül szolgál a tanuló ifjúságnak s másokban is lánggra kelti a keresztény erények szeretetét; a harmadik tudományával világít a tanulóknak s megkedvelteti a fogékony elmékkal a komoly szellemi foglalkozást. Valamennyit egyesíti a Kalazanciustól tanult nagy erény, a szeretet. Így, együttesen működve meghódítják az embereket a nemes eszmék számára s csüggedetlen kitartással szolgálják magasztos céljukat — az emberiség felvilágosítását.

Prónai Antal.

EMLÉKEZÉS ERZSÉBET KIRÁLYNÉNKRÓL.

— Elmondotta a királyné emlékezetére 1898. szept. 21-én tartott iskolai gyász-ünnepen PINTÉR KÁLMÁN gymn. tanár. —

Nem csak hazánk, hanem az egész világ történetének könyvében gyászos betűkkel lesz bejegyezve az *1898. esztendőnek szeptember 10-ik napja*. Nekünk pedig, új csapással sujtott magyaroknak, nem csak históriás könyveinkbe íródik föl a szörnyű nap eseménye, de hegyes-éles tőrrel bevésődött már szívünkbe, mely vérezik és vérezni fog utódaink szive is ettől a kimondhatatlanul fájó sebtől.

Ezen a végzetes napon gyilkolták meg embertelen kegyetlenséggel a magyar királynét, *Erzsébet király-asszonyunkat*, a regényes genfi-tó partján, hol fájó lelkének, szenvedésektől meggyötört testének üdülést keresett, áldott emlékü, édes jó királynénk! Soha szomorúbb időkre nem alkalmazhatók nagy költőknek, Aranynak, a „legnagyobb magyar“ halálát sirató költeményéből a kezdő szavak, mint arra a szomorú szombati napra, mikor „Egy szó nyilallott a hazán keresztül, egy röpke szóban annyi fájdalom! S éreztük, a mint a föld szive rezdül és megvonaglik róna, völgy, halom...“

A magyarok királynéja meghalt... megölték!... Szörnyű hír! Az első órákban el se hittük, hiszen hihetlenebb dolgot ennél a hír még szárnyra nem kapott soha... Milyen szavakkal mondjam el, hogy mit vesztettünk benne?

Ha szépségeiben gazdag magyar költészetünk összes virágaiból szőném szavaimat, hogy kifejezzem velök, milyen drága volt ő nekünk, kevés volna szépségéhez, jóságához; ha a nemzet gyászos napjait sirató elégiáink legrégibb költőitől mostanig minden sóhajtásaikat, szivetrázó szavaikat összeszedném e szomorú megemlékezésben, ez sem fejezné ki teljes erejét és súlyát e mostani nemzeti nagy gyászunknak, melyben összevegyül a kínos fájdalommal a rettenet és az Istenhez bosszúért kiáltó haragnak szava.

Nem keresek szavakat, hogy veszteségünket, gyászunkat tolmácsoljam. Hirlapjaink megtették ezt helyettem; minden szavuk, minden betűjük szomorú krónikájává tömörül ennek a rettenetes napnak.

Hazánk, nemzetünk büszkeségét, tündérszép királynéját sötét sírbolt zárja el már tőlünk. Angyali jó lelke, nagy szeretetével, nagysok fájdalomával, bizonyára ott van már a magyarok Nagyasszonyának trónja zsámo-lyánál.

Könyeink zápora hull koporsójára. gyászoló lelkünk fájdalma, siralmak sóhajtása kíséri meunyebe szállott szép lelkét. De hasztalan sirunk érette, hasztalan sóhajtunk utána, többé nem látjuk őt közöttünk királynői fenségében, bánatos szép arczával, jóságos tekintetével, biztató, bátorító, vigasztaló megjelenésével.

Pedig nemcsak Őt siratjuk, ki a gyötrelmek és szenvedések bolygó csillagáról a boldogság örökös hazájába költözött, hanem magunkat is — mint Jeruzsálem siró asszonyainak mondá a keresztjét hurezoló Megváltó — magunkat, az árván hagyott, viszontagságok közt hányódó nemzetet, melyet lábbadozásában gyöngéd szeretettel Ő ápolt, melynek új lelkét saját lelkéből Ő adott, melynek derengő hajnalán tündöklő hajnalsillaga, kiderült egén melegítő, ragyogó napja Ő volt. Mienk volt Ő és mi az övéi voltunk örvendő vagy bánkodó szivünk minden dob-

banásával. Ezért könyezünk koporsójánál, ezért száll bús fohászuk lelke után, mert szívüinktől szakadt el s magával vitte minden magyar szívnek az örvendő részét.

Királyné volt trónján, koronázott fővel, s királyné volt jóságában népei közt szívének minden érzelmével.

Erzsébet, Amália, Eugenia néven bajor hercegnő volt, a Wittelsbach bajor uralkodócsaládnak nem uralkodó hercegi ágából származott. De királynéja lett nemzetünknek és uralkodott sziveinken, bús emléke uralkodni is fog mindenkor. Harmadik gyermeke volt Miksa József bajor hercegnek, s 1837. decz. 24-én született Münchenben. 1854. április 24-én, 17 éves korában lett szép fejedelmi párja most már szomorú özvegy jó királyunknak, kivel együtt 1867. június 8-án magyar királynévá koronáztatott. Szörnyű sorsa 61 éves korában ragadta el tőlünk.

Halálakor mindnyájan, a kik magyarok vagyunk, érezzük és valljuk képviselőházunk elnökének az ország házában, tehát az egész nemzet nevében mondott szavait: „A törrel átszúrt fejedelmi szív előtt mély fájdalommal megtörve állunk, lelkünkben fölmerülnek a multak boldog és bús emlékei, annak a királynénak képe, kinek fejedelmi erényei és nemes szive annyit tettek a trón és a nemzet elválaszthatatlan összeforrasztására és a kinek lelkében visszhangot keltett minden nemes és nagy törekvés, mely az egész nemzetből a trón felé szállott és áldó, ápoló kezét terjesztette ki azokra; és látjuk őt nehéz idők folyamán a legsúlyosabb emberi szenvedések alatt, roskadozó egészséggel, megadással tűrni és szenvedni mindazt, a mit a Mindenható keze reá mért; és tengerében az emésztő fájdalomnak maradt őrangyala felséges férjének és népének. Nehéz, nehéz ezt elviselni!”

Népeinek milliói sírnak utána igaz búbánattal. De legfájóbb a mi gyászuunk, legnagyobb a mi veszteségünk, kiknek védőszárnnyal őrangyalunk. jóságos édes anyánk, szerető pártfogónk volt.

Magyar népének szivéből nem hal ki édes-bús emléke soha, beleszövődik imádságába, dalába, regéibe. Erdő zúgása, madárének, patakok csörgése beszél róla a multban kalandozó ábrándos léleknek, s fölidézi emlékét: angyali lelkét, szomorú sorsát, szörnyű halálát.

De midőn királynénkat s magunkat siratjuk, kinek emléke szent lesz, de nagyon szomorú, gondoljunk ezekben a gyászos napokban ne csak fiúi hódolattal, hanem emberi érző lelkünk mélységes részvételével és szánakozásával is jó *királyunkra*, kit annyi súlyos, fájdalmas csapás után most, öreg napjaiban ért a legfájdalmasabb csapás. El lehet-e képzelni annyi szomorú emlék, oly sok fejedelmi gond között azt a nagy erkölcsi erőt, melylyel e mostani nehéz napjaiban uralkodik nemcsak népén, hanem saját megtört lelke fájdalmán is? . . . Ki is vigasztalna meg bennünket itt a földön, ha Ő nem, ki mindnyájunk fölött a legfőbb? Kire tekintsünk siralmunkban itt e földön enyhületért, ha őt nem látjuk Istenbe helyezett bizalom és a bölcs megnyugvás nemes vonásaival királyi arczán? Bízunk Isten végtelen jóságában, ki megadja nekünk nagy szomorúságunkban, hogy a gyászoló király és gyászoló népe közös fájdalomban és szeretetben ölelkezve reméljenek még jobb jövőt a megboldogult királyasszony áldott emlékének, áldó szellemének védelme alatt.

Mert Istenbe vetett hit nélkül nincs alapja életünknek. Bármennyire elbizakodunk tudásunkban, képzelt fölvilágosodásunkban, csak hiú bizakodás az, üres emberi gőg, mely párává oszlik, s minden, a mit rája építettünk, romba dől. Hit nélkül, vallás nélkül nincs bizalom se Isten, se ember iránt, s a hol bizalom nincs, ott szeretet sincs, a hol pedig nincs szeretet, ott szenvedélylyé válik az önzés, mely ha fölütötte fejét, akkor az ember megszűnik Isten képmása lenni, állattá süllyed és egymást pusztítja, elteszi útjából telhetetlenségének minden akadályát.

Ez a rettenetes hitetlenség és szeretet nélkül valóság,

ez az ijesztő vallástalanság a hamis tanok tetszetős czé-
gére alatt, a helytelenül magyarózott humanizmus jelsza-
vával, a szabadságnak és egyenlőségnek elferdített esz-
méje hangoztatásával folyvást terjed; ez az elmét, szívet
elvakító, elcsavaró sötét kinövése korunknak teszi az em-
bert Isten képmásából gonosz ördöggé.

Csak a pokollal szövetkező, emberi alakba öltözött,
de ördögi vadállat lehet az, ki egy védtelen nőt, egy senki-
nek soha nem ártó, mindenkinek csak jót akaró, szelid,
nemes, ártatlan asszonyt, azért, mert *királyné*, gonosz
számítással undokul orozva szíven szúr, aztán gyáván meg-
ugrik. Feledjük rút nevét ennek az állattá lett emberi
alaknak; de borzalmas gáztettét, minővel emberi lény —
mióta a világ áll — ennyire még nem mocskolta be az
emberiséget, ezt véssük jól emlékezetünkbe s legyünk bát-
rak, kérlelhetetlenek a társadalmat irtogató gazok ellen.
Szívünk sajgó sebe is emlékeztetni fog erre halálunk órájáig,
mert hiszen a gyilkos töre nemcsak szeretett királynénkat,
de szíven találta jó királyunkat is és a honért, királyért,
az emberiség jóvoltáért ezer esztendő óta küzdő nemze-
tünket is.

Borzadjunk el annak gondolatára, hogy mivé sülyed-
het az ember! Hisz már az is megdöbbenő, ha erőszakos
politikai okokból vagy fanatikus elvekből fejedelmek, állam-
fők ellen történik gyilkos merénylet, de hát ezt így-úgy
mégis indokolja valahogy az emberi gondolkodás, ámbár
elítéli és megveti. De Magyarország angyalian jó királyné-
jának, ki minden politikán kívül állott, ki az emberszere-
teten kívül más elvet nem ismert, vadállatias legyilkolá-
sát emberi ész, mélységes filozófia meg tudja-e magya-
rázni? Hol van itt csak elgondolható ok is? Sehol. Csak
egy rettentő gondolat tolakodik elő a képzeletben, mely
rámutat a jövőre, hogy az a szörnyeteg hiúságból, irigy-
ségből, vad gyűlöletből gyilkolt, hogy királynét gyilkoljon.
s ördögi gyönyörrel, cinikus büszkeséggel lépett börtönébe,

mint a ki dolgát legjobban végezte. Dermesztő elveteműlt-ség ez! És ne higyjük, hogy nincs, a ki sorsát irigyelje. Az a legrettendőbb gondolat, hogy sokan vannak és lesznek ilyenek. Ha az államok itt is a humanizmus emlegetésével lépnek föl, a hol ilyen elvadult emberállatokkal lesz dolguk, ha a társadalom nem tér magához veszedelmes mámorából, vad csapatok támadnak az ilyen szörnyetegek nyomában, megrészegülve a gyilkolás, pusztítás herosztratusi hírének szenvedélyes vágyától.

Korunk vallástalan, önző iránya, túlzó okoskodása, mely az élvezetes életre vágyó, de minden erkölcsi érzéstől és elvtől üreslelkű emberek sokaságát elkábítja, ez a bolondító irány irigyen leskelődő, vad gyűlölettel agyarkodó emberi tigriseket fog nevelni emelkedő számban. S ma egy jó királynét szűrnak szíven, holnap, meg azután, ha fejedelmi személy nem kerül újtókba, elég lesz egy ízléssel öltözött, tisztességes, békés polgár is, a ki a légynek sem árt, de a közügynek s valószínű, hogy éppen a szegények ügyének érdekében annál többet fáradozik és áldoz. De minthogy műveltségével és okos, szorgos munkával szerzett jobb módjával kiemelkedik a nehezebb kézi munkára kénytelen alsóbb néposztály fölött, hát pusztuljon el! Özvegyen maradt felesége, a gyámoltalan asszony és esetleg kiskorú gyermekei, kiket ezek a társadalomirtó elemek anyai szentimentálizmussal szoktak emlegetni, hadd jussanak koldusbotra!

Így gondolkoznak és eselekszenek ezek az emberirtó szörnyetegek, kiket az irigység, a gyűlölet és a szenzációs gonosz hírnév után való vágyakozás tesz fejedelmek, államfők és becsületes polgárok gyilkosaivá. Ezeknek gonosz tetteit és elveit nem elég csak az érzélgős és szörszálhasogató humanizmus szemüvegén át tekinteni. Ébredjenek föl a társadalom azon tényezői, melyek hivatva vannak irányt adni és intézkedni.

Felejthetetlen királynénk tragikus halála íme mily

rettenetes példa! Okuljunk belőle mi magyarok is, szálljunk magunkba e gyászos napokon, gondoljunk a javulásra, hiszen még mi nem vagyunk egészen a romlás lejtőjén, az igazi magyar nép közt még nincsenek fanatikus, elvetemült emberirtók. De társadalmi életünkben van hiba, mulasztás elég, s lelkünket az a tudat is nyomhatja, hogy az erkölcsi élet itt is hanyatlásnak indult és a vallástalanság rohamosan terjed, a mi pedig egyenes út az anarkizmus-féle eszmékhez.

Sirassuk el jó királynénkat, vegyünk bucsút tőle annak érdekében, hogy borzalmas halála nemcsak megdöbbenett, hanem eszméletre is indít bennünket, s az ő édes-bús emlékének hatása alatt szívben-léleekben jobbak és bölcsebbek leszünk ezután. Sejtjük és érezzük, hogy vele egy üdvözült magyar lélekkel, egy új boldog magyar *Erzsébettel* több lett a menyeknek országában, ki a dicsőült magyar Szentekkel együtt esedezik az Ur zsámolyánál hazánkért, királyunkért és bűneink bocsánatáért, s a boldogságos Szűzhöz, hazánk égi Nagyasszonyához könyörög ő is a régi magyar ének szavaival:

Magyarországról, romlott hazánkról.

Ne feledkezzél el szegény magyarokról!

Nemzetünk ezer éves viszontagságos története egy újabb gyászos lappal szaporodott. Ez a sötét lap is tanítson bennünket Isten imadására, vallásosságra, hazánk, nemzetünk, királyunk iránti hűségre és kötelességeink buzgó teljesítésére. A megboldogult királyné kedves és gyászos emléke vezéreljen bennünket minden jóra és nemesre!

TARTALOM.

	Lap
Kalazancius iskolájának történetéből:	
I. Kalazancius nevelőintézete .	5
II. Kalazancius első munkatársai	27
Emlékezés Erzsébet királynénkról.	48

ÉRTESÍTÉS A TANINTÉZETRŐL.

I.

A TANÁRI TESTÜLET.

a) Rendes tanárok.

Sorszám	A tanár neve	Tantárgyak, melyeket tanított	Osztályok, melyekben tanított	Heti órák száma		Egyéb elfoglaltsága
				Tanári éveknek száma	Tanári éveknek száma	
1	Bartos József	Földrajz. Görögpótló. Történelem	II. A., B., VI., V., VII., VIII.	18	26	A földrajzi és történelmi szertár óre
2	Brach József	Magyar, Német, Latin	I. B., IV. A., V., I. B.	19	3	Az I. B. osztály főnöke, az ifjúsági könyvtár óre
3	Drajkó Béla	Hittan, Latin, Görög	I. A., VI., VIII. V.	18	24	A VIII. oszt. főnöke, a class. phil. múzeum óre
4	Firtinger Jakab	Német, Történelem	IV. B., VI., VII., VIII., III. B., VI.	18	29	A VI. oszt. főnöke
5	Hajnal Imre	Latin, Történelem, Szépirás	IV. A., V., III. A., I. A.	17	27	A IV. A. osztály főnöke
6	Heuberger Rezső	Torna	I–VIII.	24	2	A tornaszerek óre
7	Huszka József	Rajzoló geo- metria, Görögpótló	II. A., B., III. A., IV. A., B. V., VI., VII., VIII.	20	22	A rajzszeretek óre
8	JANKY KÁROLY	Mennyiségtan, Bölcsélet	IV. A., VIII.	6	3	Igazgató
9	Kiss E. János	Rajzoló geo- metria	I. A., B., III. B.	8	22	—
10	Kőrösi Albin	Földrajz, Természetráajz	I. A., B., IV. A., B., V., VI.	19	16	A természetráajzi szer- tár óre
11	Maywald József dr.	Latin, Görög, Szépirás	VII., VII., VIII., II. A., B.	17	30	A VII. osztály főnöke, a tanári könyvtár óre

Sorszám	A tanár neve	Tantárgyak, melyeket tanított	Osztályok, melyekben tanított	Ueli órák száma	Tanári éveinek száma	Egyéb elfoglaltsága
12	Niklos János	Hittan, Számтан	II. A., B., III. A., I. A., B., III. A., B.	18	1	Hitelemző
13	Palásti Gyula	Hittan, Magyar, Latin	I. B., I. A., IV. A., I. A.	19	5	Az I. A. oszt. főnöke, hitelemző
14	Pfeiffer Antal	Magyar, Német, Latin	III. A., III. A. B., III. A.	17	33	A III. A. oszt. főnöke, az énekiskola fel- ügyelője
15	Pintér Kálmán	Magyar nyelv és irodalom, Görög-pótló	V, VI., VII., VIII., V., VIII.	16	25	Az V. oszt. főnöke. a Gyakorló Iskola vezetője
16	Prónai Antal dr.	Hittan, Magyar, Latin	III. B., IV. A., B., V., IV. B., IV. B.	18	4	A IV. B. oszt. főnöke. hitelemző
17	Schmidt Ágoston dr.	Számтан, Fizikai földr., Természettan	II. B., III. A., B., VII., VIII.	16	35	A fizikai szertár öre
18	Suták József dr.	Mennyiségтан	II. A., IV. B., V., VI., VII., VIII.	19	9	—
19	Szabó Ignác dr.	Magyar, Latin, Törtenelem, Görög-pótló	III. B., III. B., IV. A., B., VII.	17	5	A III. B. oszt. főnöke, értekezletti jegyző
20	Titz Antal dr.	Hittan, Magyar, Latin	VI., VII., VIII., II. B., II. B.	18	8	A II. oszt. főnöke, bitszonok
21	Tomozy Endre	Magyar, Latin, Görög, Szépirás	II. A., II. A., VI., I. B.	18	12	A II. A. oszt. főnöke

Kegyes-tanítórendi áldozópapok

b) A rendkívüli tantárgyak tanárai:

1. Szautner Zsigmond, világi, tanítja a műéneket.
2. Körösi Albin, k. t. r., tanítja a francia nyelvet.
3. Maywald József dr., k. t. r., tanítja a gyorsírást.
4. Pákozdi Károly dr., világi, tanítja az egészségтант.

II.

A LEFOLYT TANÉV TÖRTÉNETE.

1. Általános ügyek.

A tanártestület az igazgató elnöklete alatt augusztus 28-án tartotta alakuló értekezletét. Szeptember 1., 2., 3. és 4-én voltak a javító, pótló és magánvizsgálatok. A tanulók beiratása az osztályfőnököknél szeptember 1., 2., 3. és 4-én történt, szeptember 5-én volt az ünnepies «Veni Sancte», osztályrendezés és törvényolvasás. Szeptember 6-án kezdődött a rendes tanítás.

Nagys. dr. *Erődi Béla*, kir. tanácsos, kir. főigazgató úr a tanév folyamán négyszer látogatta meg hivatalosan az intézetet; meglátogatott minden osztályt, jelen volt minden tanár előadásán. Tapasztalatait a márczius 6-án tartott értekezleten közölte a tanári karral

Magyar Gábor rendfőnök úr, április 19-én szerencsétlenül látogatásával az intézetet s megnyugvással vett tudomást az ifjúság erkölcsi viseletéről és haladásáról.

Az érettségi vizsgálatok írásbeli része május 15., 16., 17., 18., 19. és 20. napjain volt, a szóbeliek pedig nagys. *Erődi Béla* dr. kir. főigazgató úr elnöklete alatt június 23—28-ig tartattak.

A tanártestület tagjai közül a lefolyt tanévben irodalmilag működtek *Huszka József*, *Kiss E. János*, *Kőrösi Albin*, *Maywald József* dr., *Pfeiffer Antal*, *Pintér Kálmán*, *Prónai Antal* dr., *Schmidt Ágoston* dr., *Suták József* dr., *Titz Antal* dr. részint a tudományos és időszaki, részint a szépirodalom és az ifjúsági irodalom terén.

A tanév a vizsgálatok befejezése után június 29-én ünnepies Te Deummal végződött.

2. Vallási és fegyelmi ügy.

A ifjúság, a téli időszak kivételével, naponkint szent misét hallgatott, melyet vasárnap keresztény oktatás előzött meg; négyszer végezte ez évben a szent gyónást és ugyanannyiszor járult az Úr asztalához; a húsvéti szent gyónást a szokásos szent gyakorlatok előzték meg; jelen volt az ifjúság az anyaszentegyház által rendelt nyilvános körmeneteken is. — A dicsőségesen uralkodó I. Ferencz József ap. kir. ő felsége magas nevenapján s a koronázás évfordulóján — mint nemzeti ünnepeken — ünnepi szent misék tartottak. Feledhetetlen királynénk temetése napján 1898. szeptember 17-én a tanítás szünetelt, szeptember 21-én ünnepélyes requiemet tartottunk a boldogult királynéért s utána a nagyteremben *Pintér Kálmán*. — a VI. o. termében *Prónai Antal dr.* tanárok az ifjúság előtt az elhunyt nagy királynéről gyászbeszédet mondtak. A nagyteremben Mutschenbacher Tivadar, VIII. o. t. Zichy Géza, gróf: «A királyhoz» cz. költeményét szavalta. Az iskolai ünnepélyen jelen voltak: Magyar Gábor rendfőnök úr, a tanári kar s szülők is szép számmal. A tanuló ifjúság Erzsébet királyné szobrára 201 frt 2 krt adakozott. Gyászsistentisztelet volt még október 6-án az aradi vértanukért és márczius 2-án I. Ferencz király halálának évfordulóján, mely napokon azonban az előadások rendesen folytak.

Beöthy László és Rákosi Viktor, mint az «Aranylakodalom» szerzői, márczius 15-én a középiskolák tanulói részére ingyen előadást rendeztek d. u. $\frac{1}{2}$ 3 óraker. A fényesen sikerült előadáson jelen volt intézetünkben 7 tanár és 50 tanuló.

A spanyol kir. tud. Akadémia *Körösi Albin* tanárt, a spanyol irodalom buzgó műveléséért f. é. ápr. hó 13-án egyhangulag levelező tagjává választotta.

A hittani vizsgálatok nagyságos és főt. Kirner Károly apát és érseki biztos úr jelenlétében tartattak meg május hó 3-án és június hó 2. és 3-án. Intézetünk ifjúsága közül 40 tanuló részesült a bérmlás szentségében. A más vallású tanulók a hittanban saját lelkészeiktől nyertek oktatást, az előmenetelről pedig bizonyítványt.

Az iskolai törvényeket az év folyamán kétszer olvasta fel az igazgató az ifjúságnak.

A fegyelmi intézkedéseket az igazgató s a tanári kar a nm. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter úrnak 1890. évi 23.583. sz. a. kelt rendeletével kiadott Középiskolai Rendtartás II. fejezetének 13--18. §§. szerint fogantatosította.

3. Egészségügy.

A tanulók egészségi viszonyai az év folyamán általában véve jók voltak: tömegesebb betegedések nem fordultak elő. A kerületi orvosok a családokban előfordult járványszerű vagy ragályos betegségek alkalmával az ott lakó tanulókat az iskolától óvatosságból visszatartották.

Pákozdi Károly dr., az intézet iskolaorvosa s egészségtan tanára, két ízben az összes ifjúságon szemvizsgálatot tartott, melynek eredménye általában igen megnyugtató volt. Ugyancsak az ő jelentése szerint: a tanuló ifjúság testi fejlettsége általában kielégítőnek jelezhető.

Az egészségügyi előadásokban a VII. osztály tanulói közül 43, a VIII-ikéi közül 16 vett részt, kiknek szorgalma és előmenetele általában kielégítő volt. A VIII. osztály tanulói az egészségtan tanárával meglátogatták a mentőegyesület helyiségeit is, a hol a rögtön támadt életveszedelmek elhárításáról tartatott előadás kellő bemutatással.

4. Tanulmányi ügyek. Tanári tanácskozások. Iskolai vizsgálatok.

A tanulmányi ügyeket illetőleg az igazgató s a tanári kar a nm. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter úrnak 1890. évi 22.583. sz. alatt kelt rendeletével kiadott Középiszkolai Rendtartás 19–32. §-ai szerint járt el.

A nevelésben és oktatásban szükségelt egységes eljárás és egyöntetű módszer érdekében megtartattak az 1890. évi középiskolai Rendtartás IV. fejezete szerint a tanácskozások. Az ellenőrző tanácskozások eredményéről a növendékek és szülők értesítettek.

A tanév végén osztályvizsgálatok tartattak.

5. Gyakorló-iskola.

Gyakorló-iskola név alatt önképzőkörünk az igazgató főfelügyelete és a magyar irodalom tanárának közvetlen vezetése mellett működött. Rendes tagjai voltak a 7. és 8. osztályból 87-en, bejáró tagok a 6. osztályból 58-an, összesen 145 tag. Működését szept. 23-án kezdette meg az alakuló ülésen, mely alkalommal a vezető tanár kifejtette a Gyakorló-iskola föladatát, fontosságát, fölolvasta és megmagyarázta az alapszabályokat és az ügyrendet, buzgó munkásságra intette a tagokat, azután kijelölte a tisztvise-

lőket és bírálókat a két felső osztály legjobb tanulói közül, csupán a legfőbb tisztségre, a jegyzői (titkári) állásra jelölve 3 tagot a 8. osztály legjobb tanulói közül, ezekből választottak a tagok jegyzőt.

Tiszviselők voltak: Szitányi Elemér főjegyző (január 15-ig), kinek helyét halála után Mutschenbacher Tivadar 8. o. t. foglalta el; Krausz József 8. o. t. első könyvtáros, Komárniczky László 8. o. t. pénztáros, Vécsey Aurél báró második jegyző, Wágner József ellenőr, Egressy Ákos segédkönyvtáros, 7. oszt. tanulók. A tiszviselők, a főjegyzőt kivéve, egyúttal bírálók is. Rendes bírálók voltak: Bisitz Ödön, Szemlér Lőrincz, Vasdényey Imre, Takáts Dezső, Szalay Imre a 8. osztályból; Degré Lajos, Pejacsevich Márkus gróf, Förster Lajos, Toldy László és Polgár János a 7. osztályból.

A Gyakorló-iskola rendes működését egy megrendítő gyászos eset zavarta meg: *Szitányi Elemér* 8. oszt. tanuló, nemcsak a Gyakorló-iskolának ritka szorgalmú és gondos főjegyzője, de iskolánknak egyik legfőbb díze és büszkesége, ifjúsága daczára komoly jellemű, a legszebb reményekre jogosító, szeretetre méltó, tehetséges fiú, szüleinek szemefénye, 1899. januárius 15-én három heti kínos betegség után meghalt. Halála mindnyájunkat megdöbbentett, iskolánkra s főképp Gyakorló-iskolánkra mély gyász borult. Temetésén, a nedves téli napon, az egész tanári testület, az összes tanulók megjelentek s előkelő nagy közönség siratta el a halottat. A Gyakorló-iskola január 22-én kegyeletes gyászünnepel örökítette meg emlékét, mely alkalommal a vezető tanár mondott róla emlékbeszédet, azután Temple Richárd 8. oszt. tanuló szavalt a Kürthy György iskolatársának szívből fakadó szép gyászdalát, s befejezte az ünnepet utódjának és leghívebb barátjának, Mutschenbacher Tivadarnak, megható gyászbeszéde. A «Tanulók Lapja» is szép szavakban emlékezett meg a korán elhalt derék ifjúról. A mélyen sújtott apa, fia emlékére 500 korona jutalmi alapítványt tett le a Gyakorló-iskola számára, 500 koronát pedig a Segély-egyesület javára. Ily szépen gyászolták meg szülők, tanárok és bajtársak Szitányi Elemér emlékét.

Az iskolai év folyamán összesen 26 ülés volt, ezek közt egy gyászünnep és néhány alkalmi ünnepesebb ülés. Ilyenek voltak: nov. 20-án, *Baross Gábor* szobrának leleplezése napján, mikor a rendes ülés tárgyain kívül a vezető tanár és Szitányi jegyző méltatták Baross érdemeit: — december 4-én *Vörösmarty* emlékének volt szentelve az ülés: Szitányi jegyző beszédet mondott

Vasdényey 8. o. t. saját költeményét szavalta el Vörösmartyról, Temple 8. o. t. Árpád imáját szavalta a «Zalán futása»-ból, Bamberger 8. o. t. Vörösmarty balladáiról értekezett, végül előadatott az «Árpád ébredése»-nek egy jelenete. *Márczius 15-én* a Gyakorlóiskola a szabadságharcz és *Petőfi* halálának ötvenedik évfordulója alkalmával nyilvános ünnepet rendezett a tanártestület, az ifjúság és díszes közönség jelenlétével, a következő műsorral: 1. Szózat (énekkar); 2. Nemzeti dal, szavalta Lengyel Árpád 3. A. oszt. t.; 3. Ünnepi beszéd, mondotta Mutschenbacher T. 8. o. t.; 4. Szentelt nyomok (Várady A.), szavalta Molnár Árpád 7. o. t.; 5. Vonós-négyes (Beethoven), előadták: Fáy László, Komárniczky László 8. o. tanulók, Andor Károly és Mathias Arthur k. r. tanárjelölt urak; 6. Márczius 15-én (Ábrányi E.), szavalta Vasdényei Imre 8. o. t.; 7. Nagy idők tanúi (Pintér K.), szavalta Temple Richárd 8. o. t.; 8. Hymnus (énekkar).

A rendes ülések tárgyai elfogadott dolgozatok és bírálatok fölolvastása, megbeszélése, szavalatok rögtönzött bírálatokkal, könyvismertetések és olvasó-gyakorlatok. Beadatott 61 dolgozat és 42 bírálat: bírálat nélkül maradt 19 dolgozat. A dolgozatok tárgyai: 8 beszéd, 5 életrajz, 2 jellemrajz, 3 műfordítás, 9 ismertetés, 3 novella, 1 humoreszk, 5 értekezés, 6 tanulmány, 1 rajz, 8 költemény, 1 cikk. Az értekezések közt volt néhány matematikai és természettudományi értekezés, u. m. Vécsey Aurél br. 7. oszt. tanulótlól: A trigonometria fejlődése, Euklides ismertetése; Major Ágost 7. o. tanulótlól: Szinképelemzés; Kortsák Jenő 7. o. tanulótlól: Lionardo da Vinci mint fizikus. A teljesen sikerült dolgozatok közül az Érdemkönyvbe került 23 dolgozat 9 szerzőtlől, ezekből 6-ot az elhalt Szitányi Elemér írt 3 hónapi munkássága alatt, miközben iskolai teendőit a legpontosabban teljesítette. A legszorgalmasabb tagok voltak: Szitányi Elemér, Mutschenbacher Tivadar, Vasdényey Imre, Bisitz Ödön, Kürthy György, Schuler Dezső a 8. osztályból; Vécsey Aurél br., Degré Lajos és Benke Imre a 7. osztályból. Ezeken kívül a törekvés többekben meg volt. — A szavalatok száma 43, ebből 21 a 8-ik osztályra esik. Elsőfokú szavalat volt 17, másodfokú 9, harmadfokú 3, nem sikerült 2.

Az október 30-iki ülésen a vezető tanár felolvasta a kultusz-miniszter úr rendeletét a középiskolai művészeti oktatás ügyében s megmagyarázta a rendelet tartalmát és intenczióját, utalva a Gyakorló-iskolának ezen a téren való működésére a jövőben.

A Gyakorló-iskola ez évi *pályázatai*:

I. *Szavaló-verseny* febr. 19-én és 26-án, komoly és komikus szavalatokkal, szabad választás szerint, érdemül vétetvén a választás helyessége is. A szavalatokról 2—2 kijelölt bíráló írásbeli bírálatot készített, melyeknek meghallgatása után minden osztályból 2—2 kijelölt tag döntött. A komoly szavalat nyertese lett 6 versenyző közül Temple Richárd 8. o. t., a komikus szavalaté 2 versenyző közül Kürthy György 8. o. t. A jutalom (10 koronás arany) a Gyakorló-iskola pénztárából jutott ki.

II. *Irodalmi pályázatok.*

1. Magyar irodalmi tétel: Tompa Mihály népies elbeszélései, poetikailag és pszichológiailag tárgyalva. Három pályázó közül jutalmat nyert: Szemlér Lőrincz 8. o. t.; második jutalmat — Rosenberg Gyula dr. ügyvéd úr ajándékából 1 drb aranyat — Nagy Mihály 7. o. t. dicséretet kapott Degré Lajos 7. o. t.

2. Szónoki beszéd (elmondással) erről a tételről: Isten és haza eszméje nélkül nincsen társadalmi jólét. Jutalma egy névtelen tanuló ajándékából 1 arany. Öt pályázó közül nyertes lett Förster Lajos 7. o. t.

3. Latin irodalmi dolgozat: Horatius erkölcsi elvei. Hor.-ból vett idézetekkel, latinul. Két pályázó közül nyertes lett Bamberger István 8. o. t.; dicséretet és Rosenberg ügyvéd úr 1 aranyát nyerte Krausz József 8. o. t.

4. A görög irodalomból a múlt évben kitűzött, de eredménytelenül maradt tétel újra kitűzetett. A beérkezett egy pályázó, a föltételek meg nem tartása, de amúgy is gyöngesége miatt nem kaphatta meg a jutalmat.

5. Német irodalmi tétel: Lessing als Dramaturg. Két dolgozat érkezett, melyek egyformán jutalmazhatók voltak s így a görög dolgozat jutalma jutott a második műnek. A nyertesek: Königsthal Leo 7., Temple Richárd 8. o. tanulók.

6. Magyar történelmi dolgozat: Szent László és Kálmán törvényei. A jutalom Bisitz Ödön 8. oszt. tanulóé lett; a másik mű nem felelt meg a követelményeknek.

7. Fizikai dolgozat: Ohm törvényének alkalmazásai. A beérkezett, igen sikerült, egy dolgozat jutalmazott és külön megdicsért szerzője: Komárniczky László 8. oszt. tanuló.

A pályaműveket, melyek legtöbbjének kiállítása is izléses volt, a 8. osztály tanárai bírálták meg, jutalmuk pedig — az adakozókén kívül — a Gyakorló-iskola pénztárából került ki.

A Gyakorló-iskola tisztviselői a Fekésházy-alapítványból buzgó

működésükért egy-egy díszkötésű értékes könyvvel jutalmaztattak: Mutschenbacher Tivadar főjegyző: Pauler Gy. Magyarország története az Árpádok alatt; Komárniczky L. pénztáros: Vörösmarty költeményei 2 kötetben; Krausz J. könyvtáros: Villemain-Csiky, Pindar szelleme; Vécsey Aurél br. másodjegyző: Bánóczy József Révai M. élete. Rosenberg Gyula dr. ügyvéd úr szives ajándékából. 5 arany, melyekkel a legjobb magyar dolgozat íróit óhajtottá jutalmazni. a főntebb említett hét pályázati jutalmon kívül jó magyar dolgozataikért 1—1 aranyat kaptak: Tomek János 8-ik, Egressy Árpád és Degré Lajos 7-ik oszt. tanulók.

A *könyvtár* gyarapodott a «Kath. Szemle», a «Nyelvőr», a «Vasárnapi Ujság» képes folyóirata, a «Magyar Kritika», a «Tanulók Lapja», a «Tourista Közlöny», a «Nemzetünk nagy költői», a Szilágyi: «Magyar nemzet története», a «Magyar könyvtár» és a «Régi magyar könyvtár» füzetain kívül 57 kötettel, a könyvkötői munkával együtt 51 frt 23 kr. értékben.

A *pénztári* bevétel volt 185.50 frt, a kiadás 151.80 frt. pénztári maradvány 23.70 frt.

Működését a Gyakorló-iskola május 28-án díszes közönség, Magyar Gábor rendfőnök, a tanártestület és a tanuló ifjúság előtt ünnepies üléssel fejezte be, melynek műsora a következő volt: 1. Hymnus (énekkar); 2. A magyar nyelv (Ábrányi E.), Benárd Aladár 8. o. t. szavalata; 3. Költői hangképek (Grieg), zongorán Titsch K. 3. B. oszt. tanuló; 4. Pályázatok eredményének kihirdetése; 5. Népdalok (énekkar); 6. a) Fölolvasás a pályanyertes irodalmi műből, b) fölolvasás a pályanyertes történelmi műből; 7. Concert (Seitz), hegedűn Kresz Károly 3. A., Titsch Károly 3. B. oszt. tanulók; 8. A balek (monológ, Kürthy Gy.), Bisitz Pál 6. o. t. szavalata; 9. Jelentés a Gyakorló iskola ez évi működéséről, Mutschenbacher Tivadar 8. o. t. jegyző; 10. Szózat (énekkar).

6. A gymnasiumi énekiskola.

Énekiskolánknak a lefolyt isk. évben 30 kezdő és 50 haladó, összesen 80 tanulója volt. kiket heti 3 órában *Szautner Zsigmond*, a belvárosi plebánia-templom karmestere, a budai zeneakadémia igazgatója tanított. Az énekiskola tagjai naponként énekeltek az ifjúsági sz. miséken, azonkívül válogatott énekszámokkal szerepeltek az összes iskolai ünnepélyeken. Így részt vett az énekiskola a «Budapesti kegyestanítórendi segítő-egyesület» javára rendezett hangversenyen, és a főgymnasiumi «Gyakorló iskolának» 1899-iki május 28-án megtartott záró díszgyűlésén.

7. Gyorsírás.

A Gabelsberger-Markovics rendszerű gyorsírás intézetünkben három tanfolyamban (kezdők, haladók, gyakorlók) tanítottatt. *Tankönyv*: Markovics-Vikár, Gyorsírás Gabelsberger elvei szerint; 10. kiadás; Budapest, 1894. *A tanulók száma*: Az I. tanfolyamban 32; a II-ikban 30; a III-ikban 25; összesen 87. *Végzett tananyag*: *a)* a kezdőknel a levelező írás; *b)* a haladóknál a vitaírás; *c)* a gyakorlóknál a praktikus kiképzés czéljából parlamenti és egyéb beszédek írása. *Heti óraszám* tanfolyamonként 2, összesen 6. Tanár Maywald József dr., főgymn. tanár, az orsz. gyorsírástanítókat vizsgáló bizottság tagja.

Gyorsíró iskolánk miként az előző években, úgy az idén is részt vett az orsz. magy. gyorsíró-egyesület által minden évnek őszén és tavaszán rendeztetni szokott országos írásversenyeken és derekas működésével eddigi jó hírnevét nemcsak fentartotta, hanem még gyarapította is, a mennyiben a négy aranyból álló első díjt (percenként 220 szótag) mind a két alkalommal, úgyszintén az egyik 3. fokú díjat (1 arany; percenként 150 szótag) a mi intézetünk növendékei nyerték el. Az első díjnak nyertese az őszi versenyen *Bisicz* Ödön VIII. o. t., a tavaszi *Krausz* József VIII. o. t. volt. kinek munkálata, mint alakilag is legszebb és legszabatosabb stenogramm, még külön egy arany jutalomban részesült: a 3-dik fokú díjt *Bisicz* Pál VI. o. t. kapta teljesen hibátlan dolgozatáért. Jó munkálataikért dicsérő oklevelet nyertek: *Goldberger* Jenő és *Komarniczky* László VIII. o. t.; továbbá *Michál* Jenő, *Molnár* Árpád, *Palustyák* János és *Riedl* József VII. o. t., valamint *Hembach* Kamill VI. o. t.

8. A tanszerek gyarapodása.

A *természettajzi szertár* részint ajándékozások, részint vétel-útján gyarapodott.

A szertárnak ajándékoztak: *Demtsa* Pál VI. oszt. t. egy pacsirtázó sólyompárt; *Kogutowicz* Manó úr kitömött menyétkét, örvös galambot, zöld harkályt, köz. és nagyfülű denevért, kalangyavarjút. *Tronner* Rezső II. *B'* oszt. t. egy esillogó rigót (*Lamprotonis leucogaster*).

Az intézet kitömetett egy vidrát (*Lukács* Géza VIII. oszt. t. ajándéka), meg egy fehér pacsirtát.

A gyarapodás ez évi értéke mintegy 83 korona.

A *fizikai szertár* részére szereztetett: egy ezüst-platinaláncz;

két kisebb fegyverzett üveg; egy Hartmann-Braun-féle mérőhíd; egy Hartmann-Braun-féle ellenállásmérő; egy készülék az áram és mágnes kölcsönös hatásának megmutatására.

A földrajzi és történelmi tanszerek vétel útján a következőkkel gyarapodtak: *a'* térkép: Kogutowicz, Magyarország- és Osztrák-Magyar Monarchia politikai fali térképe. Palaestina, Graecia Antiqua és Európa a reformáció idejében 1—1 péld., összesen 5 db. 37 frt értékben; *b'* művelődéstörténeti kép: Nürnberg a középkorban, a Walhalla, a Bavaria, összesen 3 db. 11 frt 70 kr. értékben; *c'* 30 db. földr. és tört. kép keretbe foglalása 63 frt értékben.

9. Tanári könyvtár.

I. Vétel útján szereztetett 12 iskolakönyv; továbbá: Horváth—Sebestyén, A magyarok története. — Weisz, Világtörténet 1., 2., 15. — Höllerl, Geschichtslügen. — Szilágyi, A magyar nemzet története 7., 8., 10. — Szabó, Régi magyar könyvtár III. 2. — Krämer, Das XIX. Jahrhundert 1. — Le Bon, Psychologie du socialisme. — Nagy képes világtörténet 1. — Czohor, Magyarország történeti emlékei 1—8. füz. — Righi, Optik der elektr. Schwingungen. — Willkomm, Bilderatlas des Pflanzenreiches — Simmel, Probleme der Geschichtsphilosophie. — Bernheim, Lehrbuch der hist. Methode. — Barth, Philosophie der Geschichte 1. — May, A Csendes-óceánon. — Encyclopädie der math. Wissenschaften 1., 2. — Erődi, A Szentföldön. — Hankó, Székelyföld. — Huszka, Magyar ornamentika. — Ruskin, Velence kövei 3. — Laveley, A tulajdon 2. — Croiset, A görög epos 2. — Faguet, A 18. század. — Kőrösi, Egyiptom művészete. — Mészáros, A magyar lantos költészet. — Szimneyi, Tájszótár II. 4. — Rein, Encyclop. Handbuch der Paedagogik 78 füzetig. — Roscher, Lexicon der Mythologie 38—40. — A Phil. közlöny 1—20. kötetének tárgymutatója. — Tissie, Az elfáradás. — Freycinet, a természettudományi megismerés alapja. — Günther, Geophysik 10-ig. — Réthy, Corpus Nummorum Hungariae 1. — Magyarország vármegyéi 4. — Kövesligethy, Matematikai és csillagászati földrajz. — Narfon, Leo XIII. — Teleki, A székely határország története. — Scherer, Tárgymutató. — Hajnik, Birósági szervezet és perjog. — Mintalapok, A m. tud. akadémia kiadványai.

Folyóiratok: Budapesti szemle. — Magyar nyelvőr. — Philologiai közlöny. — Természettudományi közlöny a pótfüzetekkel együtt. — Századok. — Történelmi tár. — Földrajzi közlöny.

Történeti életrajzok. — Turul. — Tanáregyleti közlöny. — Ethnographia. — Irodalomtörténeti közlemények. — Athenaeum. — Könyvszemle. — Kath. szemle. — Matematikai lapok. — Statisztikai havi közlemények. — Magyar iparművészet. — Kath. paedagogia. — Magyar kritika. — Hivatalos közlöny. — Zeitschrift f. d. österr. Gymnasien. — Zeitschrift f. d. math. Unterricht.

II. Ajándékok: Mérnök- és építészegylet közlönye (Pintér Kálmán). — Beszédok. — A kolozsvári egyetem almanachja (Kolozsvári egyetem). Kőrösy, Az 1885—1895. évi budapesti építkezések. — Budapest fővárosa 1891-ben. — Budapest halandósága. — Az 1896. évi népösszeírás eredménye. Natalitäs- und Mortalitäs-verhältnisse (Statisztikai hivatal). — Az orsz. közokt. tanács összes ülésének naplója. — Szende. Földrajz-statisztikai tabellák. — Die Bibliothek des Dichters Nic. Zrínyi. — Szana, Markó Károly és a tájfestészet. — Szana, Izsó Miklós élete és munkái. — Az osztrák-magyar monarchia írásban és képből 16. k. — Czobor, Magyarország történeti emlékei 1—8. füzet (Miniszterium).

10. Ifjúsági könyvtár.

A főgymnasium ifjúsági könyvtára a következő művekkel szaporodott:

1. Vétel útján: Ambrozovics J. A meghallgatott ima. Washington élete. — Amicis. Szív. — Áldor J. IV. Béla s a tatárjárás. II. vagy jeruzsálemi Endre. — Busch—Cziklay, Ugrai Matyi. Marezi és Miska. — Bérczy K. Vadászrajzok. — Benedek E. A mese-mondó. — Bársony J. Négyszemközt. Csend. — Baksay S. Szeder-Indák. Pusztai találkozás. Nagymama karácsonya. Jobbkezem. — Colomb. Carilés leánya. — Csánki D. Rajzok Mátyás király korából. — De Gerando. Ifjúsági színművek. — Donászy F. Villám-sugár. Őserdőkön, tengereken. Tholdi Miklós. Derék Ferkó. Rejtélyek a történelemből. — De Wittné. A keresztes-hadak tört. — Báró Eötvös J. Magyarország 1514-ben. 2 kötet. Emlék- és ünnepi beszédei. — Forgó bácsi. A titok, a városi vendég, a piros kendő. 2 példányban. Mit beszélnek a harangok. — Fraknoi V. II. Lajos és udvara. — Fáy András. Meséi és aphorismái. 2 köt. — Gaál Mózes. A koldusvezető. Nemzeti küzdelmek. Német világ Magyarországon. Gárdonyi G. Az én falum. — Gyürky Ö. Salamon magyar király. — Hoffmann F. A tengeren túl. A milliós. A milyen az úr, olyan a szolgája. — Hauff V. Regék. — Hampelné. Elbeszélések a római világból. Elbeszélések a görög

világból. — Herczeg F. Az új nevelő. — Hankó—Szterényi. Természettudományi olvasmányok, 2 példány. — Hoitsy P. A nagy természet és a kicsiny ember. — Jakab Ö. A két imposztor. A falu. Elbeszélések. — Jókai M. Egy magyar nábob. Kárpáthy Z. A magyar nemzet története. 3 kötet. — Jósika. Abafi. Pygmaeon. A zöld vadász. A szegedi boszorkányok. A csehek Magyarországon. A rom titkai. Jó a tatár. Eszther. A rejtett seb. A hat Uderszky leány. Az utolsó Bátor. Zólyomi. II. Rákóczy Ferencz. 2 kötet. Egy néger rabszolga. 2 kötet. — Krón Klára. Az élet iskolájában. — Kőrösi L. Egiptom művészete. — Kemény Zs. Özvegy és leánya. A rajongók. Gyula Pál. 2 kötet. — Lady—Brassey. Utazás napsugáron. — Madarassy L. A majomkirály. — Majnc—Reid. A skalpvadászok. A tűzföld. — Mantegazza. A munka öröme és dicsősége. — Mikszáth K. A beszélő köntös. A kis primás. Magyarország lovagvárai. Pipacsok a búzában. — Przewalszky. Zájzánból Khámin át Tibetbe. — Pálffy A. Attila Isten ostora. — Reichner K. Tell Vilmos története. — Remellay G. Fény és ború. — Rohonyi. A honfoglalás története. — Schmidt K. Tannenburgi Róza. — Szerelemhegyi T. Római királymondák. — Sebők Zs. Két árvizes gyermek. — Szterényi H. Olvasmányok a természet köréből. — Szontagh M. A magas Tátra és hegyvidéke. — Szász K. Az Odüsszeia. — Tóth B. A boldogasszony dervise. — Tóth K. A világlátók. — Tábori Róbertné. Galambvölgyben. — Tutsek Anna. Lottika. Toldy L. Sz. László király élete. Árpád s a magyarok letelepedése. — Vámbéry Á. Indiai tündérmesék. — Vas G. A régi jó idők. A pörös atyafiak. A nemzet napszámosai. Egy alispán. II. József császár kora Magyarországon. Dixi. Életunt ember. Jurátus élet. — Vámbéry Á. Közép-ázsiai utazása. — Verne Gy. Kéraban, a vasfejű. Dél csillaga. A jég-sphinx. Bombarnac Claudius. Hatteras kapitány kalandjai. Chancellor. — Wildermuth O. Regék és elbeszélések. — Wiseman M. Fabiola.

2. Ajándékozás útján: Simonyi J. Utazások és vadászkalandok. Az új világ. Tóth S. Kuruczvilág. — Gaál, M. Vitézség és haza. Hunyadiak. Cervantes. Quijote Hauff. Märchen. (A főgymnasiumba járó Machlup-testvérek.) — Tábori R. A hajdúkirály. (Lázár Ferencz III. A' oszt. tan.) — Pintér K. Beszéd a kath. körök szövetségének szervezéséről. — Tamás úrfi kalandjai. (Varjas Dezső III. A' oszt. tanuló) — Grimm. Gyermekmesék. (Kresz Károly III. A' oszt. tanuló)

Ezenkívül megkapta az ifjúsági könyvtár Jókai Mór műveiből a 91—100. számozott köteteket.

Összesen 156 mű 168 kötetben, 226 frt 45 kr. értékben.	
Egy bélyegző	8 frt — kr.
Összesen	234 frt 45 kr.

11. Jótékonyság.

1. Flór Gyula emlékdíja 76 frt, melyet néhai Flór Ferencz orvostudor és neje nagys Flór Leona asszony az 1862. évi decz. hó 21-kén elhunyt gyermekök emlékezetére VI. oszt. jó erkölcsű és szorgalmas tanuló részére a tanári kar előterjesztése folytán alapítottak, s mely a budapesti m. kir. állampénztár kezelése alatt áll, a f. tanévben Csahihen Károly VI. oszt. tanulónak ítéltetett oda. (Vallás- és közokt. m. kir. miniszt. 1895. évi 54.298. sz. a. kelt m. rendelete.)

2. Gróf Königsegg-Aulendorf Móricz alapítványa, melyet Königsegg-Aulendorf grófné, szül. Csáky Gizella grófnő az 1873. év nov. 5-kén elhunyt feledhetlen gyermekének örök emlékezésére egy szegény sorsú, de szorgalmas és jó magaviseletű tanuló részére tett, a tanári kar ajánlata folytán Takáts Dezső VIII. oszt. tanulónak adatott, a ki a budapesti m. kir. állampénztár kezelése alatt álló alapítványból 119 frt jutalomdíjban részesült. (Vallás- és közokt. m. kir. miniszt. 1895. évi 41.932 sz. a. kelt m. rendelete.)

3. Az ezen intézetben 35 év óta fennálló «Budapesti kegyes-tanítórendi főgymn. segítő-egyesület» választmányja útján a tanév első felében 469, a másodikban 571 frrtal segélyezte a gymnasiumba járó szegénysorsú tanulókat és pedig
az első félévben

19 tanulót egyenkint	15 frrtal = 285 frt
23 „ „ „	8 „ = 184 „
tehát 42 tanuló, összesen	469 frrtal:

a második félévben:

1 tanuló	16 frrtal = 16 frt
13 „ egyenkint	15 „ = 195 „
28 „ „	10 „ = 280 „
10 „ „	8 „ = 80 „
tehát 52 tanuló összesen	571 frrtal.

A segítő-egyesület alaptőkéje ez idő szerint készpénzben 12.508 frt. értékpapirokban 600 frt. összesen 13.108 frt.

4. A «Szepesi-féle aranyat», mint az 1858-59. tanévi VIII. oszt. tanulók által az érettségi vizsgálat alkalmával a legjobb görög

dolgozatot készítő tanuló számára alapított jutalomdíjat az idén Krausz József nyerte el. Ez ösztöndíj bold. Szepesi Imréről, a klasszikus tudomány lelkes művelőjéről neveztetett el, ki haláláig ezen ösztöndíjnak egyszersmind kezelője is volt.

5. Szabó Istvánnak, a nagy hellenistának emlékére dr. Bartók Géza úr alapítványából egy db. arany Tomek János VIII. oszt. tanulóknak ítéltetett oda, ki a görög philológiában kiváló előmenetelt tanúsított.

6. «A Trautwein Nep. János-féle alapítvány» Az 1872—73. tanévi VIII. osztály által 200 frtnyi értékpapirban tett alapítvány kamatját az alapítványi levél értelmében az igazgató gr. Nyáry Boldizsár VIII. oszt. tanulóknak adta.

7. Bold. Lévay Imre rendfőnök ravatalára a tanuló ifjúság igen ekes koszorút helyezett. A tanári testület határozatából a koszorúra befolyt gyűjtési összegből fennmaradt 146 frt «Lévay Imre-alapítvány» czímen takarékpénztárba tétetett, hogy ennek kamatja a tanév végén egy szegény sorsú, jó magaviseletű szorgalmas tanulóknak ösztöndíjjal szolgáljon. Az ösztöndíj f. tanévben Somogyi Antal IV. B¹ oszt. tanulóknak adatott.

8. Az Sz. G. V. ezer frtos alapítványa, melyet az alapító egy a magyar szent korona területén született magyar ajkú és magyar nevű egyszersmind szegény sorsú, de jó magaviseletű és szorgalmas tanuló részére tett. Ezen alapítvány 45 frt kamatját a tanári testület Virágh Dezső V-ik oszt. tanulóknak ítélte oda.

9. «Somogyi-féle alapítvány». Néhai Somogyi Károly, esztergom-főszékesegyházi apátkanonok, az esztergomi székeskeptalan-nál 1%-os aranyjádék kötvényekben 8000 frtnyi örökös alapítványt tett azon óhajttással, hogy annak 310 frtot tevő évi kamataiból a budapesti kegyestanítórendi főgymnasiumba járó r. kath. szegény, jóviseletű és előmenetelű tanuló számára 8 ösztöndíj legyen kötve. Ezen ösztöndíjnak a f. évi esedékes kamatait a következő ifjak nyerték: Schuler Dezső 8., Frideczky József 7., Alleram Gyula 6., Schneider József 5., Paulay Kálmán 4., Stenger Károly 3., Knapp Emil 2., Koliba Ferencz 1. oszt. tanulók.

10. Szokolovits József m. kir. miniszterelnöki titkár úr, néhai Szokolovits Iván fia emlékére tett 200 frtos alapítványának kamatja rendszeren egy II. A¹ oszt. szorgalmas és jóviseletű tanuló jutalmazására szolgál. Megkapta Bellaágh Lajos II. A¹ oszt. tanuló.

11. A néhai Zbiskó-féle segélyre kijelöltettek: Vindisch József III. B¹ és Payper Lajos IV. B¹ oszt. tanulók.

12. Lipóczy Keczer Gyuláné, szül. Perlaky Ida úrnő az

1891—92. tanévben elhunyt V. A/ oszt. tanuló fia Keczer Antal nevére 500 ftos alapítványt tett, hogy ennek kamatait egy jóviseletű és szorgalmas V. oszt. tanuló élvezze. Az alapítványnak az alapító úrnő által 25 frtra kiegészített kamatját Boronkay István V. oszt. tanuló nyerte el.

13. Dr. Hampel Antal m. kir. min. segédtitkár az 1897—98. tanévben érettségi vizsgálatának tízéves évfordulója alkalmából hálás emlékezéssel néhai Kondor Gusztáv dr. egyet. ny. r. tanár, akkori éretts. min. biztos nevére Kondor-féle arany czímmel 100 aranyfrtról szóló 4%-kal kamatozó aranyjáradékkötvényű jutalomdíjalapítványt tett, melynek 10 frankos arany kamatja évenként az érettségi vizsgálat alkalmával a legjobb mennyiségtani dolgozatot készítő tanulónak adandó. Kiadatott Komarnicki Lászlónak.

14. A Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület a f. tanévben is 100 frttal járult a főgymn. segítő-egyesület alaptökéjének gyarapításához

15. Szitányi Ödön úr, nagybirtokos, a f. tanévben elhalálozott VIII. oszt. tanuló fia örök emlékére «Szitányi Elemér alapítványa» és «Szitányi Elemér emléke» megjelöléssel 500—500 koronáról szóló 4%-kal kamatozó kötvényekkel kettős alapítványt tett a főgymnasiumban fennálló segítő-egyesület és az önképzőkör javára. A segítő-egyesület részére tett alapítvány évi kamat- vagy szelvényjövédelme a főgymnasium VIII. vagy esetleg bármely osztályába járó szegénysorsú érdemes tanulónak segélyezésére szolgál, az önképzőkör részére szóló alapítvány évi jövédelme pedig minden tanév végén az önképzőkör azon tagjának ítélendő oda, a ki a lefolyt tanévben a magyar irodalom terén a legkiválóbb tevékenységet fejtette ki. Esedékessé válik a jövő tanév végén.

16. Dr. Rosenberg Gyula ügyvéd úr, orsz. képviselő, áthatva családi és hálás visszaemlékezése érzelmeitől, hogy fiát azon tanintézetben neveltetheti, melyben ő maga is középiskolai tanulmányait kezdte és befejezte, 5 db. csász. aranyat kézbesített az igazgatónak oly czéllal, hogy ez adomány egészben vagy megosztva szegény és kitűnő tanulók segélyezésére, esetleg a tanév végén pályaművek jutalmazására fordíttassék. A kegyeletes adomány önképzőköri pályaművek jutalmazására fordíttatott.

17. A Fekesházy-alapítványból a magas miniszteriumtól vett jutalomkönyveket megkapták a Gyakorló iskola azon tagjai, kik önművelésökben kiváló munkásságot fejtettek ki.

Fogadják a nemeslelkű adakozók adományaikért, melyekkel

az intézet tan- és művelődési eszközeit szaporítani, a szegénysorsú ifjak bajait enyhíteni, a szorgalmasakat jutalmazásaikkal kitüntetni kívánták, az igazgatóságnak az illetők részéről is kifejezett hálás köszönetét!

12. Ösztöndíjas tanulók.

1. *Alapy-féle* 210 frtos Zsögöd Lajos III. B. o. t.
2. *Bibics-féle* 210 frtos Paczolay Zoltán VII. o. t.
3. *Bukovinszky-féle* 150 frtos. Kérelmező folyamodványa a magas miniszteriumhoz föl van terjesztve.
4. *Az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár alapítványából* 100 frtos Cserne József III. B. o. t.
5. *A győri árvaalap segélyrovatából* 100 frtos Bevilaqua Béla V. o. t.
6. *Jettim-féle* 60 frtos Soóky József V., Németh Sándor V., Somogyi Antal IV. B., Tokody Sámuel III. A., Dús Ferencz II. B. o. t. Jettim-féle árvadíjasok: Banny Teofil IV. A., Szelke Béla II. A. o. t.
7. *Jövedéki birság-alapból* 150 frtos Takács Dezső VIII., 100 frtos Lengyel Árpád III. A., Pruzsinszky József IV. B., Pruzsinszky János V., Puteani Holl Jenő IV. B., Benel Ferencz I. B. o. t.
8. *Kronheim-féle* 200 frtos Toldy László VII. o. t.
9. *Majovszky Antal-féle* 180 frtos Gózonny István V. o. t.
10. *Mária-Terézia-féle* 120 frtos b. Nyáry Boldizsár VIII., Fái László VIII., Komarnicki László VIII., Kovács Gyula VII. o. t.
11. *Röck Szilárd-féle* 80 frtos Pilissy Antal V. o. t.
12. *Vághy X. Ferencz-féle* 210 frtos Hoffmann Béla VIII. o. t.

III.

AZ 1898—99-i ISKOLAI ÉVBEN VÉGZETT TANANYAG.

I. A. és B. osztály.

Osztályfőnökök: PALÁSTI GYULA, BRACH JÓZSEF.

Hittan. A hit. A parancsolatok A malaszt eszközei. Az imádság
T. k. Közép Katekizmus. Heti 2. óra.

Drajkó Béla, Palásti Gyula.

Magyar Nyelv. A nyelvtanból: A hangok; a mondat és mondatrészek; a beszédrészek; a névszók mint mondatrészek; a szóképzés; az összetett szók. — Elbeszélő prózai és költői olvasmányok főleg a görög és hún-magyar történeti monda köréből.
T. k. Szinnyei József: Iskolai magyar nyelvtan. I. r.: Szinnyei J.: Magyar olvasókönyv. I. r. — Heti 6 óra.

Palásti Gyula, Brach József.

Latin nyelv. Az alaktanból: az öt névragozás, a főnevek nemei melléknevek, azok fokragozása, Névmások, számnevek, előszócskák, igehajlítás. Szók elemzése, írásbeli gyakorlatok. Liviusból: A rómaiak eredete és Róma alapítása. Néhány mese. T. k. Szepesi-Tóth: Latin nyelvtan. I. r. Alaktan. Tóth: Latin Gyakorló és olvasókönyv. -- Heti 7 óra.

Palásti Gyula, Brach József.

Földrajz. A magyar szent korona országainak és Európa többi részeinek leírása, a felület, hegy- és vízrajz, talajviszonyok, bányamívelés, az időjárás, a növényzet, a földművelés, az állati élet, állattenyésztés, a népességi viszonyok, a lakosság foglalkozásának s a fontosabb művelődési, ipari és kereskedelmi központoknak ismertetésével. T. k. Kőrösi Albin: Földrajz. I. rész. Európa. — Heti 4 óra.

Kőrösi Albin.

Számítan. A tízes számrendszer. A négy számolási művelet egész számokkal, tizedes és közönséges törtekkel. A tört mint hányados és viszony. A métermértékrendszer az időszámolás.
T. k. Moénik-Schmidt: Számítan. — Heti 3 óra.

Niklos János.

Rajzoló mértan. Sík alaktan: A síkmértani idomok megismertetése és rajzolása körzővel, vonalzóval. Síkmértani alakok diszitményekké alakítva, táblarajz után körvonalakban tussal kihúzva és festve. T. k. Mendlik-Schmidt: Rajzoló geometria, I., II. r. — Heti 3 óra. *Kiss E. János.*

Szépi írás. Magyar folyóírás. — Heti 1 óra.

Hajnal Imre, Tomozy Endre.

Testgyakorlás. Katonai és tornázó rendgyakorlatok. Szabad gyakorlatok, kézi szerekkel is. Szergyakorlatok a csapatok erejéhez és fejlettségéhez mérten. Tornajátékok. — Heti 2 óra.

Heuberger Rezső.

II. A. és B. osztály.

Osztályfőnökök: TOMOZY ENDRE, TITZ ANTAL DR.

Hittan. A kath. egyház szertartásai. Az egyházi személyek, helyek, tárgyak, cselekmények és az idő. T. k. Ivánkovits János: A kath. egyház szertartásai. — Heti 2 óra. *Niklos János.*

Magyar nyelv. A határozók részletesen. Az összetett mondatok, a mellérendelt és alárendelt mondatok viszonyai. A többszörösen összetett mondatok. A körmondat. Gyakorlatilag: szóképzés, szócsoportok. A hangsúlyos verselés ismertetése. T. k. Szinnyei: Iskolai Magyar Nyelvtan II. rész és Szinnyei: Magyar Olvasókönyv II. rész. — Heti 5 óra.

Tomozy Endre, Titz Antal dr.

Latin nyelv. Az igetővek. A eselekvő, szenvedő, álszenvedő és körülírt igehajlítás. Az igék perfectumai és supinumai. A rendhagyó, hiányos és személytelen igék. A mondat szerkesztés és szókötés főbb szabályai. Olvasmányok Liviusból: De regibus Romanis. Néhány mese. T. k. Szepesi-Tóth Gy.: Latin alaktan; Tóth Gy.: Latin gyakorló- és olvasókönyv. — Heti 7 óra.

Tomozy Endre, Titz Antal dr.

Földrajz. Ázsia, Afrika, Amerika és Ausztrália hegy- és vízrajza, a természet- és néprajzzal kapcsolatban. T. k. Körösi Albin: Földrajz II. — Heti 1 óra. *Bartos József.*

Számítan. Számítási rövidítések; számítási műveletek korlátolt pontossággal. Az arányosság fogalmának fejtegetése. Egyszerű hármasszabály. Geometriai viszonyok és arányok elemei. Százalék és százalékszámítás mindennemű alkalmazása. T. k. Moénik-Schmidt: Számítan. — Heti 1 óra.

Suták József dr., Schmidt Ágoston dr.

Rajzoló mértan Téralkatan. Egyenes és síklap a térben. Az egyenes hasáb, gúla, henger, kúp és gömb leírása, síkmetszése, szimmetriája és hálózata. Ugyanezen testek felszín- és köbtartalom-számítása. A testek rajzolása parallel projectióban. Test-combinatiók. Egyszerű sík diszítványok két, legfeljebb három színnel. T. k. Mendlik-Schmidt: Rajzoló geometria. — Heti 3 óra.

Husza József.

Szépírás. Magyar és német folyóírás. — Heti 1 óra.

Maywald József dr.

Testgyakorlás. Mint az I. osztályban.

III. A. és B. osztály.

Osztályfőnökök: PFEIFFER ANTAL, SZABÓ IGNÁCZ DR.

Hittan. Bibliai történet Ó-szövetség. — T. k. Róder Florent: Bibliai történetek I. R. — Heti 2 óra.

Niklos János, Prónai Antal dr.

Magyar nyelv. A rendszeres nyelvtan. Előadó és elemző gyakorlásra prózai és költői olvasmányok. T. k. Szimyei József. Rendszeres Magyar Nyelvtana és Olvasókönyve. III. — Heti 3 óra

Pfeiffer Antal, Szabó Ignác dr.

Német nyelv. Mesék és kisebb elbeszélések: elbeszélések a hőskorból, ú. m. «Geschichten von Herakles» és «Die Fahrt der Argonauten» című olvasmánycsoport fordítása s néhány költemény. Ezek alapján a nyelv- és mondatgyakorlatilag, s végül rendszeresen írás, olvasás, praeparációk, dolgozatok. T. k. Albrecht János: Német olvasókönyv gyakorlattal és nyelvtannal I. r. — Heti 4 óra.

Pfeiffer Antal.

Latin nyelv. A nyelvtan begyakorlására szóló összes mondatok. A szóképzés folytatólagos kiegészítése; a prosodia elemei. Mód- és időtan a főmondatokban; az ige névszói alakjainak alkalmazása a mondatban: infinitivus, supinum, gerundium és gerundivum: végül a participális szerkezet. Az egyszerű mondat rendszeres tárgyalása: állítmány, tárgy, határozó, jelző és appositio. — Fordítás: Gnómák, Cato erkölcsi mondásai. Phaedrusból: Graculus superbus et pavo. Canis per fluvium carnem ferens. Lupus et canis. Frater et soror. Equus et aper. Vulpes et hircus. De vitis hominum. Viatores et latro. Muli duo et latrones Omnia mecum porto mea. Liviusból: A köztársaság története 46 c. Memoriter: a gnómák, Cato mondásai s a mesék.

Szókincesgyűjtés etymologiai csoportokban. T. k. Szepesi—Tóth: Latin mondattan. Tóth Gy. Latin olvasókönyve. — Heti 6 óra.

Pfeiffer Antal, Szabó Ignác dr.

Történelem. Magyarország története. T. k. Varga Ottó: Magyarok története. Az osztrák-magyar monarchia politikai földrajza. — Heti 4 óra.

Hajnal Imre, Firtinger Jakab

Természettani földrajz. Általános természettani tünemények; a természettani földrajz elemei. T. k. Schmidt Ágoston dr. Fizikai földrajz. — Heti 2 óra.

Schmidt Ágoston dr.

Szám-tan. Összetett hármasszabály. Kamatszámolás. Lerovat-számolás. Határidő-számolás. Lányszabály. Arányos osztás. Elegyítési feladatok. Kamatos-kamatszámítás. T. k. Schmidt Á. dr.: Szám-tan. — Heti 3 óra.

Niklos János.

Rajzoló geometria. Constructiv planimetria. Az egyenes. háromszögek, négyszögek, sokszögek constructiója; idomok hasonlósága; másolás a coordinat-rendszer segélyével. Idomok kicsinyítése és nagyobbítása az arányszög segélyével. A körre vonatkozó legegyszerűbb constructiók. Az előadott tananyag szerkesztése körzővel és vonalzóval. Összetettebb ékdíszítmények; a helyszínrajzban használt symbolumok rajzolása. T. k. Mendlic-Schmidt: Rajzoló geometria III, IV. — Heti 2 óra.

Huszka József, Kiss E. János.

Testgyakorlás. Mint az I. osztályban.

IV. A. és B. osztály.

Osztályfőnökök: HAJNAL IMRE, PRÓNAI ANTAL DR.

Hittan. Bibliai történet. Új-szövetség. T. k. Róder Florent: Bibliai történetek. II. R. Heti 2 óra

Prónai Antal dr.

Magyar nyelv. A stílus általános tövényei. Az egyszerű és szép stílus tényezői. Megfelelő olvasmányok taglalása. A hangsúlyos és időmértékes verselés. — Arany «Toldi»-ja tárgyi, tartalmi és nyelvi magyarázatokkal. T. k. Pintér Kálmán. Stilisztika I. — Lehr: Arany «Toldi»-ja. — Heti 4 óra.

Palásti Gyula, Prónai Antal dr.

Német nyelv. Az alaktan ismétlése után a mondattan, leginkább gyakorlati módszer szerint. Olvasmányok: Mesék, élbeszélések a monda és történelem köréből; néhány költemény könyv nélkül is. — Etymologikus szócsoporthok: beszédgyakorlatok. — T. k. Albrecht. Német olvasókönyv gyakorlatokkal és nyelv-tannal. — Heti 3 óra.

Brach József, Firtinger Jakab.

Latin nyelv. A mellérendelt és alárendelt mondatok. A consecutio temporum. A conjunctivus obliquus. A módok és idők használata az alárendelt mondatokban. Az oratio recta és obliqua. — Hangmérték és verstan. — A rómaiak időszámítása. — Olvasmányok: Livibusból: Decemviri. De Veiorum expugnatione. Quomodo Galli Romam expugnaverint. Manlius Torquatus. De clade Caudina. — Ovidiusból: De Remulo Remoque. De morte Remi. De Romulo Quirino. Quomodo Gabii capti sint. De Fabiis. De quattuor hum. generis aetatibus. De festo Caereris. De feralibus. — T. k. Szepesi-Tóth: Latin mondattan. — Tóth: Latin olvasókönyv Liviusból és Ovidiusból. — Heti 6 óra.

Hajnal Imre. Prónai Antal dr.

Történelem. Ókor. Augusztus egyeduralmáig, megfelelő földrajzzal. — T. k. Szölgvény János: Világtörténet I. — Heti 3 óra.

Szabó Ignác dr.

Természetrész. Ásványtan. A szükséges chemiai előismeretek. a levegő és víz physikai és chemiai tulajdonságai; a vegyület, keverék, súlyviszonyok és vegytani képletek fogalmai; a fontosabb fémek és nemfémek elemek; savak aljak és sók; az égés, erjedés és lepárlás: szappan-, üveg- és porcellángyártás. Az ásványok physikai tulajdonságai. s a részletes ásványtanból: a természetes elemek, sulfidok, oxidok, haloid- és oxid sók, hydrocarbon vegyületek. Kőzettan. Egyszerű s néhány általánosan ismert összetett kőzet ismertetése. Földtan. Földünk képződése és időszakai T. k. Sztérényi Hugó dr.: Ásványtan. — Heti 3 óra.

Kőrösi Albin.

Mennyiségtan. Bevezetés a mennyiségtanba. Összeadás és kivonás egész számokkal. Szokorozás egész számokkal. kiterjeszkedve a kéttagúak négyzetének és köbének képzésére. Osztas egész számokkal. kiterjeszkedve a mértani haladványok képletére. A tört fogalma. A törtök átalakítása. Algebrai műveletek törtszámokkal. Elsőfokú egyenletek egy ismeretlennel. Viszonyok és arányok. T. k. Schmidt Ágoston dr.: Algebra. — Heti 3 óra.

Jankó Károly. Süták József dr.

Rajzólméretan. A kúpszeletgörbék: ellipsis, hyperbola, parabola szerkesztése, sajátosságai, metsző és érintő vonalai. Az ábrázoló mértan bevezető elemei és néhány test ábrázolása két képsíkon: az ismertebb építészeti stílek rövid ismertetése. — T. k. Mendlik-Schmidt: Rajzólméretan IV. rész. — Heti 2 óra.

Huszka József.

Testgyakorlás. Mint az I. osztályban.

V. osztály.

Osztályfőnök: PINTÉR KÁLMÁN.

- Hittan. Titz Antal dr.: Kath. Vallás tan I. rész. Alaphittan. —
Heti 2 óra. *Prónai Antal dr.*
- Magyar nyelv. Az írásművek szerkesztésének általános szabályai, megfelelő olvasmányok: leíró, elbeszélő, magyarázó és értekező művek alapján. — Balladák, románczok és lyrai költemények olvasása; tartalmok, szerkezetök, versalakjuk magyarázata. Verstan. T. k. Pintér K.: Stilisztika, II. Greguss-Beöthy: Magyar Balladák. — Heti 3 óra *Pintér Kálmán.*
- Német nyelv. Cid románczok Herderből. Válogatott költői és prózai darabok az olvasókönyvből. — Fordítás, elemzés, alak- és mondattani ismételések T. k. Albrecht János, Német olvasókönyv. — Heti 3 óra. *Brach József.*
- Latin nyelv. Livius XXI. könyve rövidítve, a XXII-ből szemelvények. Válogatott darabok a római lantos költők műveiből. — Az írók életrajza Alak- és mondattani ismételések. Történelmi s régiségi magyarázatok. — Metrika — K. k. Bartal-Malmosi Livius XXI. és XXII. könyve. Ehhez jegyzetek u. a. szerzőktől. — Pirchala: Anthologia Latina. 3. kiad. Heti 6 óra. *Hajnal Imre.*
- Görög nyelv. Hangtan. Névragozás: fő- és melléknevek ejtgetése, a melléknevek fokozása, határozóképzés, névmások és számnevek. Az ω-végű igék hajlítása. Fordítások görögről magyarra és viszont: nyelvtani elemzés és szótanulás. — T. k. Maywald József dr.: Görög nyelvtan és olvasókönyv. — Heti 5 óra. *Drajkó Béla.*
- Magyar és görög irodalmi szemelvények és művelődéstört. A' Magy. irodalmi olvasmányok: Kármán Józseftől: Urania; A nemzet esinosodása; A hazaszeretet. — Kazinczy levelezése Berzsenyivel. — Kölcseytől: Emlékbeszéd Kazinczy és Berzsenyi fölött; Országgyűlési beszéd a magyar nyelv ügyében. — Salamon F.-től: Mátvás király. — Költői olvasmányok: Magyar óda Virág B.-től; Épigrammák Kazinczytól; hét óda Berzsenyitől; Mohács. Kisfaludy K.-től; Előhang «Zalán futásához. Vörösmartytól. — Az olvasmányok tárgyi, nyelvi és stilisztikai magyarázata — B' Thukydides élete és munkája, ebből válogatott részletek, különösen beszédek olvasása, tartalmi és szerkezeti méltatása, kapcsolatban a görög állami régiségek ismertetésével. — Dolgozatok: Kazinczy és Berzsenyi levelezése:

- Thukydides jellemző és leíró módja; A görögök állami élete. — T. k. Dr. Badics Ferencz: Magyar irodalmi olvasókönyv. Szilasi Móríc: Szemelvények Thukydidesből — J. Gow. Görög és római állami régiségek. — Heti 2 óra. *Pintér Kálmán.*
- Történelem. Ó-kor, Augusztustól a római császárság végéig és a középkor, hozzá való földrajzzal. T. k. Szölgvény I.: Egyetemes világtörténet. II. — Heti 3 óra. *Bartos József.*
- Természetrajz. Növénytan. A növények sejt-, szövet-, fejlődés- és élettana; a virágos és virágtalan növények rendszeres és leíró ismertetése. A növények földrajza. T. k. Dr. Szierényi Hugó: Növénytan. — Heti 2 óra. *Kőrösi Albin.*
- Menyiségtan. Kéttagúak magasabb pozitív egész hatványai. (Pascal-féle háromszög.) Számítási haladvány. Négyzetgyök és az ismeretlen kiszámítása másodfokú egyenletekben. Köbgyök. Számolás gyökjelekkel. — Elsőfokú egyenletek két és három ismeretlennel. T. k. Dr. Schmidt Ágoston: — Algebra. — A planimetria föltételei. T. k. Lutter N.: Mértan. — Heti 4 óra. *Suták József dr.*
- Szabadkézi rajz. Keleti és középkori síkdíszítmények rajzolása és festése. Kapcsolatosan az egyiptomi assyr. perzsa, indiai, kínai, japáni, szaszanida, magyar, mohamedán, byzanti, román és esúcsíves stílek emlékeinek és ornamentumainak ismertetésével eredet, fejlődés, elterjedés, alak és szín tekintetében. Heti 2 óra. *Huszka József.*
- Testgyakorlás. Mint az I. osztályban.

VI. osztály.

Osztályfőnök: FIRTINGER JAKAB.

- Hittan. Titz Antal dr.: Katholikus Vallásban II. része: Ágazatos hittan. Heti 2 óra. *Titz Antal dr.*
- Magyar nyelv. *a'* Költői olvasmány: Shaksperetől: Coriolanus. A tartalmi magyarázat mellett a drámai szerkezet megértetése. *b'* Rhetorika, az elbeszélő (történeti), szónoki és értekező prózai műfajok elmélete, tekintettel történeti fejlődésekre, főleg a görög, latin és magyar irodalomban. Megfelelő olvasmányok. T. k. Pintér Kálmán: Rhetorika és olvasókönyv. Shaksper Coriolanus. Bevezetéssel és magyarázatokkal ellátta dr. Szigetvári Iván. — Heti 3 óra. *Pintér Kálmán.*
- Német nyelv. Bürger, Goethe és Schiller jelesebb balladáinak fordítása és elemzése a ballada történetének áttekintésével.

Tárgyi magyarázatok, nyelv- és mondattani ismétlések. T. k. Albrecht János: Német olvasókönyv. — Heti 3 óra.

Firtinger Jakab.

Latin nyelv. Sallustiushól: De coniuratione Catilinae egészen, néhány sor kihagyásával. — Vergilius Aeneisből az I. ének egészen, a II. énekből szemelvények. — Cicero beszéde: De imperio Cn. Pompei rövidítve. — T. k. Bartal-Malmosi: Sallustius. — Jánosi: Jegyzetek Sallustius műveire. — Pirschala, Vergilius Aeneise, jegyzetekkel ugyanattól. — Dávid István: Ciceronis Orationes selectae. — Cserép: Római régiségtan. — Heti 6 óra.

Drajkó Béla.

Görög nyelv. A múlt évi anyag ismétlése után a μ : végű igék; az igék V—VIII. osztálya; a mondattan főbb pontjai. — Olvasmányok: Xenophon Anabasisának I. könyve egészen, a 2—4. könyvből, valamint a Memorabiliákból szemelvények. — T. k. Maywald görög nyelvtana és gyakorlókönyve. — Heti 5 óra.

Tomozsy Endre.

Görög-pótló irodalmi olvasmányok. A) Szemelvények Mindszenti Gábor, Pázmány, Zrínyi, Bethlen Miklós, Szalárdy János, Cserei Mihály, Apor Péter, Faludi és Mikes műveiből, az írók életrajzának, írói működésöknek és műveik sajátosságainak feltüntetésével. B) Homeros Iliasának és Odysseiájának irodalmi ismertetése s olvasása prózai fordításban. — A görög hitéleti s magán régiségek s a görög művészet fejlődésének ismertetése. — Írásbeli dolgozatok: Achilleus és Agamemnon. Homeros elbeszélő módja. A görög művészet fejlődése. T. k. Dr. Badics Ferencz: Magy. irod. olvasókönyv. II. k. — Csengeri János: Homeros Iliása. — Dr. Gyomlay Gyula: Homeros Odysseiája. Dr. Geréb József: A görög vallás és művészet. — Heti 2 óra.

Bartos József.

Történelem. Világtörténelem. Újkor a francia forradalom végéig. T. k. Szölgvény János: Világtörténet. III. — Heti 3 óra.

Firtinger Jakab.

Természetrész. Állattan. — Az állati test és élet; az állatok szervei és működéseik. A hét állatkör jellemzése és részletes leírása. Az állatok földrajzi elterjedése. T. k. Báthory Nándor: Állattan. — Heti 3 óra.

Kőrösi Albin.

Mennyiségtan. A tagadó és a tört kitevőjű hatványok. Képzetes számok. Számrendszerek. Logarithmusok; a Briggs-féle logarithmusok kiszámításának egyik módszere és számolás logarithmusokkal. Kitevői egyenletek. Goniometria és trigonometria.

A pont koordinatái. Két pont távolsága. Algebrai kifejezések geometriai ábrázolása. T. k. Dr. Schmidt Á.: Betűszám. Dr. Lutter N.: Mértan, Sorszámok. — Heti 3 óra.

Suták József dr.

Szabadkézi rajz. Római és renaissance díszítmények rajzolása és festése. kapcsolatosan szóbeli magyarázatokkal a renaissance keletkezéséről, fejlődéséről és korszakairól. A renaissance ékítmények elemeinek, típusainak ismertetése és alkalmazásmódja. — Heti 2 óra.

Huszka József.

Testgyakorlás. Mint az I. osztályban.

VII. osztály.

Osztályfőnök: MAYWALD JÓZSEF DR.

Hittan: Ker. kath. erkölestan, dr. Wappler A könyvének III. része. — Heti 2 óra.

Titz Antal dr.

Magyar nyelv. Poetika, a költői műfajok elmélete, tekintettel történeti fejlődésekre, főleg a mintául vett remekművek taglaló ismertetése. Költői magánolvasmány mellett megfelelő aesthetikai és poetikai értekezéseknek, továbbá Katona Bánk bánjának és Kisfaludy K. Csalódások című vígjátékának iskolai olvasása és magyarázása. T. k. Pintér-Erdélyi: Poetika és Olvasókönyv. 1896. — Heti 3 óra.

Pintér Kálmán.

Német nyelv. Goethe: Hermann u. Dorothea és Schiller: Wilhelm Tell. Olvasás közben széptani fejtegetések, nyelvi és tárgyi magyarázatok, beszédgyakorlatok. T. k. Goethe: Hermann u. Dorothea, magyarázta Weber Rudolf; Schiller: Wilhelm Tell, magyarázta Bauer Simon. — Albrecht János: Német olvasmányok. — Heti 3 óra.

Firtinger Jakab.

Latin nyelv. Cicero beszédeiből: Cat. I. és II., IV., Pro Archia. — Cic. levelei közül a kézikönyvnek következő számai: 3., 4., 6., 9., 10., 11., 15., 26., 27., 30., 31., 37., 45., 48. — Vergilius Aeneisből a IV., V., VI. énekek nagyobb szemelvényekben. Nyelvi, tárgyi és aesthetikai magyarázatok. Régiségtan. — K. k. Ciceronis orat. sel. ed. Dávid: Cicero válogatott levelei Jánositól; Verg. Aen. Pirchalától, jegyzetekkel; Cserép. Római Régiségtan. — Heti 6 óra.

Maywald József dr.

Görög nyelv. Homeros Iliasából az I. ének egészen, a II—VI. énekekből szemelvények. — Herodotosból válogatott részletek. — Nyelvi és tárgyi magyarázatok, aesthetikai fejtegetések. —

- K. k. Homeros Iliasa, bő szemelvényekben kiadta Csengeri. — Herodoti epitome ed. Dávid. — Maywald: Görög nyelvtan. — Heti 5 óra. *Maywald József dr.*
- Görög-pótló irodalmi olvasmányok. A) Szemelvények Balassi dalaiból; Gyöngyösi «Murányi Vénus»-ából; a kurucz-költészet epikai és lyrai termékeiből, Csokonai és Kisfaludy Sánd. költeményeiből. — B) Aischylos Oresteia-jának, Sophokles Antigone-jának és Eurypides Iphigeniá-jának olvasása és magyarázata. — A görög költészet története. Dolgozatok: Sophokles Antigone-ja. Szemelvények a kurucz-költészetből. A karének szerzők. — T. k. Dr. Badics F. Magyar irod. olvasókönyv III. k. — Sophokles: Antigone. Ford. Csiky G.; Eurypides: Iphigenia. Ford. Radó Antal. — Aischylos: Oresteia. Csengeri J. — Schill Salamon: A görög irodalom története. — Heti 2 óra. *Szabó Ignác dr.*
- Történelem. Egyetemes politikai földrajz világtörténelmi áttekintésekkel, kiváló súlyt fektetve századunk nevezetesebb történelmi eseményeire. — T. k. Scholtz Albert: Politikai földrajz. — Heti 2 óra. *Bartos József.*
- Természettan. Bevezető természettani alapfogalmak. Mechanika. Hangtan és fénytán. — T. k. Dr. Schmidt Ágoston: Természettan. — Heti 4 óra. *Schmidt Ágoston dr.*
- Mennyiségtan: A másodfokú egyenletek teljes elmélete. A geometriai haladványok és azok alkalmazása. A térmértan alaptételei; a testmértan nevezetesebb tételei; felület- és köbtartalom-számítás. T. k. Dr. Schmidt Á.: Betűszámítan és Dr. Lutter N.: Mértan. *Suták József dr.*
- Szabakézi rajz. Domború gipszkészítmények rajzolása, árnyékolva czeruzával és ecsettel. *Huszka József.*
- Abrázoló mértan. Vonal és sík ábrázolása a két képsíkon. Metszések, áthatások, árnyék. — Heti 2 óra. *Huszka József.*
- Testgyakorlás. Mint az I. osztályban.
- Egészségtan. Bevezetés az egészségtanba. A táplálkozás, lakás. T. k. Fodor József: Egészségtan. Heti 1 óra. *Pákozdi Károly dr.*

VIII. osztály.

Osztályfőnök: DRAJKÓ BÉLA.

- Hittan: A kath. egyház története. K. k. Dr. Wappler Antal könyvének IV. része. — Heti 2 óra. *Titz Antal dr.*
- Magyar irodalom. A magyar irodalom fejlődésének áttekin-

tése. A régiebb irodalom rövid tárgyalása után főleg az újabb irodalom tüzetes ismertetése, a nevezetesebb irodalmi jelenségek méltatása és a főbb irányok megjelölése mellett. Nagyobb irodalmi és történelmi tanulmányok iskolai olvasása. T. k. Erdélyi Károly: A magyar nemzeti irodalom története 1897. — Heti 3 óra. *Pintér Kálmán.*

Német nyelv. Költői olvasmány: Goethe «Iphigenie auf Tauris». Fordítás, elemzés, szerkezeti és széptani fejtegetések, nyelvtani és tárgyi magyarázatok: közben irodalomtörténeti ismertetés. T. k. Goethe: «Iphigenie auf Tauris», magyarázta Bauer Simon. Heti 2 óra. *Firtinger Jakab.*

Latin nyelv. Hor. C. I. 1, 2, 3, 4, 7, 11, 12, 14, 20, 22, 24, 31. II. 2, 3, 10, 13, 14, 16, 17, 18, 20. III. 1, 3, 8, 21, 30. IV. 3. — C. S. — E. 1, 2, 4, 6, 7, 16. — S. I. 6, 9. II. 6, 8. — E. I. 3, 4, 8, 9, 10, 13, 20. II. 3-ból néhány kis részlet. Tacitus Annalesciből, az I—VI. könyvből körülbelül egy könyvet kitevő szemelvények. Mind a két íróból óránként 4—8 sor memoriter. Magán szorgalomból megtanult memoriterek szavalása. Az írók életrajza és művei. Nyelvtani, tárgyi és esztétikai magyarázatok. Régiségtan. K. k. Bartal: Horatii opera omnia. Dr. Gyomlay Gyula: Szemelvények P. Corn. Tacitus nagyobb történelmi műveiből. Cserép S.: Római régiségtan. — Heti 5 óra. *Drajkó Béla.*

Görög nyelv. Szemelvények az Ilias 7, 8, 9, 11, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 24 énekeiből. — Platon Kritonja némi kihagyásokkal. — Nyelvi és tárgyi magyarázatok: esztétikai fejtegetések. K. k. Dr. Csengeri János: Homeros Iliasa bő szemelvényekben: Horváth Zs. Platon: Sokrates védelme és Kritonja. — Heti 4 óra. *Maywald József dr.*

Görög-pótló irodalmi olvasmányok. A) Szemelvények Széchenyi Hitel-éből. Kelet-népé-ből. Kölesey Országgyűlési naplójából. Eötvös reformjából s Kemény Zs. Élet és irodalom című cikkeiből. B) Platon: Sokrates védelme: Gorgias. Állam: Aristoteles etikájának ismertetése, szemelvények a Nichomachosi etikából. A görög prózai irodalom története. Dolgozatok: A görög próza fejlődése: Sokrates tanítása: Sokrates védelme Platon felfogásában. K. k. Dr. Badics F. Magyar irod. olvasóköny. IV. k. Alexander B.: Platon és Aristoteles; Schill S.: A görög irodalom története. — Heti 2 óra.

Pintér Kálmán.

Történelem. A magyarok oknyomozó története 1848-ig kiváló tekintettel az alkotmány fejlődésére s a művelődési viszonyokra.

- T. k. Varga Ottó: A magyarok oknyomozó története. — Heti 3 óra.
Bartos József.
- Természettan. Hőtan. Mágnesség. Elektromosság. Kosmographia elemei. T. k. Schmidt Á. Természettan. — Heti 4 óra.
Schmidt Ágoston dr.
- Mennyiségtan. Az összes algebrai és geometriai tananyag ismételése és a kapcsolástan. T. k. Dr. Lutter N. Mennyiségtan elemei. Heti 2 óra.
Suták József dr.
- Bölcseleti előtan. A psychologia és logika elemei. A lelki élet önállósága. A lelki jelenségek főbb csoportjai. Az értelmi fejlődés. Szellem és test. Az állati, értelmi, erkölcsi élet. A logikai formák. A tudományok felosztása és a főbb módszerek. T. k. Joly II.: Philosophiai propaedeutika. — Heti 3 óra.
Janky Károly.
- Szabadkézi rajz. Emberi fejek rajzolása lapmintákról árnyékolva. Ékítmények rajzolása gipsz-minták után czeruzával, ecsettel
- Ábrázoló mértan. Kockahasáb, gúlahenger, kúp és egyszerűbb szabályos testek ábrázolása két képsíkon árnyékolva. — Heti 2 óra.
Huszka József.
- Testgyakorlás. Mint az I. osztályban.
- Egészségtan. Bevezetés az egészségtanba. A munka és foglalkozás; a test ápolása; a fertőző betegségek; az életmentés. T. k. Dr. Fodor József: Egészségtan. — Heti 1 óra.
Pákozdi Károly dr.

IV.

MAGYAR ÍRÁSBELI TÉTELEK.

V. osztály.

Új erővel új munkára! Buzdító levél. — Az ős kezdete. Leírás. — A ballada sajátosságai. — Levél a téli időtöltésről. — Az írásművek külső és belső formája. — A Hunyadiak Arany balladáiban. — Párhuzam a földműves és a tanuló munkája közt. Az idő pénz. Értekezés. Jótét helyébe jót várj. Mondat- és ténychria.

VI. osztály.

A munka és nyugalom természetes váltakozása. — Egyén- és tipikus jellemek a drámában. — Az érdekek harcza Shakspeare Coriolanusában. — A történelmi anyag mint drámai tárgy. — «Ne fújd, a mi nem éget» közmondás jelentése és alkalmazása. A 3-as szám szerepe a magyar észjárásban. — Emlékbeszéd váz lata. — «Minden ember legyen ember és magyar!» Szónoki kifejezés. — Többet észszel, mint erővel! Értekezés.

VII. osztály.

Valóság és valószínűség a költészetben. — A költői mű lényeges sajátosságai. — A magyar nép dalos természetének magyarázata. — Mi lehet az óda tárgya? — Isten nevét hiába ne vedged! Erkölesi óda, vagy retorikai próza. — A mértékletesség. Parabola versben, vagy prózában. — Arany kisebb elbeszélő költeményei. Tanulmány. — A világrend fogalma a drámában. — A véletlen jogosultsága a vígjátékban.

VIII. osztály.

Isten nevében! Elmélkedés az utolsó gymn. év kezdetén. — A magyar nemzet a kereszténység fölvétele után. Történelmi jellemzés. — Aeneas és Árpád mint honfoglalók. — A XVII. század magyar irodalmának kiemelkedőbb vonásai. — A nemzeti művelődés legfontosabb tényezői. — A bölcsélet érvényesülése a tudomány egyes ágaiban. — A classikus verselés története a magyar költészetben. — «Lassan járj, tovább érsz.» Formai és tartalmi magyarázat.

V.

ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI TÉTELEK.

1. A magyar nyelv- és irodalomból. — *a)* Az Aurora-kör szerepe nemzeti irodalmunk fejlődésében. *b)* Mária Terézia uralkodásának általános jellemzése Magyarországra nézve. *c)* A megfigyelés és kísérlet szerepe a természettudományokban. — Az első tételt kidolgozta 25, a 2-ikat 15, a 3-ikat 2. Dolgoztak 12-en; jelesen 19, jól 19, elégségesen 4.

2. A német nyelvből. Fordításul magyarból németre adatott: A haza. Dolgozott összesen 12; jelesen 22, jól 16, elégségesen 3, elégtelenül 1.

3. A latin nyelvből. Hogyan kényszerítette harcra Hannibal a rómaiakat; Liv. XXII. 3. nyomán, fordítás magyarról latinra. — Dolgozott 44, jelesen 8, jól 17, elégségesen 19.

4. A görög nyelvből. Hom. Od. III. 29—64. A pylosbeliek szívesen fogadják az apját kereső Telemachost. — Dolgozott 25, jelesre 1, jóra 13, elégségesre 10, elégtelenre 1.

5. A mennyiségtanból. *A* és *B* község között levő országút kijavitása évenként mindegyik községnek 500 frtjába kerül. Azonban *A* község 10 évi részletfizetéssel az egész terhet *B*-re akarja ruházni: mennyit kell minden év végén fizetni, ha az év elejét azon munka befejezéséből számítjuk, melynek terheit még együtt viselték és ha a kamatokat 4° „-kal számítjuk.

Meghatározandó annak a derékszögű paralelepipedonnak a köbtartalma, melynek éleit azon háromszög magasságpontjának a szögpontokból való távolságai alkotják, melynek körülírható sugara $r = 235$, és szögei: $\alpha = 63^{\circ} 18' 13''$, $\beta = 51^{\circ} 42' 19''$. A 12 dolgozat közül 15 jeles, 6 jó, 18 elégséges, 3 elégtelen.

VI.

AZ IFJÚSÁG ÉRDEMSOROZATA.

I. A. osztály.

A tanuló neve	Rendes tantárgyak								Ének	Magaviselet
	Vallásan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Számítan	Rajzoló mértan	Szépírá	Testgyakorlás		
Andresik Bernát . . .	4	3	4	3	4	3	3	2	—	2
Augner István, izr., ism.	1	3	3	3	3	2	3	3	—	3
Augner Pál, izr., ism. .	1	3	3	3	3	3	2	4	—	2
Somogyi Csizmazia Géza	2	3	4	2	4	2	2	3	—	1
5 Dermár János . . .	2	3	4	3	3	2	2	3	—	2
Domonits Ernő . . .	3	3	3	4	3	1	2	fm	—	1
Farkas Elemér . . .	1	2	3	3	3	2	3	3	—	1
Farkasfalvi Sándor . .	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1
Feketeházy Gyula . . .	1	3	3	3	3	3	2	1	—	2
10 Ferstl Gedő . . .	3	4	4	3	4	4	2	2	—	3
Filser Tibor . . .	1	2	2	1	2	2	1	2	—	1
Fittler Sándor . . .	2	2	3	1	3	2	1	1	—	1
Friedrich Antal . . .	3	4	4	3	4	2	2	1	—	2
Fühl József . . .	2	4	4	3	4	4	2	3	—	2
15 Girardi Tibor . . .	1	2	3	2	2	3	2	1	—	1
Haidekker János . . .	1	2	2	2	2	2	2	2	—	1
Házás Nándor . . .	2	3	3	3	2	3	2	3	—	1
Helm Frigyes . . .	2	4	4	3	4	4	2	3	—	2
Hevesy Oszkár . . .	2	3	3	2	3	3	2	3	—	1
20 Hildenstab György . .	2	2	3	2	3	2	1	3	—	1
Stahlbergi Höll Béla . .	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1
Horváth Béla, ev. ref.	1	2	2	2	2	1	1	2	—	2
Innocent Máté . . .	1	1	1	1	1	1	1	2	—	1
Jurka Flavius, gör. kath.	1	1	1	1	1	2	1	2	—	1
25 Kiss Tibor . . .	2	4	4	4	4	4	2	3	—	2
Kleindl János . . .	1	2	2	2	2	2	2	2	—	1
Knirsch Gusztáv . . .	1	2	3	1	3	1	1	3	—	1
Kolár János . . .	1	1	1	1	2	3	2	fm	—	1
Kováts Gyula, ev. ref.	1	2	2	1	2	2	1	fm	—	1
30 Kövess Miklós . . .	1	2	2	1	2	2	1	3	—	1

I. A. osztály.

A tanuló neve	Rendes tantárgyak								Rk. tan- tárgy	Magaviselet
	Vallás- tan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Szám- tan	Rajzoló mértan	Szépíró- s	Testgyakorlás		
Kremmer László	1	2	2	1	1	1	2	fm	—	1
Laban Rezső	1	3	3	3	3	2	2	fm	—	1
Lázits Miklós, g. kel.	2	4	4	4	4	4	2	3	—	2
Liptay Lajos	1	2	3	1	2	3	1	3	—	1
35 Lustig Gyula	2	4	4	4	4	4	2	1	—	2
Meduna József	1	3	3	2	3	3	3	1	—	1
Mészáros Ferencz	1	1	2	2	1	1	1	1	—	1
Mihályfi István	1	2	3	1	2	2	2	1	—	1
Molnár Béla	1	2	2	2	3	2	1	1	—	1
40 Mössmer József	1	2	2	1	2	2	1	1	—	1
Galánthai Nagy László	1	2	2	1	1	2	1	3	—	1
Neoschil Antal	1	2	2	2	2	2	1	1	—	1
Ónody-Karácsonyi Mi- hály, ev. ref.	1	3	3	3	3	2	3	3	—	1
Orosz Imre	1	3	3	1	3	3	3	1	—	1
45 Pilissy István	2	3	3	3	3	3	1	1	1	1
Rácz Vilmos	1	2	3	3	2	2	2	2	—	2
Rezek Ödön	1	2	3	1	2	2	2	1	—	1
Rostagni Géza	1	2	2	1	2	1	1	1	—	1
Ruffy Kálmán	2	3	3	3	3	3	2	4	—	1
50 Schärf Béla	1	2	2	1	2	1	2	3	—	1
Schillinger Gyula	2	3	3	3	3	4	1	fm	—	2
Schreiber Béla	1	3	4	3	3	3	2	3	—	1
Schusbeck Dénes	1	2	2	2	2	3	2	3	—	1
Sényi Ferencz	2	1	4	3	4	2	2	1	—	1
55 ifj. Sik Sándor	1	1	2	1	1	3	2	1	—	1
Smoling Miklós	2	2	3	2	2	2	1	1	—	1
Szajbély Kálmán	2	3	3	3	3	2	2	3	—	1
Vinczenti Gusztáv	1	2	2	2	2	2	2	3	—	1
Walter Elemér	1	2	2	2	2	2	2	3	—	2
60 Weszely Sándor	1	3	3	2	3	1	2	2	—	1
Zsögöd Ferencz	1	3	3	2	3	2	1	fm	—	1

Magántanulók: Révay Gyula br., Wajdits Gábor, Wajdits László.

Kimaradtak: Dungyerszky István, g. kel., Humayer József, Knöbl Jenő, Magyar Zoltán, Meszlényi Marton Elemér, Nagy Béla, Peláthy József, ism.

Összesen: 71.

I. B. osztály.

A tanuló neve	Rendes tantárgyak							Rendk. tantárgyak		Magaviselet	
	Vallás tan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Póltan	Szám tan	Itazoló mertan	Széptan	Tesztgyakorlas	Francia nyelv		Ének
Astleithner Arthur. ism.	3	3	3	3	3	3	3	2	—	—	2
Bárdi Ernő	3	3	3	3	3	3	3	1	—	—	1
Bedi Gyula	2	3	3	3	3	3	3	1	—	—	1
Bednay Dezső	3	3	4	3	4	3	3	4	—	—	1
5 Belényi István	3	2	2	3	3	3	3	1	—	—	1
Z. Benel Ferencz	1	2	2	3	2	2	3	3	—	—	1
Benesch Jakab	3	3	3	3	4	3	3	4	—	—	1
Bogyi Károly	1	1	2	2	3	1	1	2	—	—	2
Borbély János	1	1	1	2	2	2	2	2	—	—	1
10 Brabécz Alfréd	2	2	2	2	2	2	2	2	—	—	1
Bruder János	1	1	1	1	2	2	3	2	—	—	1
Enökl Dezső	4	1	4	4	4	3	3	2	—	—	2
Földváry Ferencz	3	3	4	3	3	3	3	3	—	—	2
Geyer Sándor. ex. ref.	3	3	4	3	4	2	3	4	—	—	1
15 Grün Emil. izr. ism.	1	2	2	3	3	3	3	4	—	—	2
Horvát Elek	3	2	4	3	3	3	3	3	—	—	1
Horváth Tibor	1	2	3	1	2	3	3	1	—	1	1
Huber Kornél	3	2	3	3	3	4	3	1	—	1	2
Karenovits Tibor	1	1	2	2	1	1	2	1	—	—	1
20 Kartschocke József	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1
Kogutovicz Imre	1	2	3	1	3	2	3	3	—	—	1
Koliba Ferencz	2	1	2	2	1	1	1	1	—	—	1
Koller Emil	3	3	3	3	3	3	3	3	—	—	2
Kuncsner János	2	2	3	2	3	3	3	2	—	—	1
25 Kurz Ferencz	2	3	3	2	3	3	3	1	—	—	3
Lehner Béla. ism.	1	2	2	2	3	2	3	3	—	—	1
Liptay Andor	2	2	3	2	3	3	3	3	—	—	2
Lóky Dezső	2	3	4	3	3	3	3	fm	—	—	1
Magyar Emil	3	4	4	4	4	4	2	fm	—	—	3
30 Magyarai Andor	2	2	3	1	3	1	3	2	—	—	1
Majercsák Ferencz	1	1	1	1	1	1	2	1	—	—	1
Matusik Rezső	3	3	4	3	3	2	2	3	—	—	1
Milosevits Sándor. g. k.	1	4	4	4	4	4	3	3	—	—	1
Missik Gyula	1	3	3	4	3	2	3	1	—	—	1
35 O. Molnár Dezső	3	3	4	4	4	3	3	3	—	—	2

I. B. osztály.

A tanuló neve	Rendes tantárgyak								Rendk. tantárgyak		Magaviselet
	Vallás tan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Szám tan	Kitajoló mértan	Szépírá s	Tesztgyakorlás	Francia nyelv	Ének	
Nagy Zoltán	3	3	3	3	3	2	3	1	—	—	2
Olasz Andor	1	1	2	1	2	2	3	1	—	1	1
Pogány Béla, ism.	1	2	2	1	3	2	3	3	—	—	3
Pórszász Vilmos	2	2	3	3	3	3	3	2	—	—	2
40 Schiller Frigyes, izr.	1	1	2	1	2	2	2	1	—	—	1
Schiller Vilmos, izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1
Schőberl József	2	3	3	3	3	2	3	1	—	—	2
Sedlacek Viktor	1	1	1	1	1	1	1	3	—	—	1
Strausz Tibor, izr.	1	2	2	3	2	2	2	2	—	—	1
15 Suda János	1	1	1	2	2	2	2	2	—	—	1
Tinkóczy Tibor	3	3	4	3	3	3	3	2	—	—	2
Truskovszky Ferencz	2	1	2	3	2	3	3	2	—	—	1
Udvardy Kr. ág. ev. ism.	3	4	4	3	4	3	2	2	—	—	3
Uhlár Ferencz	2	2	3	3	3	3	3	fm	—	—	1
50 Vohryzka József	2	3	3	3	3	2	3	2	—	—	1
Waczulik László, ism.	2	1	1	3	2	2	2	3	—	—	1
Walla József	2	2	3	3	3	2	2	1	2	—	1
Winkler József	2	3	4	4	4	4	3	1	—	—	2

Magántanulók: Dömsödi Dezső, Frohner Román, Macourek, Béla.

Kimaradtak: Androvics Béla, Gervay István, Gyöngyössy Zoltán, Hirsch Antal, ism., Kemény Géza, Kemény Károly, Krump-holtz Dezső, Kurnez Károly, Kutassy Géza, Lénárt Flórián, Novágh Ferencz, Sélley István, Vághó László.

Vizsgálatlanul maradtak: Hargitai Tihamér, Szili József.

Összesen: 71.

II. A. osztály.

A tanuló neve	Rendes tantárgyak								Rendk. tantárgy	Magaviselet	
	Vallás tan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Szám tan	Rajzoló mértan	Szépirod.	Testgyakorlás	Francia nyelv		Ének
Badics László	1	2	2	1	2	3	3	2	—	1	2
Barcza György	2	2	3	1	3	3	3	3	—	—	2
Bellaágh Lajos	1	1	2	1	2	2	1	1	—	—	1
Blum József. izr.	1	2	2	3	2	3	3	2	—	—	2
5 Bothmer Erwin. br	2	2	2	2	1	2	3	2	—	1	1
Csiszár József	1	1	1	1	1	1	2	1	—	1	2
Eszlár István. ev. ref.	1	3	3	1	3	3	2	2	—	—	1
Euler Rezső	1	3	3	3	2	2	3	3	—	—	1
Fái István	1	3	3	3	3	2	3	1	—	—	1
10 Fejérváry Sándor	1	3	3	2	3	3	3	1	—	—	2
Ferdinándy Béla	2	3	3	3	3	3	3	3	—	—	2
Füredi Imre, izr.	1	2	2	1	2	2	2	2	—	—	2
Garam Jenő	1	2	2	1	1	2	3	1	—	—	1
Gervay Mihály	1	1	2	1	1	2	3	1	—	—	1
15 Geyer József	2	3	3	2	3	3	4	2	—	—	1
Glatz Ernő. ág. h.	1	2	3	1	1	2	3	2	2	—	1
Götz Kurt	1	3	3	2	2	3	2	fm	—	—	1
Graul Ernő	1	1	1	1	1	1	2	2	—	—	1
Gyurkovich Gyula	1	2	3	1	3	2	3	2	—	—	1
20 Háidekker Andor	2	3	4	3	3	3	3	4	—	—	2
Házlinger Lajos	1	2	2	2	2	2	3	1	—	—	2
Hellebronth Kálmán	1	2	3	1	2	3	2	1	—	—	2
Hirsch Lajos	1	3	3	2	3	2	1	1	—	—	1
Jindacek Ferencz	2	3	3	2	3	2	2	1	—	—	1
25 Kaas András, br., ág. h.	1	3	3	2	1	2	2	1	—	—	1
Kaldenecker Lőrincz	3	3	4	3	3	3	3	2	—	2	2
Knapp Emil	1	1	1	1	1	1	3	3	—	—	1
Kósa József	1	2	3	2	1	1	2	3	—	—	1
Kovács Ferencz	1	2	3	2	2	1	2	3	—	1	2
30 Kovács Károly. ev. ref.	1	1	1	1	2	1	2	2	—	—	1
Kölber Károly	2	3	3	1	2	2	3	1	—	—	2
Kövér Aladár	2	2	3	3	3	2	3	3	—	—	1
Kún László. ev. ref.	1	1	2	1	2	1	3	3	—	—	1
Kutassy János	2	3	3	2	2	3	3	2	—	—	2
35 Kürthy Dezső	3	3	1	3	3	3	3	2	—	—	2

II. A. osztály.

A tanuló neve	Rendes tantárgyak								Rendk. tantárgy	Magaviselet	
	Vallás tan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Szám tan	Rajzoló mértan	Szépírá s	Testgyakorl ás	Francia nyelv		Ének
Lengyel Erwin	1	1	1	1	2	1	3	2	—	—	1
Loewenfeld Tivadar . .	2	3	3	3	3	3	3	4	—	—	2
Loser János	1	2	2	1	1	2	2	2	—	—	1
Meszleny Béla, ism . . .	2	2	3	3	2	1	2	3	—	—	2
40 Mészáros György, ev. ref.	1	3	3	3	3	3	1	2	—	—	2
Mészáros László	1	2	3	1	2	1	3	3	—	—	1
Morlin Zoltán	1	3	3	2	3	3	2	2	—	—	2
Nyáry László	1	2	2	2	1	1	3	fm	—	—	2
Pétróczy László	1	2	2	1	1	2	3	2	—	—	1
45 Pongrácz Sándor	1	2	3	1	3	3	2	2	—	—	1
Petőcz László	1	2	3	2	2	2	3	3	—	—	1
Pelzmann Ferencz	3	3	4	3	4	3	3	3	—	—	2
Prokopp Sándor	2	2	3	2	2	3	2	2	—	—	1
Rónai Horváth Jenő . . .	1	2	2	1	1	2	3	3	—	—	1
20 Rubner György	1	1	1	1	1	1	3	3	—	—	1
Sacellár György, g. kel.	1	3	3	2	3	3	3	fm	—	—	1
Seelhofer Róbert	2	2	3	1	2	1	2	2	—	—	1
Selevér József	1	2	2	2	1	3	3	3	—	—	1
Steffens Aristides	1	3	3	2	2	1	2	1	—	—	1
55. Szelke Béla	1	1	2	1	1	1	2	1	—	—	1
Szitányi Géza	1	1	1	2	1	1	1	1	—	—	1
Trukker Ferencz	2	2	3	3	1	1	2	1	—	—	1
Urs Nándor	1	1	1	1	1	1	2	1	—	—	1
Vancsó Béla	1	2	3	2	2	2	3	2	—	—	1
60 Vályán László	1	2	3	1	2	3	2	2	—	—	2
Weszely Aurél	2	3	3	2	3	3	3	2	—	—	1
Wieland Mihály	2	4	4	3	3	2	3	3	—	—	1

Magántanulók: Hegedűs Kálmán, ev. ref., Justh Andor.

Kimaradtak: Ambrus Rezső, Mattyasovszky Ernő, Panos Aurél, Sonnenberg Marcell, izr.

Összesen: 68.

II. B. osztály.

A tanuló neve	Rendes tantárgyak								Irendk. tant.	Magaviselet
	Vallás tan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Számtan	Rajzoló mértan	Szépíráás	Testgyakorlás		
Bakonyi János, ev. ref.	1	3	3	2	3	2	2	2	—	2
Barczen Gábor	2	3	3	3	3	2	2	3	1	2
Bíber Miklós	2	3	3	2	3	3	3	1	1	1
Binder Károly	2	3	4	3	3	3	1	1	1	2
5 Ciez (Csizz) János	2	3	4	3	3	2	3	3	—	1
Darvas Jenő	1	3	3	1	3	2	3	1	1	2
Debreczeny Miklós	1	2	3	1	3	2	3	3	—	1
Divald Dezső	4	4	4	4	4	3	3	1	—	2
Dús Ferencz, ö. d.	1	2	3	2	3	3	2	3	1	2
10 Fehér Károly ev. ref.	1	2	3	1	3	3	3	3	—	1
Földváry Imre	1	1	2	1	2	2	2	1	—	1
Gál István	1	1	1	1	1	1	2	1	—	1
Gyulányi Aladár, ism.	2	3	3	3	3	3	3	3	—	2
Halmi Öszkár	2	3	3	3	3	3	3	2	—	2
15 Herz Jenő, izr.	1	3	3	3	3	3	3	3	—	1
Jakab Lajos, ev. ref.	1	2	3	1	3	2	3	3	—	1
Janik László	1	2	3	1	3	1	2	1	—	2
Károlovitz Miklós	1	1	2	1	3	1	2	1	1	1
Kiss Jenő	2	2	2	2	3	2	2	1	1	1
20 Komarnický Román	1	1	1	1	2	1	3	3	1	1
Lovaghy Dénes	1	2	3	1	3	1	2	2	—	1
Mészárosits István	1	3	4	3	4	4	3	fm	1	2
Moldován János	2	2	3	3	3	3	2	1	—	2
Morvay András	1	1	2	1	3	2	3	2	—	1
25 Müller Béla	1	3	3	2	3	3	3	2	1	1
Nagy Ferencz	1	1	2	1	1	1	3	3	—	1
Nagy István	1	2	3	3	3	3	3	1	1	1
Nemes Gyula	2	2	3	3	3	2	3	3	—	2
Ortel József	1	3	3	2	3	2	2	3	—	1
30 Ötvös András	1	2	2	1	1	2	3	1	1	1
Pausz András	3	3	4	2	2	3	3	fm	—	1
Persian Ádám	2	4	4	4	4	3	4	3	—	2
Pécsi István	2	2	2	1	2	2	2	1	1	1
Poór Iván	2	2	2	2	1	1	3	1	—	1
35 Pusch Ödön	1	2	3	2	1	2	2	2	—	2
Reitter Gyula	2	3	4	3	4	2	4	1	1	2
Richter György	1	3	3	3	3	2	3	1	—	2

II. B. osztály.

A tanuló neve	Rendes tantárgyak								Ének Magaviselet	
	Vallás tan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Szám tan	Rajzoló mértan	Szépirod.	Tudgyakorlás		
										Ének
Rosenberg István, izr.	1	2	2	2	2	2	3	fm	—	1
Róth Pál	1	1	1	1	2	2	3	3	—	1
40 Schärfl József	2	4	4	4	3	3	4	3	—	3
Schenkengel Gyula	2	3	3	3	3	3	3	3	—	2
Schrodt István	1	2	2	1	1	1	3	fm	—	1
Sólyom Aladár	3	3	3	3	3	3	3	2	—	2
Spirk Gyula	1	3	3	3	4	2	3	3	—	2
15 Szabó Lajos, ág. ev.	1	1	1	1	3	1	3	3	—	1
Szám István	3	3	4	4	3	2	3	2	—	1
Szeidl Nándor	2	2	3	3	3	2	3	3	—	1
Toldy József	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1
Tronner Rezső	1	1	2	1	1	1	3	3	—	1
50 Udvardy Lajos	1	1	2	1	3	1	3	3	—	2
Wachsmann Vilmos	3	1	1	3	4	3	3	3	—	1
Wernuss Antal	1	2	3	1	3	1	3	3	—	1
Wittman Géza	1	1	1	1	2	1	2	2	—	1
Zielinsky Tibor	2	3	3	3	3	2	1	1	—	1

Magántanulók: Gyurkovits József, Rapaics Dezső

Kimaradtak: Hermann Frigyes, Máriássy Miklós, Sperai János, Usetty Béla, Vasvári Ferencz.

Magántanulásra tértek: Hegedűs Géza, Maléter Tibor.

Összesen 63.

III. A. osztály.

A tanuló neve	Rendes tantárgyak								Rendkívüli tantárgyak			Magaviselet	
	Vallás tan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Történelem	Földrajz	Szám tan	Rajzoló mértan	Testgyakorlás	Francia nyelv	Gyorsírás		Ének
Barhó Ferencz . . .	2	2	2	3	3	2	3	4	3	—	—	—	2
Benke Sándor . . .	1	1	2	2	1	2	2	2	3	—	—	—	1
Berg Frigyes . . .	1	3	2	3	2	2	3	4	4	1	—	—	2
Birghoffer Gyula . . .	1	2	1	3	2	4	4	4	2	—	—	1	1
5 Csökás Géza . . .	1	2	2	3	2	3	3	2	3	—	—	2	1
Endrődi Béla . . .	1	1	1	1	1	1	2	3	fm	—	—	—	1
Erőss Béla . . .	1	1	1	1	1	2	2	3	1	—	—	—	1
Faisztl Ferencz . . .	1	1	2	1	2	2	3	1	2	—	3	1	1
Farkas Elemér. ev. r.	1	1	1	1	1	2	3	3	3	3	—	—	1
10 Farkas Géza . . .	1	2	2	3	2	2	3	3	3	—	—	1	2
Fridrich Ferencz . . .	1	1	1	1	1	1	1	2	2	—	—	—	2
Gáger Emil . . .	1	2	1	2	1	2	3	3	3	—	—	—	1
Görög Tibor . . .	1	2	1	1	1	2	2	1	2	—	—	—	1
Grund Béla. ág. ev.	2	2	2	2	2	3	3	3	3	—	—	—	1
15 Haydin István . . .	1	2	2	2	2	3	2	1	2	—	—	—	1
Héger Flóris . . .	1	1	1	1	1	2	2	1	2	—	—	1	1
Hirsch Nándor . . .	1	1	2	1	2	3	2	2	2	3	3	—	1
Hlatky Aladár . . .	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—	1
Hőger Béla. ism. . .	1	1	1	1	2	1	2	1	2	—	—	—	2
20 Intődi Oszkár . . .	2	3	3	3	2	3	4	3	2	—	—	1	1
Jardek Géza . . .	1	1	1	2	1	3	3	3	2	—	—	—	1
Kovács Dénes . . .	1	1	2	1	2	2	3	3	3	—	—	1	2
Kövér Vladimir . . .	1	1	1	2	1	2	3	2	3	—	—	1	1
Kresz Károly . . .	1	1	1	1	1	1	1	2	2	—	—	—	1
25 Kristóffy Andor . . .	1	2	2	2	1	2	3	3	3	—	—	—	1
Lázár Ferencz . . .	2	3	2	3	2	3	4	4	3	—	—	—	2
Lengyel Árpád . . .	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1
Lorberer Géza . . .	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—	1
Ludig Ödön . . .	1	1	1	1	1	1	1	1	2	—	—	1	1
30 Maurer János . . .	2	3	3	3	3	2	3	3	1	—	—	—	2
Megyesy Béla . . .	2	2	2	3	3	1	3	1	1	—	—	2	2
Mezey Olivér. ev. ref.	2	2	3	3	2	2	3	4	1	—	—	—	1
Müller Károly . . .	1	2	2	1	2	1	3	2	3	—	3	—	1
Neubauer Jenő. ev. r.	1	1	1	1	1	1	2	2	2	—	—	—	1
35 Nisky József . . .	1	1	1	2	1	1	3	2	2	—	—	—	2
Oberle József . . .	1	1	1	1	1	1	2	2	2	—	1	—	1
Olasz Pál . . .	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	—	1	1

III. A. osztály.

A tanuló neve	Rendes tantárgyak								Kendkívüli tantárgyak				
	Vallás tan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Történelem	Földrajz	Szám tan	Rajzoló mértan	Testgyakorlás	Francia nyelv	Gyórsítás	Ének	Magaviselet
Pasteiner Iván . . .	1	1	2	2	1	1	3	1	3	2	—	—	1
Peregrini Sándor . .	2	1	1	2	2	3	3	2	3	—	—	—	2
40 Pottyondy Géza, ism.	1	1	1	1	1	1	1	1	fm	—	—	—	1
Rainprecht Dezső . .	2	2	3	3	3	3	3	3	2	—	—	—	2
Ranzenberger Lajos .	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—	1
Rőtzer Aladár	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—	1
Schőberl Miklós . . .	1	2	2	3	2	2	4	2	1	—	—	—	2
45 Smoling Béla	1	1	2	1	2	3	2	2	1	—	—	1	1
Stenger Károly	2	2	2	3	2	3	3	3	3	—	3	2	2
Szaszovszky Géza . .	1	2	2	2	2	3	2	2	2	—	—	—	2
Szlávik Lajos	1	3	2	3	2	3	3	2	3	—	—	—	2
Tokody Dániel	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—	1
50 Törley Bál., ev. r. ism.	1	1	1	1	1	2	2	1	3	—	—	—	1
Traversz István . . .	2	1	2	2	2	2	3	2	2	—	—	—	1
Unger Emil	1	1	2	2	1	1	2	1	2	—	—	—	1
Varjas Dezső	1	1	2	1	1	2	3	3	3	—	—	—	1
Várady Kálmán	2	2	2	3	1	3	3	3	3	—	—	1	1
55 Zachar László, ism.	2	1	2	2	3	3	3	3	2	—	—	1	2
Zalán Benő	1	1	1	1	1	1	2	2	3	—	—	—	1

Magántanulók: Huszár Ferenc, Huzella Tivadar, Mocsonyi Péter, g. k., Mocsonyi Sándor, g. k., Nemeshegyi Tibor.

Kimaradtak: Hrabkovszky Viktor, Koricsánszky Lajos, ev. ref., Radenich Ferenc.

Összesen: 64.

III. B. osztály.

A tanuló neve	Rendes tantárgyak								Rendkívüli tantárgyak			Magaviselet	
	Vallás tan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Történelem	Földrajz	Szám tan	Rajzoló mértan	Testgyakorlás	Gyorsírás	Ének		Francia nyelv
Angyal Kálmán	2	3	2	3	2	3	3	3	3	—	—	—	2
Berkes Jenő	2	3	3	4	3	3	4	3	1	—	—	—	2
Breznay Béla. ism.	2	3	3	3	1	2	4	2	2	—	—	—	2
Bruck Dézső, izr.	2	1	1	2	1	2	2	2	2	—	—	—	1
5 Cserne József. ö. d.	1	1	1	1	1	1	1	1	fm	—	—	—	1
Csiky József	2	2	3	3	2	3	3	3	1	—	—	—	2
Dénes István, izr.	2	2	1	2	1	2	3	2	1	—	—	—	1
Fehér Sándor. ev. ref.	1	1	1	2	1	2	2	1	fm	—	—	—	1
Fischl Andor, izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	—	—	—	1
10 Gyulányi Oszkár	1	3	3	3	2	2	3	3	2	—	—	—	1
Haán Győző, ism.	2	3	2	3	2	3	3	2	2	—	—	—	2
Háry Ferencz	2	3	2	4	2	2	3	3	3	—	—	—	1
Horesik Kálmán	1	1	1	1	1	1	2	1	1	—	—	—	1
Ilk Viktor	1	2	2	2	1	2	2	1	3	—	—	2	1
15 Jonescu Kornél. g.-k.	1	3	2	2	2	2	2	3	1	—	—	—	2
Keller Ákos	1	3	3	3	1	1	3	3	1	—	—	—	2
Koppán Lajos	1	1	1	2	1	1	3	1	1	—	—	—	1
Kovács Ferencz	1	3	2	3	2	3	3	3	2	—	—	—	1
Kőrös László	1	1	1	2	1	1	2	1	1	2	—	—	1
20 Krazsóf János	1	1	1	2	1	1	2	1	2	—	—	—	1
Lorberer Kamill	3	3	3	4	2	3	4	2	2	—	—	—	2
Lóky Zoltán	2	2	2	2	2	2	2	3	2	—	—	—	1
Lucsivjánszky Fer.	1	1	1	2	1	1	2	1	1	—	—	—	1
Major Gyula	1	3	2	3	2	3	3	2	3	—	—	—	2
25 Melczer Zoltán	1	3	2	3	1	1	3	3	3	—	—	—	2
Miakits Sándor	2	2	2	3	1	2	3	2	1	—	—	—	1
Müller József	1	2	2	3	2	3	3	2	2	—	—	—	1
Népassy Árpád	1	2	1	2	1	2	3	3	1	—	—	—	1
Ocker Gyula, ism.	2	3	2	4	3	4	3	3	1	—	—	—	1
30 Oláh Tibor, ev. ref.	1	2	2	3	2	2	2	1	1	3	—	—	1
Orel Corjolán	1	2	1	2	1	2	2	2	1	—	—	—	1
Pentz János	2	3	2	4	2	3	3	3	1	—	—	—	2
Rakovszky Egon	1	2	1	3	1	3	3	3	fm	—	—	—	1
Révész Jenő	2	3	1	4	2	3	3	2	3	—	—	—	1
35 Rostagni Achilles	1	1	1	2	1	1	1	1	1	—	—	—	1
Rössler Ignác	1	2	2	3	1	2	3	2	2	—	—	2	1
Rusz Vilmos	1	1	1	2	1	1	1	1	1	—	—	—	1

III. B. osztály.

A tanuló neve	Rendes tantárgyak								Rendkívüli tantárgyak				
	Vallásan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Történelem	Földrajz	Számítás	Rajzoló mértan	Testgyakorlás	Gyógyítás	Ének	Francia nyelv	Magaviselet
Sámuel Géza	1	1	1	2	1	1	1	1	fm.	—	—	—	1
Schmitál József	2	3	2	3	2	3	3	3	2	—	—	—	2
40 Sedlacek Károly	1	1	1	1	1	1	1	1	2	—	—	—	1
Serényi Antal	1	3	1	3	1	2	3	1	1	—	—	—	1
Sindelár Géza	2	3	1	3	1	1	3	2	1	—	—	—	2
Spilenberg Imre, ism.	2	2	2	2	2	2	2	4	3	—	—	—	1
Steinhardt Rezső	1	1	1	2	1	2	2	1	1	—	—	—	1
45 Szécsényi József	2	2	2	3	2	2	3	4	3	—	—	—	2
Szily Dezső	2	2	2	3	2	3	3	1	2	—	—	2	1
Tauffer Károly	2	3	3	3	2	3	3	2	1	—	—	—	1
Titsch Károly	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—	1
Vadász Károly	1	1	1	2	1	1	3	1	1	—	—	—	1
50 Vindisch József	1	1	1	2	1	1	2	1	2	—	—	—	1
Völgyi Nándor	1	3	3	4	2	3	4	3	2	—	—	—	1
Wagner Rajmund	1	1	1	1	1	1	1	1	fm.	—	1	—	1
Zelnik Tivadar	1	2	2	2	2	2	3	2	2	—	—	—	1
Zitterbarth Dezső	1	1	2	2	1	2	3	1	1	—	—	—	1
55 Zsögöd Lajos, ö. d.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—	1

Magántanulók: Bröckl József, Déchy Iván, Elemér, Langer Rezső, Pórfi Elemér, Maglódi Wodianer Béla.

Kimaradtak: Ballon Ferencz, Csoma Imre, ev. ref.

Vizsgálatlan maradt: Pfeiffer Géza.

Összesen: 63.

IV. A. osztály.

A tanuló neve	Rendes tantárgyak								Rendkívüli tantárgyak			Magaviselet	
	Vallás tan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiség tan	Rajzoló mértan	Testgyakorlás	Gyorsírás	Bűnök		Francia
Aulich Vilmos . . .	1	2	2	1	1	2	2	3	1	2	—	—	1
Bajó István, ev. ref.	1	2	1	2	1	1	2	1	2	—	—	—	1
Banny Teofil . . .	1	1	1	1	1	1	1	1	2	—	—	—	1
Bengyel Sándor . . .	1	1	2	1	1	2	2	1	3	—	—	—	1
5 Berkes Lajos . . .	2	3	1	2	3	3	3	2	3	—	—	—	2
Birgmeier Győző . . .	3	3	3	3	3	3	3	3	3	—	—	—	2
Bisicz György, izr. . .	1	1	1	1	1	1	2	1	3	—	—	—	1
Bogisich Imre . . .	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	—	—	1
Bohdaneczky Imre . . .	1	2	2	2	1	2	3	3	2	—	—	—	1
10 Braun Sánd, izr. ism	3	2	2	2	1	2	1	1	3	—	—	—	1
Corehus Géza . . .	1	2	2	2	1	1	2	1	2	—	—	1	1
Darvas István . . .	1	2	2	3	1	3	3	3	fm	3	1	—	1
Eller Lajos . . .	2	2	2	2	2	3	3	3	1	—	—	—	2
Endródi Kornél . . .	1	2	3	3	1	2	2	2	1	3	—	—	2
15 Grössinger Sándor . . .	2	3	3	3	2	3	2	2	1	—	—	—	1
Hanisch József, ism.	1	3	2	3	1	3	3	3	3	—	1	—	2
Hegyessy Gyula . . .	2	3	3	3	2	3	3	3	3	—	—	—	2
Hembach Gyula . . .	1	2	2	2	1	3	2	2	1	—	—	—	1
Hock János, ism. . .	1	3	2	3	2	3	3	2	1	3	1	—	2
20 Horváth Géza . . .	3	3	3	3	3	3	3	3	2	—	—	—	2
Jeszenszky Lajos . . .	2	3	3	3	1	3	3	3	3	—	—	—	2
Josipovich Kálmán . . .	1	3	3	3	2	2	3	3	fm	—	—	—	1
Jurka Salvát, g. kath.	1	1	1	1	1	1	1	2	2	—	—	1	1
Jurysik János . . .	2	3	2	3	1	2	3	3	2	—	—	—	2
25 Kaas Albert b. ág. ev.	1	1	1	1	1	1	1	1	fm	—	—	—	1
Kogutowicz Károly . . .	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	—	—	1
Lepkovszky Vilmos . . .	1	3	2	3	2	3	3	3	1	—	—	—	2
Machlup Károly, izr.	1	2	1	2	1	1	1	1	fm	—	—	—	1
Madaras Jenő . . .	1	2	2	2	1	2	2	2	1	3	1	—	1
30 Mihálkovics István . . .	3	3	3	3	3	3	2	2	3	—	—	—	2
Moecáry Ödön . . .	2	2	2	3	2	3	2	3	2	—	—	—	2
Oberle János . . .	1	2	1	1	1	1	2	1	fm	1	—	—	1
Oláh Aladár, ev. ref.	1	2	3	3	2	3	3	3	1	3	—	—	2
Paulay Győző . . .	1	2	2	3	1	2	3	2	fm	3	1	—	1
35 Peregriny Béla . . .	2	3	3	3	3	3	3	3	3	—	—	—	2
Pinter Géza . . .	3	3	3	3	2	3	3	3	1	—	1	—	2

IV. A. osztály.

A tanuló neve	Rendes tantárgyak								Kendkívüli tantárgyak				
	Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiség	Rajzoló mértan	Testgyakorlás	Gyorsírás	Ének	Francia	Magaviselet
Petheő István	2	3	3	3	2	3	3	2	1	—	1	—	1
Radocza János	2	2	3	3	2	2	3	3	3	—	—	—	1
Rakita Béla	1	1	1	1	1	1	2	2	3	3	—	—	1
40 Schrödl Károly, ism.	1	2	2	3	2	3	3	1	1	—	1	—	1
Simonovics Győző	2	2	2	2	2	2	2	2	3	—	1	—	1
Staub Aladár	1	2	2	2	1	1	1	1	1	3	—	—	2
Strausz Vilmos, izr.	2	2	2	2	2	3	3	3	3	—	—	—	1
Szelke József	1	2	2	2	1	2	2	1	1	—	—	—	1
45 Szénásy József	1	2	2	2	2	2	2	3	2	—	—	—	1
Szénásy Mihály	1	2	2	2	2	2	2	2	2	—	—	—	1
Szibenliszt Jenő	2	3	3	3	3	3	3	3	2	—	—	—	2
Szilágyi Ferencz	1	1	3	3	1	2	3	3	1	—	—	—	1
Terták Elemér, ism.	2	3	2	3	3	3	1	2	1	—	1	—	2
50 Unger Ferencz	1	1	1	1	1	1	1	2	2	—	—	1	1
Vida József	2	2	3	3	1	3	3	3	3	—	—	—	1
Virágh Mihály, ism.	1	1	2	2	1	2	3	1	2	—	1	—	1
Wéber Lajos	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	—	—	1
Zboray Ferencz	1	1	1	1	1	1	1	2	2	—	—	—	1
55 Zsidy István	2	3	3	3	2	3	3	2	1	3	—	—	2

Magántanulók: Justh Ödön, Macourek Károly, Nemeskéri Kiss Géza.

Meghalt: Paulay Kálmán

Kimaradtak: Farszky Gyula, ev. ref., ism., Leistner Emil, Schlachta Nándor, Seefehlner Kornél, Virágh László.

Összesen: 64.

IV. B. osztály.

A tanuló neve	Rendes tantárgyak									Rendkívüli tantárgyak			
	Vallás tan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiség tan	Rajzoló mértan	Testgyakorlás	Francia nyelv	Gyorsírás	Ének	Magaviselet
Alberti János	1	2	2	3	1	3	3	2	3			1	1
Baudis Arnold	1	2	1	3	2	2	2	2	3				1
Bieber József, ism.	2	2	3	3	2	2	2	2	1				1
Bohdaneczky Adolf	1	1	2	2	1	2	1	2	fm	2			1
5 Bolgár Ferencz	2	2	2	3	2	3	3	3	2				2
Csudnay Emil	3	3	3	3	1	3	3	3	2				2
Cziklay Aladár	1	1	1	1	1	1	2	1	fm				1
Dermár Pál	2	3	3	3	2	3	3	3	2				2
Farkas Andor	2	3	2	3	2	3	3	3	2			1	2
10 Farkasfalvi Lajos	2	2	3	3	1	2	3	2	1	3			1
Fáy Elemér	1	1	2	2	1	3	2	2	1				1
Federics Róbert	1	3	3	3	2	2	3	2	1			2	2
Feketeházy Tibor	2	2	3	3	2	2	2	3	1				1
Gábrriel Ferencz	1	1	2	2	1	1	2	1	2	2			1
15 Gyuricskó L. g. kel. ism.	2	3	3	3	3	3	4	4	4		3		2
Haidekker Győző	1	2	2	2	2	2	2	3	2				1
Héger Jenő	3	3	2	3	3	3	3	2	2			1	1
Hell József	2	4	4	4	2	3	3	3	1				1
Hintersehek Károly	2	2	2	3	1	2	3	2	2	3			1
20 Holl Jenő, ö. d.	1	2	3	3	2	3	2	2	3				1
Hruby Ede	1	2	2	2	1	2	1	1	2	1			1
Huszák József	1	1	2	2	1	2	2	2	1				1
Jakab Árpád	2	2	3	3	2	4	3	3	1				2
Járdek Andor	1	3	3	3	2	3	2	3	2	3			2
25 Komarnicki Gyula	1	2	1	2	1	2	2	1	2	3			1
Kőváry Gyula	1	2	3	3	2	3	3	1	1		2	1	2
Krajesik Géza	1	2	2	3	1	2	3	2	fm				1
Kucs Péter	2	3	3	3	2	3	3	2	3				1
Löffelmann Jenő	2	3	2	3	3	3	3	3	1	2			1
30 Magasházi Pál	2	2	2	3	3	2	3	2	1				2
Mahács József	2	2	2	2	2	1	2	2	2	3			2
Mandák Ernő	1	2	2	2	1	2	2	1	2				2
Melkovics Rezső, ism.	2	3	3	3	2	3	3	3	fm				2
Mika Ferencz	1	2	3	3	2	2	2	2	2			1	1
35 Neumann Béla, izr.	2	1	2	2	1	1	2	2	3				1
Payper Lajos	1	1	2	1	1	1	2	1	3	2			1

IV. B. osztály.

A tanuló neve	Rendes tantárgyak									Rendkívüli tantárgyak			Magyiselet
	Vallás tan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Történelem	Természettudj	Mennyiség tan	Rajzoló mértan	Testgyakorlás	Francia nyelv	Gyorsítás	Ének	
Pintér Lajos	1	2	3	3	1	3	3	3	3	2	—	—	1
Prahács Gyula	1	3	3	3	2	2	3	3	1	—	—	—	2
Pruzsinszky Józs. ö. d.	2	2	2	3	2	2	3	2	3	—	—	—	2
10 Reichl Gyula	2	2	2	2	1	2	1	2	2	—	—	—	1
Schannen Árpád	2	2	1	3	2	3	3	2	3	—	—	—	1
Schwarz Ferenc	2	2	2	3	2	3	3	1	1	—	—	—	1
Serényi Jenő	1	3	3	3	1	3	3	2	2	—	—	—	2
Somogyi Antal. ö. d.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—	1
15 Stefániai Imre	3	3	3	3	2	3	3	3	1	—	—	1	1
Steinberger Fer. izr.	2	2	2	2	1	1	2	1	3	—	—	—	1
Szeival Sándor	2	2	3	3	2	2	3	2	2	—	—	—	1
Tarnai Győző	2	3	4	4	3	4	3	3	2	—	—	—	2
Tichy Gyula	1	2	3	3	2	3	2	2	3	—	—	—	1
50 Tompa Antal	1	2	3	2	2	2	2	2	1	—	—	—	1
Tóth Péter	1	1	2	2	1	1	2	1	3	—	—	—	1
Török Zoltán	1	2	2	3	1	1	3	3	1	—	—	—	1
Traversz József. ism.	2	3	3	3	2	3	3	3	3	—	—	—	1
Unger Tibor	1	1	2	2	1	1	2	2	2	—	—	—	1
55 Urbanek Gyula. ism.	1	2	2	3	1	2	3	2	3	—	—	—	1
Utassy Béla	1	2	2	2	2	1	2	1	2	1	—	—	1
Vaisz István. izr. . . .	1	3	2	3	1	2	3	3	3	1	—	—	1
Vörös Ákos	3	3	3	4	3	3	3	3	3	—	—	—	1
Weinberger Leó. izr.	1	1	1	2	1	1	2	1	3	1	—	—	1
60 Weisz Ede	1	2	2	3	1	2	2	1	2	—	—	—	1

Magántanuló: Schönfelder-Csókás Béla.

Összesen: 61.

V. osztály.

A tanuló neve	Rendes tantárgyak										Rendkív. tantárgyak				
	Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög pótló		Történelem	Természettan	Mennyviség	Testgyakorlás	Gyorsítás	Ének	Francia nyelv	Magaviselet
						irod. olv.	rajz								
Alszegehy Béla . . .	1	2	2	2	—	1	3	1	2	3	3	2	—	1	
Áscher Kálmán . . .	1	2	1	2	3	—	—	2	2	2	fm.	—	1	1	
Balázs Sánd. ism. izr.	2	1	2	3	—	1	2	1	1	3	fm.	3	—	1	
Bara Béla. izr.	3	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	—	—	1	
5 Benke Miklós . . .	3	3	3	3	—	3	3	3	4	4	fm.	—	—	2	
Berg Károly . . .	2	3	1	3	3	—	—	2	2	3	1	—	—	1	
Berkes Kálmán . . .	2	2	3	3	—	1	1	2	3	3	3	—	1	1	
Bevilaqua Béla, ö. d.	2	2	2	2	3	—	—	1	2	2	3	—	1	2	
Borbás Sándor . . .	1	1	2	2	2	—	—	1	1	2	2	—	1	1	
10 Boronkay István . .	1	2	2	2	3	—	—	1	1	1	2	2	—	1	
Czagány Nándor . . .	1	2	2	2	3	—	—	1	2	2	1	—	—	1	
Dada András, g. kel.	1	2	1	2	2	—	—	1	1	2	1	2	1	1	
Elked Elemér . . .	3	2	3	3	—	1	2	3	2	3	2	—	2	1	
Enöckl Győző . . .	3	3	3	3	3	—	—	2	3	2	1	—	—	2	
15 Euler Tibor . . .	2	2	2	2	—	1	1	3	1	3	fm.	2	—	1	
Farkas Géza, ev. ref.	1	2	2	3	—	1	2	2	3	3	3	—	—	2	
Farkas László . . .	1	3	2	3	—	1	1	3	2	3	3	—	—	2	
Fitz István . . .	1	2	2	2	3	—	—	1	1	3	3	—	1	1	
Gajári István . . .	1	1	2	1	—	1	2	1	1	3	3	—	—	1	
20 Gózonny István . . .	1	2	1	2	3	—	—	2	2	2	3	—	—	2	
Gunszt Lajos . . .	2	2	1	3	3	—	—	1	2	3	4	3	—	1	
Hajós Zsigm., ev. ref.	1	3	2	3	—	1	2	2	2	3	3	—	—	1	
Haydin Albert . . .	2	3	1	2	3	—	—	3	3	3	fm.	—	—	2	
Hirsch Zoltán . . .	1	3	2	3	3	—	—	2	2	2	1	—	1	1	
25 Horváth Lóránd . . .	2	3	3	3	3	—	—	3	3	3	2	—	—	2	
Kazy Ferencz . . .	2	3	2	2	—	1	2	2	2	3	3	—	—	1	
Kollerich Pál . . .	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	—	—	1	
Koresák Károly . . .	2	1	1	3	2	—	—	1	1	1	2	—	—	1	
Krausz Károly . . .	2	3	3	3	—	3	3	3	3	3	1	3	—	1	
30 Laban Antal . . .	1	2	1	2	2	—	—	1	1	1	3	1	—	1	
Lakatos Gyula . . .	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	—	1	
Laubacher Alfonz . . .	1	2	1	2	3	—	—	1	2	2	3	—	—	2	
Machlup Ernő, izr.	1	2	2	2	—	1	1	1	1	2	fm.	—	—	1	
Madaras Aurél . . .	2	2	2	3	3	—	—	3	3	2	1	—	2	1	
35 Manno István, g. kel.	1	2	2	3	—	1	1	1	1	2	1	—	—	1	
Manno Szilárd, g. kel.	1	2	2	3	—	1	1	1	1	2	1	—	—	1	
Menráth Jakab . . .	1	1	1	1	2	—	—	1	1	1	1	—	—	1	

V. osztály.

A tanuló neve	Rendes tantárgyak										Rendkív. tantárgyak			
	Vallásstan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv		Történelem	Természettud.	Mennyiségtan	Testgyakorlás	Gyorsírás	Ének	Francia nyelv	Magaviselet
					irod. olv.	rajz								
Mészáros József, ev. ref.	1	3	2	3	3	—	—	3	3	4	1	—	—	2
Nemeshegyi Oszkár	1	1	1	1	—	1	—	1	1	1	2	—	—	1
40 Németh Sándor, ö. d.	1	2	2	3	3	—	—	1	2	3	1	2	—	1
Orincsay Laj., g. kath.	1	3	3	3	—	2	2	1	3	4	2	—	—	3
Péter Károly, ág. ev.	1	1	1	1	2	—	—	1	1	1	3	—	—	1
Pilissy Antal, ö. d.	2	3	2	3	3	—	—	2	3	3	1	1	—	1
Pintér Miklós	2	3	3	3	3	—	—	1	3	3	2	—	—	1
15 Pórszász Jenő	2	2	3	3	—	1	1	3	4	4	3	—	—	2
Pruzsinszky Ján., ö. d.	2	2	1	3	—	2	2	2	3	2	3	—	—	2
Purezeld Antal	2	3	3	3	—	3	2	3	4	4	1	—	—	1
Rezek József	1	1	1	2	2	—	—	1	1	2	2	—	—	1
Rusz Imre	2	2	2	3	—	1	2	2	2	3	1	—	—	1
50 Schlick István	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	fm	—	—	1
Schneider József	1	1	2	3	—	1	1	1	1	2	2	—	—	1
Schöber Lajos	1	2	2	3	3	—	—	1	2	2	2	—	—	1
Schönberger K. izr.	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	2	1	—	1
Simon Jenő	1	2	1	2	—	2	1	2	2	2	1	—	—	1
55 Sipőcz László	2	2	2	3	—	2	3	2	1	3	3	—	—	2
Soóky József, ö. d.	1	1	1	2	2	—	—	1	1	2	2	2	—	1
Stolmár Ernő	1	2	2	2	3	—	—	2	1	1	2	—	—	1
B. Szabóky Richárd	1	1	1	2	2	—	—	1	1	2	fm	—	—	1
Szevera Károly	1	2	2	2	2	—	—	1	2	3	4	1	—	1
60 Szivák Imre	1	1	1	1	2	—	—	1	1	1	2	—	—	1
Szöllőssy Aurél	1	1	3	2	—	1	2	2	1	2	3	—	—	1
Tóth Sándor	1	2	3	2	2	—	—	1	2	4	3	—	—	2
Virágh Dezső	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	2	—	—	1
Zalán Ferencz	1	3	3	3	—	3	3	2	3	3	3	—	—	1
65 Zalán György	1	3	3	3	3	—	—	1	2	4	3	—	—	1
Zelnik István	2	3	2	3	—	3	3	2	3	3	2	—	—	1
Zsendovics László	1	2	3	3	3	—	—	2	2	3	1	3	—	2

Magántanulók: Jankovich-Bésán Endre, Pejaesevich-Miklós Endre gr.

Magántanulásra tért: Rottenbiller László.

Kimaradtak: Lukáts Etrik, Majzik Iván.

Összesen: 72.

VI. osztály.

A tanuló neve	Rendes tantárgyak										Rendk. tantár- gyak			
	Vallásstan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög pótló irod. olv. rajz	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Testgyakorlás		Gyorsíras	Ének	Magaviselet
Allerám Gyula	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	—	—	1
Andrássy Dezső	1	3	2	3	—	2	3	2	3	4	1	—	—	2
Baross Gábor	1	2	1	3	—	2	3	1	2	3	3	—	—	1
Báthory László	1	2	1	2	—	1	1	1	1	3	fm	—	—	1
5 Bérczi Dezső	1	2	2	3	3	—	—	1	1	3	3	1	—	1
Bisicz Pál, izr.	3	1	1	2	—	1	3	1	1	2	3	1	—	1
Borbás Gáspár	1	2	1	2	1	—	—	1	1	2	1	—	—	1
Bródy Ármin, izr.	1	1	1	1	1	—	—	1	1	3	fm	—	—	1
Collaud Leó	1	2	1	3	1	—	—	1	3	3	2	—	—	1
10 Csahihen Károly	1	1	1	2	1	—	—	1	1	1	1	1	1	1
Demtsa Pál	2	2	2	2	2	—	—	1	2	3	2	—	—	2
Dórits István, g. kel.	1	2	2	3	—	1	2	1	2	3	3	—	—	1
Éntz Ferencz	1	2	2	3	—	1	1	1	1	2	3	—	—	1
Ébner János	2	2	2	3	—	2	1	2	2	3	3	—	—	2
15 Farkasfalvi István	1	1	2	2	2	—	—	1	1	1	1	2	—	1
Gelesics Dezső	1	2	3	3	3	—	—	1	2	3	2	—	—	1
Görög Jenő	1	2	1	2	—	1	1	1	3	1	3	—	—	1
Havza Lajos	2	3	3	3	—	2	2	2	3	3	1	—	—	1
Hembach Kamill	3	2	3	3	—	2	1	2	1	3	2	1	—	2
20 Hirsch Mihály	1	2	2	3	3	—	—	1	3	3	fm	—	—	1
Kaszás Ernő	2	2	3	3	—	2	3	1	3	3	2	—	—	2
Kerekyártó Árpád	1	2	3	3	—	1	3	1	2	1	3	—	—	1
Nemeskéri Kiss Sánd.	1	1	1	2	3	—	—	1	1	3	fm	—	—	1
Knapp Nándor, ism.	1	3	2	3	2	—	—	1	3	2	3	—	—	1
25 Kortsák Jenő	1	1	1	2	1	—	—	1	1	1	2	—	—	1
Kostka István	3	3	2	3	—	3	3	2	3	3	fm	—	—	2
Kovács Jenő	1	2	2	3	—	1	1	1	2	3	3	—	—	1
Köpf Vincze	1	2	1	2	2	—	—	1	2	3	2	—	—	1
Kövér Viktor	2	3	2	3	3	—	—	1	2	3	2	—	—	1
30 Kresz Ferencz	2	2	3	3	—	3	2	2	2	2	1	1	—	1
Kuzma Oszkár	2	2	2	3	—	2	2	1	2	3	1	1	—	1
Lakatos Dezső	2	3	2	3	3	—	—	2	3	3	2	—	—	1
Lázár László	1	2	2	3	3	—	—	1	1	3	3	—	—	1
Machlup János, izr.	1	2	1	2	—	1	1	1	2	2	3	—	—	1
35 Macourek Lajos	1	3	2	2	2	—	—	2	3	3	3	—	—	1
Mitterdorfer Ottó	2	2	2	3	3	—	—	2	3	3	3	—	—	2

VI. osztály.

A tanuló neve	Rendes tantárgyak										Rendk. tantar- gyak			
	Vallás- tan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög pot'ó	irod. olv. rajz	Történelem	Természettan	Mennyiség- tan		Testgyakorlás	Gyorsírás	Ének
Morlin Ervin	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	fm	1	—	1
Mössmer Pál	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	fm	2	—	1
Nagy Aurél, ism	1	2	2	2	2	—	—	1	2	2	1	—	—	1
40 Pejacsevich Elem. gr.	1	1	1	2	2	—	—	1	1	1	fm	—	—	1
Porsch József	2	3	3	3	—	3	1	2	3	3	3	2	—	2
Práznovszky Iván	1	1	1	2	—	1	1	1	1	2	fm	1	—	1
Rákosi Endre	2	2	2	3	—	1	3	1	2	2	2	—	—	1
Reich József, izr.	3	3	3	3	—	2	3	2	3	3	3	1	—	1
45 Remesák Miklós	2	3	2	3	—	2	3	1	2	3	3	—	—	2
Reviczky Tibor	1	2	2	3	3	—	—	1	2	2	3	—	—	1
Rost Ernő, ág. ev.	2	3	2	3	—	2	3	1	2	3	2	—	—	1
Rostár Lajos	2	3	3	3	3	—	—	2	2	3	1	—	—	2
Schlick Frigyes	1	2	1	3	3	—	—	1	2	3	3	—	—	1
50 Schmaderer Oszkár	2	3	2	3	3	—	—	1	3	3	fm	2	—	2
Szelnár Aladár	1	2	2	3	2	—	—	1	2	3	2	—	—	2
Szécsi Jenő	1	3	3	3	—	1	1	1	2	2	fm	3	—	2
Szigethy Mihály	1	2	2	2	2	—	—	1	1	3	2	—	—	1
Tauffer Gábor	1	2	2	3	3	—	—	1	2	3	2	—	—	2
55 Toldy Loránt	1	1	1	1	—	1	2	1	1	1	2	—	—	1
Unger Emil	1	2	2	2	2	—	—	1	2	1	2	—	—	1
Verebélyi László	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	2	—	2
Weber Dezső	1	1	2	2	1	—	—	1	1	1	1	—	—	1
Zelky Károly	1	2	2	2	2	—	—	1	2	2	2	1	—	1

Magántanuló: Apponyi Antal gróf.

Összesen: 60.

VII. osztály.

A tanuló neve	Rendes tantárgyak										Kendkívüli tantárgyak				
	Vallásud	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög potlo		Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Testgyakorlás	Fégszeségtan	Gyorsírás	Ének	Magaviselet
						írod. olv.	rajz								
Aulich Ferencz	2	3	3	3	4	—	—	3	3	3	2	2	—	—	2
Balázs Pál, izr.	2	1	3	3	3	—	—	1	3	3	3	1	—	—	1
Benke Imre	1	1	1	2	3	—	—	1	2	2	1	1	—	—	1
Boronkay Miklós	2	2	2	3	3	—	—	1	2	2	2	1	2	—	1
5 Braisz Rezső	1	3	1	3	3	—	—	1	2	3	1	1	1	—	1
Dániel Dezső	1	2	2	3	2	—	—	2	3	2	2	1	2	—	1
Degré Lajos	2	1	2	3	3	—	—	1	3	3	fm	1	—	—	2
Egresy Árpád	1	1	1	2	1	—	—	1	1	2	2	1	—	—	1
Fábrý Géza	1	3	1	3	3	—	—	2	3	2	1	1	—	—	2
10 Förster Béla	1	2	2	3	3	—	—	1	2	3	fm	1	1	—	1
Förster Lajos	1	2	3	3	3	—	—	1	3	3	2	1	2	—	1
Frideczky József	1	3	2	2	1	—	—	2	3	1	3	1	—	—	2
Haas Dezső	3	3	2	3	4	—	—	3	3	3	2	1	—	—	2
Hölle Teofil	3	3	2	3	—	2	3	2	3	3	2	2	—	—	2
15 Járdek Elemér	2	3	2	3	3	—	—	2	3	3	2	1	2	—	1
Juventius Antal	1	3	1	3	—	1	1	1	2	1	2	1	2	—	1
Karikás Mihály	1	2	2	3	3	—	—	1	3	2	3	1	2	—	1
Kausér Lipót	2	3	4	3	—	3	2	2	3	4	4	1	—	—	2
Kolbinger János	2	2	1	3	3	—	—	2	3	3	2	1	2	—	1
20 Kortsák Rezső	1	1	1	3	3	—	—	1	1	1	2	1	—	—	1
Kovács Gyula, ö. d.	1	3	2	3	—	2	1	2	3	4	3	1	—	—	1
Königsthal Leó, izr.	1	2	1	3	—	1	1	2	3	3	2	2	1	—	1
Kresz Géza	1	3	1	3	3	—	—	3	3	3	1	1	1	—	1
Lakatos Géza	1	3	2	3	3	—	—	2	2	2	1	1	—	—	2
25 Major Agoston, g. k.	1	3	1	3	3	—	—	1	1	2	3	1	—	—	1
Majthényi J. br., á. e.	1	2	2	2	3	—	—	1	3	2	1	1	—	—	1
Michál Jenő	1	1	2	3	3	—	—	2	2	1	1	1	1	—	1
Molnár Árpád	1	2	1	2	2	—	—	1	1	2	1	1	1	—	2
Nagy Mihály	1	3	2	3	3	—	—	1	2	3	2	1	—	—	2
30 Paczolay Zoltán, ö. d.	1	3	2	3	—	1	3	1	2	3	2	2	—	—	1
Palustyák János	1	3	2	3	3	—	—	1	3	1	1	1	2	—	2
Pejaesevich Márk, gr.	1	1	1	3	3	—	—	1	2	3	fm	1	—	—	1
Polgár János	1	1	2	3	2	—	—	1	3	2	2	1	—	—	1
Posztóczky Károly	1	3	2	3	—	2	1	1	1	3	3	1	—	—	1
35 Radocza Tibor	1	2	2	3	—	2	3	2	3	3	2	1	—	—	1
Riedl József	1	2	1	3	3	—	—	1	2	2	2	1	1	—	1

VII. osztály.

A tanuló neve	Rendes tantárgyak										Rendkívüli tantárgyak				
	Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	irod. olv.	rajz	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Testgyakorlás	Egészségtan	Gyorsírás	Ének	Magaviselet
Rónay Kázmér . . .	2	3	3	3	—	2	1	1	3	3	3	1	2	—	2
Schöberl Ferencz . . .	1	3	2	3	3	—	—	1	3	2	1	1	—	1	1
Toldy László, á. e., ö. d.	1	1	1	2	2	—	—	1	2	3	fm	—	—	—	1
10 Vályán Lajos . . .	1	2	2	3	3	—	—	1	3	3	fm	1	2	—	1
Vécsey Aurél br. . .	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	3	1	—	—	1
Wágner József . . .	1	2	1	2	2	—	—	1	3	1	2	1	1	1	1
Zitterbarth István. . .	1	2	2	3	3	—	—	1	2	2	2	1	—	—	1

Magántanulók: Hatvany-Deutsch Ferencz, izr., Rákosi Gyula, Révay László br.

Kimaradtak: Muzsik István, Szotyori Nagy Árpád, ev. ref.

Összesen: 48.

VIII. osztály.

A tanuló neve	Rendes tantárgyak											Rdk. tan- tárgyak	Mégviselőt			
	Vallás-tan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög bóto	irod. olv. rajz	Történelem	Természettan	Mennyiség-tan	Bales. előtan			Testgyakorlás	Égészségtan	Gyógyászat
Ambrózy P., á. e.	1	1	1	2	2	—	—	1	2	2	1	1	1	1	1	1
Anderlik Ede	1	1	2	3	—	1	2	1	1	2	1	1	1	1	1	1
Bamberger I. izr.	1	1	1	1	2	—	—	1	2	2	1	2	1	1	1	1
Benárd Aladár	2	2	2	3	—	1	2	2	3	3	2	1	1	1	1	2
5 Berger Imre, izr.	1	1	1	2	2	—	—	1	2	2	1	3	1	1	1	1
Bihary J., ev. ref.	2	3	3	3	—	2	2	2	3	3	3	2	2	2	2	2
Bisiez Ödön, izr.	1	1	1	2	—	1	1	1	2	2	1	2	1	1	1	1
Czeller Ferencz	2	2	1	3	3	—	—	2	2	3	1	2	1	1	1	1
Dollinger Béla.	2	2	2	3	—	2	2	2	3	3	2	fm	1	1	1	1
10 Fái László, ö. d.	1	1	1	2	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Goldberger J. izr.	1	2	2	2	2	—	—	1	3	2	2	1	2	1	1	2
Hoffmann Béla	1	1	2	3	—	1	2	1	3	3	2	2	1	1	1	1
Holzwarth Fer.	1	1	1	2	2	—	—	1	3	3	2	1	1	2	1	1
Horváth Iván	2	2	1	3	3	—	—	2	3	3	2	1	1	1	1	1
15 Kamarnicki L.	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1
Krausz József	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	2	1	1	1	1
Kürthy György	2	2	2	3	—	2	1	1	3	3	1	1	2	2	2	2
László Zoltán	2	3	1	2	3	—	—	1	3	3	1	3	1	1	1	2
Lobmayer Osz.	2	2	1	3	—	1	2	1	3	2	1	1	2	1	1	2
20 Lukács Géza	1	3	1	2	3	—	—	1	2	3	2	2	1	1	1	1
Martin József	3	3	3	3	3	—	—	3	3	3	2	2	2	2	2	2
Meszner Tódor	1	1	1	2	—	1	1	1	1	3	1	1	1	1	1	1
Morlin Adorján	1	1	1	2	2	—	—	2	3	3	1	3	1	1	1	1
Mutschenbacher Tivadar	1	1	1	2	2	—	—	1	2	3	1	1	1	1	1	1
25 Nagy Sándor	1	2	2	3	—	1	2	1	3	3	2	2	1	1	1	1
Nyáry Boldizsár, gróf, ö. d.	1	1	2	1	2	—	—	1	3	3	1	fm	1	1	1	1
Nyáry Viktor	1	1	2	3	3	—	—	1	3	3	1	2	2	1	1	1
Pataky Károly	1	1	1	2	—	1	2	1	1	2	1	1	1	1	1	1
Petrovics Gyula	1	2	3	3	3	—	—	1	2	3	1	1	1	1	1	1
30 Rátkay Endre	1	3	3	3	—	1	2	1	1	3	1	3	2	2	2	1
Schmidkunz Fr.	3	3	1	3	3	—	—	2	3	3	3	2	2	2	2	1
Schuler D. ö. d.	1	1	1	2	3	—	—	1	2	2	1	3	1	1	1	1
Szalay Imre	1	1	1	2	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Szemlér Lőrincz	2	1	1	2	3	—	—	1	2	3	1	fm	1	1	1	1
35 Szombathely J.	1	1	1	2	3	—	—	1	1	2	1	3	1	1	1	1

VIII. osztály.

A tanuló neve	Rendes tantárgyak											Rdk. tan- tárgyak	Magaviselet		
	Vallásan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	görög nyelv	irod. olv.	rajz	Történelem	Természetan	Mennyiségtan	Böles. előtan			Testgyakorlás	Pécszségian
Takáts D. ö. d.	1	1	2	2	2	—	—	1	2	2	1	2	1	—	1
Teleszky Fer.	1	2	2	3	3	—	—	1	3	3	1	2	1	—	2
Temple Richárd	1	2	1	3	3	—	—	1	3	4	2	2	—	—	1
Tialos F. g. kel.	1	3	2	3	3	—	—	1	3	3	4	2	2	—	1
40 Titsch Sándor	1	2	2	3	1	2	2	1	3	2	2	2	2	—	1
Tomck János	1	1	1	2	2	—	—	2	3	2	2	1	1	—	1
Vasdényey Imre	2	1	1	3	—	1	1	1	2	2	1	1	—	—	1

Magántanuló: Mocsonyi Antal.

Kimaradtak: Keller Aladár, Szluha Aladár, Szluha Imre.

Meghalt: Sztányi Elemér.

Összesen: 47.

VII.

AZ ÉRDEMSOROZATBAN HASZNÁLT RÖVIDÍTÉSEK
MAGYARÁZATA:

G. kath. = görög katolikus; g. kel. = görög keleti vallásu;
 ág. ev. = ágostai evangélikus; ev. ref. = evangélikus református;
 unit. = unitárius; izr. = izraelita; ö. d. = ösztöndíjas; ism. =
 ismétlő; fm. = fölmentetett.

A tanulmányi előmenetelre nézve:

1	annyi mint jeles
2	„ jó
3	elégséges
4	elégtelen

Magaviseleltre nézve:

1	annyi mint jó
2	szabályszerű
3	kevésb. szab.
4	rossz.

VIII.

STATISZTIKAI KIMUTATÁS.

I. A tanulókról általában.

		I. A.	I. B.	II. A.	II. B.	III. A.	III. B.	IV. A.	IV. B.	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen
		o s z t á l y												
Felvételt az egész tanév folyamán	a) A tanulók száma:													
	Nyilvános tanuló	68	68	66	62	59	59	61	60	70	59	45	46	723
	Magántanuló	3	3	2	1	5	4	3	1	2	1	3	1	29
	Összesen	71	71	68	63	64	63	64	61	72	60	48	47	752
Vizsgálatot tett	Nyilvános tanuló	61	53	62	54	56	55	55	60	67	59	43	42	667
	Magántanuló	3	3	2	2	5	5	3	1	3	1	3	1	32
	Összesen	64	56	64	56	61	60	58	61	70	60	46	43	699
A tanév végén	A vizsgálatot tett nyilvános és magánf. között ismétlődő volt	2	8	1	1	4	4	6	5	1	2	—	—	34
Év közben	Kimaradt	7	12	4	5	3	2	5	—	2	—	2	3	45
	Magántanulásra tért	—	1	—	2	3	1	—	—	1	—	—	—	8
	Meghalt	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	2
A tanév vége	Betegeskedett (osztályzatot nem kapott)	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	3
	b) A tanulók vallása:													
	Római katolikus	57	49	54	50	54	54	50	56	49	54	41	34	602
	Görög katolikus	1	—	—	—	2	—	1	—	1	—	1	—	6
	Görög keleti	1	1	1	—	—	1	—	1	3	1	—	2	11
	Ágostai evangélikus	—	1	2	1	1	—	1	—	1	1	1	1	10
	Evang. református	3	1	5	3	4	2	2	—	2	—	—	1	23
	Unitárius	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Unitárius	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Izraelita	2	4	2	2	—	3	4	4	1	4	3	5	37
	Összesen	64	56	64	56	61	60	58	61	70	60	46	43	699

		I. A.	I. B.	II. A.	II. B.	III. A.	III. B.	IV. A.	IV. B.	V.	VI.	VII.	VIII.	ÖSSZESEN
		o s z t á l y												
c) A tanulók anyanyelve:														
	Magyar	61	49	62	55	58	56	58	55	70	59	43	40	666
	Német	2	6	2	1	1	4	—	5	—	—	2	—	23
	Román	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	2	6
	Olasz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Tót	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
	Szerb-horvát	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	3
	Francia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Görög	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Összesen	64	56	64	56	61	60	58	61	70	60	46	43	699
d) A tanulók nyelv- ismerete:														
	Csak magyarul beszél	26	37	40	38	46	48	38	35	30	20	21	5	384
	Hányan tudtak magyarul	64	56	64	56	61	60	58	61	70	60	46	43	699
e) A tanulók szüleinek polgári állása:														
Östör- melő	Nagybirt. és bérelő	2	—	3	—	3	3	6	2	16	3	2	2	42
	Kisbirt. és bérelő	3	3	2	3	5	—	1	1	2	2	4	—	26
	Alkalmazott	1	—	—	—	—	2	4	—	—	1	1	—	9
Iparos	Nagyiparos	—	4	4	2	3	1	2	2	1	2	1	—	22
	Kisiparos	4	8	3	5	4	7	4	13	7	5	4	2	66
	Alkalmazott	4	—	2	1	—	—	—	1	—	—	1	—	9
Keresk. és vállalk.	Nagykereskedő	7	—	2	2	2	2	2	1	4	3	—	—	25
	Kiskereskedő	3	11	5	8	6	1	1	4	4	3	—	3	50
	Alkalmazott	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	4
Tiszt- viselő	Köztisztviselő	17	5	16	14	10	17	19	17	12	14	7	9	157
	Magán- és társulati	4	5	—	2	5	5	4	5	8	4	5	5	52
	Katona	—	3	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	7
	Más értelmiségi (orvos, ügyvéd, lelkész, tanár, tanító, mérnök, mű- vész stb.)	15	3	14	11	14	9	9	9	8	15	13	11	131
	Személyes szolgálatból élő (munkás, napszá- mos, szolga)	1	8	2	4	2	2	1	4	—	4	4	—	32
	Magánzó nyugdíjas v. tőkéje jövedelméből élő	3	5	9	3	7	9	5	2	8	3	3	10	67
	Összesen	64	56	64	56	61	60	58	61	70	60	46	43	699

		I. A.	I. B.	II. A.	II. B.	III. A.	III. B.	IV. A.	IV. B.	V.	VI.	VII.	VIII.	Osszesen
		o s z t á l y												
f) A tanulók illetősége:														
a)	Helybeli (budapesti)	48	33	38	35	53	34	53	39	49	55	25	28	490
b)	Megyebeli (Pest-Pilis-Solt-Kis-Kunm.)	4	5	5	—	—	3	1	3	2	2	5	2	32
c)	Más megyeabeli és pedig:													
	Abauj-Torna várm.	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	—	—	4
	Arad vármegyei	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
	Bács-Bodrog várm.	—	—	1	1	1	1	—	—	2	—	—	2	8
	Baranya vármegyei	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
	Bars vármegyei	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	4
	Bereg vármegyei	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
	Békés vármegyei	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	1	—	3
	Bihar vármegyei	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	3
	Borsod vármegyei	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	3
	Csanád vármegyei	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
	Csongrád vármegyei	1	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	4
	Esztergom várm.	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1
	Fejér vármegyei	1	1	3	4	1	2	1	2	2	—	2	1	20
	Gömör vármegyei	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	3
	Győr vármegyei	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2
	Hajdú vármegyei	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	3
	Heves vármegyei	—	—	2	—	—	—	1	—	1	1	1	—	6
	Hont vármegyei	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	2
	Jász-N.-Kun-Szolnok vármegyei	—	—	1	—	1	—	—	2	—	—	1	1	6
	Kolozs vármegyei	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
	Krassó-Szőrény vármegyei	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	3
	Komárom vármegyei	—	1	—	1	—	—	—	1	2	—	—	—	5
	Liptó vármegyei	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
	Maros-Torda várm.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2
	Máramaros várm.	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3
	N.-Küküllő várm.	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
	Nógrád vármegyei	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	3
	Nyitra vármegyei	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	3
	Pozsony vármegyei	1	2	—	—	—	1	—	2	1	—	—	—	7
	Sáros vármegyei	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2
	Somogy vármegyei	—	—	1	—	—	1	—	1	—	—	—	1	4
	Sopron vármegyei	—	—	—	2	1	—	—	1	—	—	—	—	4
	Szabolcs vármegyei	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	2
	Szatmár vármegyei	1	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	4
	Szepes vármegyei	—	—	1	1	—	1	—	3	—	—	—	—	5
	Szilágys vármegyei	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2
	Temes vármegyei	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
	Tolna vármegyei	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	3
	Torontál vármegyei	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	1	3
	Turóc vármegyei	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	4
	Ung vármegyei	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
	Vas vármegyei	—	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	4
	Verőcze vármegyei	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1

	I. A.	I. B.	II. A.	II. B.	III. A.	III. B.	IV. A.	IV. B.	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen
	o s z t á l y												
Veszprém vármegyei	--	2	--	2	--	--	--	--	1	--	3	--	8
Zala vármegyei	--	1	--	2	--	1	--	1	3	--	--	--	8
Zemplén vármegyei	1	--	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--	2
Zólyom vármegyei	--	1	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1	2
Fiumei	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--	--	--	1
d) Más állambeli és pedig:													
Ausztriai	--	2	1	1	--	1	--	1	1	--	--	--	7
Romániai	--	--	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--	1
Összesen	64	56	64	56	61	60	58	61	70	60	46	43	699
g) A tanulók életkora:													
9. életévét betöltötte	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
10. >	30	20	6	19	--	--	--	--	--	--	--	--	65
11. >	31	27	34	31	--	3	--	--	--	--	--	--	126
12. >	2	7	20	15	14	20	--	1	--	--	--	--	79
13. >	1	1	4	1	28	27	15	17	--	--	--	--	94
14. >	--	1	--	--	16	10	31	30	33	--	--	--	121
15. >	--	--	--	--	2	--	8	10	35	22	1	--	78
16. >	--	--	--	--	1	--	3	1	2	29	15	--	51
17. >	--	--	--	--	--	--	1	2	--	7	25	19	54
18. >	--	--	--	--	--	--	--	--	--	2	4	18	24
19. >	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1	4	5
20. >	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1	1
21. >	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Több	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1	1
Összesen	64	56	64	56	61	60	58	61	70	60	46	43	699
h) A tanulók magaviselete:													
Jó	45	35	39	34	37	41	35	43	52	44	31	33	469
Szabályszerű	17	15	23	19	19	14	20	17	15	15	12	9	192
Kev. szabályszerű	2	3	--	1	--	--	--	--	--	--	--	--	6
Rossz	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
i) A fegyelmi esetek száma:													
Osztálykönyvileg megrovatolt	2	1	3	2	2	3	2	1	1	1	2	--	20
Igazgatói megrovást kapott	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	2
Tanács folytán eltávolított	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

		I. A.	I. B.	II. A.	II. B.	III. A.	III. B.	IV. A.	IV. B.	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen	
		o s z t á l y													
A tanév folyamán	j) A tanulók egészségi állapota:														
	Betegséget eset volt	járványos	18	3	12	8	2	6	2	3	11	1	6	9	81
		nem járv. (súlyos, könnyű)	13	6	2	3	9	3	3	1	5	2	2	2	51
			halállal végződő	186	134	200	181	140	186	105	140	153	106	71	40
				—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
	k) A tanulók mulasztása														
	Igazolt órák	3670	1109	3199	2875	2845	2267	1650	1819	2602	2162	1745	1601	27511	
	Nem igazolt órák	18	28	1	10	—	1	15	1	16	—	2	—	92	
	A mulaszt. órák száma	3688	1137	3200	2885	2845	2268	1665	1820	2618	2162	1747	1601	27606	
	Hány tanuló nem mulasztott	3	9	7	12	8	6	8	11	15	12	12	8	111	
	Hány tanuló mulasztott igazolatlanul	2	4	1	3	—	1	2	1	9	—	1	—	24	

II. A tanulók előmeneteléről.

		I. A.	I. B.	II. A.	II. B.	III. A.	III. B.	IV. A.	IV. B.	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen	
		o s z t á l y													
A tanév folyamán	a) A rendes tárgyakat véve:														
	Minden tárgyból jeles Minden tárgyból legalább jó Minden tárgyból legalább elégséges Egy tárgyból elégtelen Két tárgyból elégtelen Több tárgyból elégtelen		4	5	5	2	9	9	5	1	7	4	1	2	54
			17	9	17	11	14	14	17	16	12	12	2	9	150
			28	25	37	32	31	27	36	39	44	42	38	31	410
			5	9	3	4	5	6	—	2	4	2	4	1	45
			1	2	2	2	1	4	—	1	3	—	1	—	17
	9	6	—	5	1	—	—	2	—	—	—	—	23		
	Összesen	64	56	64	56	61	60	58	61	70	60	48	43	699	
A tanév folyamán	b) A rendkívüli tárgyakat véve:														
	Eredménynyel tanulták a franczia nyelvet a gyorsírást a műéneket az egészségtant		—	1	1	—	5	3	3	8	11	5	—	—	37
			—	—	—	—	5	2	14	8	12	16	19	6	82
			—	3	5	14	15	1	11	8	9	1	8	—	75
			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42	42	84
	c) A görögpótló tárgyakat tanulták	—	—	—	—	—	—	—	—	28	27	12	17	84	

A szóbeli érettségi vizsgálatok június 23–28-ig tartatván, arról kimutatást nem közölhetünk.

A javító és pótló érettségi vizsgálatok a jövő tanév elején a budapesti IV. ker. kegyes-tanítórendi főgymnasiumban lesznek.

FIGYELMEZTETÉS.

A jövő 1899—1900-ik tanév *szeptember 1-én* veszi kezdetét. Erre a beiratások a június havi felvétel alapján *szept. 1—4.* történnek. Ezen időponton túl nincs fölvétel és beírás, sőt a kik ezen határidőre meg nem jelennek, a belépési jogosultságot és ezzel együtt a befizetett felvételi díjat is elvesztik. Az I. osztályba felvétetnek a tanulók június hó 20-ától 30-áig. Személyes megjelenéssel az *iskolai bizonyítvány és keresztelő levél* bemutatandó. Levélben vagy írásban való jelentkezésnek helye nincs. Szeptember 1—4. tartatnak a *javító-, pótló- és magánvizsgálatok.*

60-nál több tanuló egy osztályban nem vétetik fel.

A nem helybenlakó szülők vagy gyámok gyermekök vagy gyámoltjok felvételekor alkalmas *helyettes* tartoznak nevezni, kire jogaikat és kötelességeiket átruházzák, a hogy gondviselés alá helyezett tanulókra nézve a tanintézet fegyelmi s tanulmányi közléseit nevében elfogadhassa. A szülők vagy gyámok az e részben netán időközben történt változást személyesen vagy írásban tartoznak a gymnasiumi igazgató vagy osztályfőnök tudomására juttatni, míg másrészt a tanári kar jogában áll, ott, hol alapos oknál fogva a házi felügyeletet elégtelennek, vagy épen károsnak tapasztalja, tanártestületi határozat alapján követelni, hogy a felügyeletben észszerű változás tétessék.

Ha valamely tanuló a Rendtartás I. pontjában megállapított beiratkozási idő (szept. 1., 2., 3.) után kéri magát felvétetni, a felvétel iránt a beiratási idő utolsó napjától számítva 8 napig a késedelem indokainak tekintetbe vétele mellett az intézeti igazgató határoz: ha pedig a felvétel iránti jelentkezés a beiratási határnaptól számítva egy hét után, de két hétnél nem később történik, e felvételre az engedélyt a tankerületi főigazgató adja meg alapos indokolás nyomán. Minden később jelentkező tanuló kérelmével utólagos fölvétel engedélyezése végett a vallás- és közokt. minisztériumhoz utasítandó.

Az *első osztályba* az 1881 : XXX. t.-cz. I. fej. 10. §-a szerint csak oly tanuló léphet, a ki kilencz évet betöltötte és 12 évnél nem idősebb, mely körülmény keresztlevél, illetőleg hiteles születési bizonyítvány alapján igazolandó. Tizenkét évnél idősebb fiú felvétele fölött a tanártestület határoz. Ismereteinek mértékére nézve megkövetelik, hogy a népiskola negyedik osztályának tananyagában kellő jártassággal bírjon és ezt iskolai bizonyítvánnyal vagy külön felvételi vizsgálattal igazolja.

Ezenkívül tartozik minden tanuló a községi vagy kerületi tisztí orvos által kiállított (magánorvosi bizonyítványok a tisztí orvos által láttamozandók) bizonyítvánnyal igazolni, hogy a *himlőoltáson*, illetve újra oltáson (akár eredménnyel, akár a nélkül) átesett.

A gymnasiumi *V. osztályba* lépő tanuló szülője vagy gyámja köteles kijelenteni, vajjon fia vagy gyámoltja az 1890. évi XXX. t.-cz. értelmében a görög nyelvet avagy az idézett t.-cz. által meghatározott más tárgyakat (t. i. magyar és görög irodalmi szemelvényeket, művelődés-történetet és szabadkézi rajzot) fogja-e tanulni.

Ha oly tanuló, ki már egy vagy több osztályban *görög nyelvet* tanult, akár más intézethől való átlépés esetén, akár ugyanazon intézet kebelében a görögöt helyettesítő tantárgyakban való oktatásra jelentkezik, az illető tantárgyakban amaz intézet megelőző osztályaiiban elvégzett tananyagból fölvételi vizsgálatot tartozik tenni. Viszont a görög nyelv és irodalom illető tananyagából tartozik vizsgálatot tenni azon tanuló is, a ki aztán jelentkezik görög nyelv és irodalomra, miután már egy vagy több osztályban a göröghelyettesítő tantárgyakat tanulta. (A vallás és közokt. miniszter 1890. 23.583. sz. a. kelt rendeletével kiadott „Középiskolai Rendtartás“ I. fej. 7. §.)

A görög nyelv tanulásáról a helyettesítő tárgyak tanfolyamára és viszont, a tanév első hónapjában az igazgató engedélyével, a második hó végeig a főigazgatóság, ezentúl azonban csak a Minisztérium engedélyével léphetnek tanulók kellőleg indokolt esetekben és a szabályszerű felvételi vizsgálat kötelezettsége mellett (1892. márcz. 27. kelt 58,439. sz. min. rendelet).

A *tandíj 36 frt.* lefizetése négy részletben történik, úgymint október 15., december 1., márczius 15. és május 1-je körül. A ki a tandíjat akkor le nem fizeti, a fennálló szabályrendelet értelmében az iskolából kitiltatik.

Az így kitiltott tanulónak, ha kitiltás után egy hét alatt a tandíjat lefizeti, újból való fölvételére nézve az igazgató határoz:

egy héten túlterjedő mulasztás esetén az engedélyt felvételre a tankerületi főigazgató adja meg, ha a késedelem alaposan indokoltatik (1895. jul. 29. 40,201. sz. a. kiadott szabályzat 15. §.). — *Tandíjmentességért* folyamodhatik oly tanuló, ki jó magaviselet mellett az előadott tantárgyakból legalább is több jeles és jó tanjegyet mutathat fel, mint elégségest. — *Tandíjmentességét elveszti*, ha az első időszak, illetőleg a tanév végén az erkölcsi magaviseletből «rossz» vagy «kevésbé szabályszerű» érdemjegyet kap, vagy ha a felsőbb osztályba való fellépésnél irányadó tantárgyak valamelyikében «elégtelen» előmenetelt tanúsított; a tandíjmentességet elvesztik azok is, kiknek az említett tantárgyakból, habár nem is volt elégtelen érdemjegyek, több volt az «elégséges», mint a «jeles» és «jó» érdemjegyük (Tandíjszabályzat, 1895. jul. 29. 40,201. sz.).

A tanév-végi *vizsgálatok* minden tanulóra kötelezők. Oly tanulók, kik egy vagy több tantárgyból vizsgálatot nem tesznek, a többi tantárgyból sem osztályoztatnak, vagy ha azokból már előbb osztályoztattak volna, ezen klasszifikációjuk megsemmisítetik (1885. évi 26,383. sz. s 1890. évi 33.753. sz. min. rendelet).

Oly tanulóknak, kik *egy tantárgyból nyertek elégtelen osztályzatot* s kiket a tanári kar képeseknek tart arra, hogy a szünidő alatt önszorgalmukból pótolják mulasztásukat, megadja az engedélyt, hogy szeptember első napjaiban (l. fentebb) javító vizsgálatra jelentkezzenek. Kik *két tantárgyból nyertek elégtelen tanjegyet*, azok a tankerületi kir. főigazgató úrhoz folyamodhatnak engedélyért, folyamodványaikat azonban a gymnasiumi igazgatóságnál jul. 2-ig tartoznak benyújtani. Javító vizsgálatához a bukottak más intézetnél nem bocsáttatnak.

Ki kettőnél *több tantárgyból nyert elégtelen osztályzatot*, a javító vizsgálatra semmiesetre sem bocsátható (1883. évi XXX. t.-cz. 11. §. 2. pont).

Kelt Budapesten, 1899. június hó 29-én.

Janky Károly, igazgató.